

ЛЕЗГИ

Газет

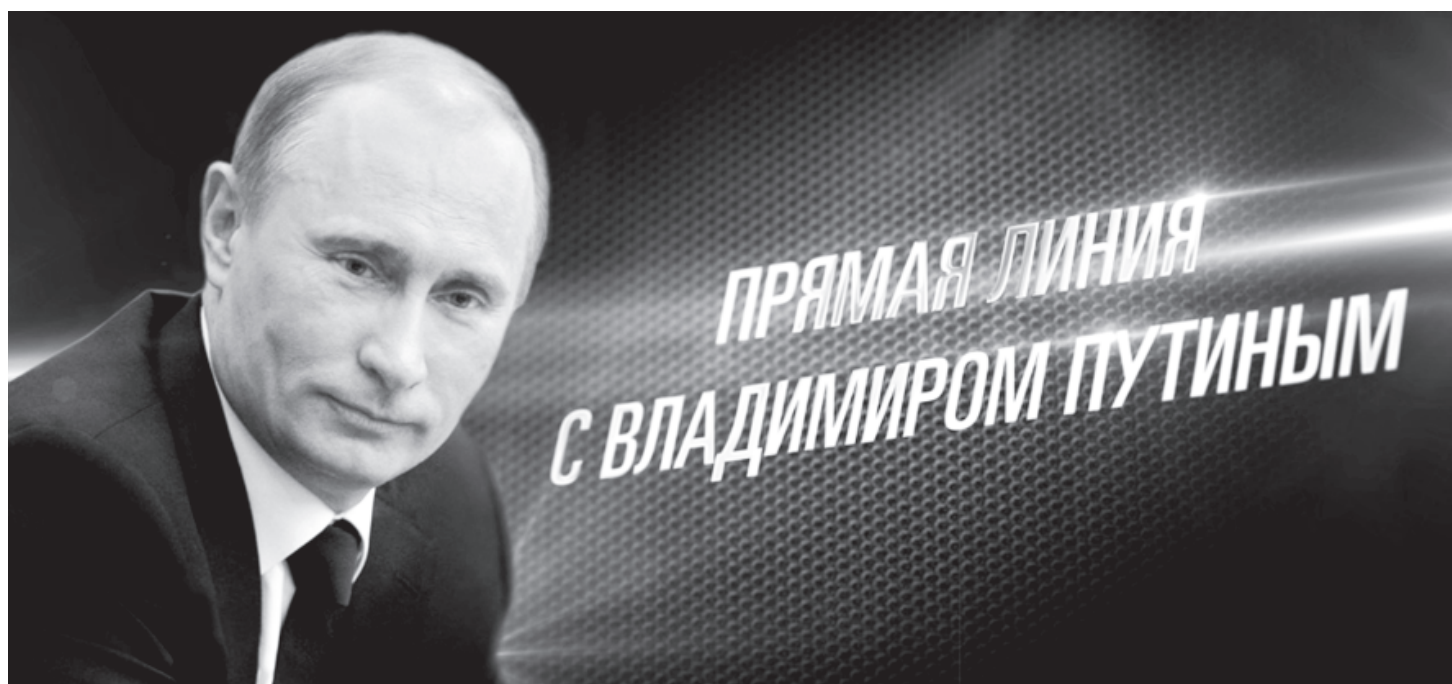
**Жуван Ватан,
ватанэгълияр хуьх!**

1920 – йисалай акъатзава

N 17 (10662) хемис 23 – апрель, 2015 – йис WWW.LEZGIGAZET.RU

Уьлкведин Къили граждандрин суалриз жавабар гана Цийи дережайриз хкаж жен

Владимир Путина ачух эфирдай граждандрин хейлин суалриз жавабар гана. Телемарафон 3 сятни 55 декъикада давам хъана. Президентдинни халкъдин арада хъайи рахунрин виридалайни кар алай терефар агъадихъ раижзава.

ИИСАН НЕТИЖАЙРИКАЙ

Ша чун са бязи тайин тир рекъемрал акъвазин. Алатай йисан нетижайрал асаслу яз, Россиядин гъакъикъи ВВП 0,6 процентдин артух хъана. Им еке рекъем туштлани, гъар гъикъ ятлани артух хъун я. Промышленостдин производство идалай са къадар гзаф - 1,7 процентдин, хаммал гъялдай промышленность лагъайтла, 2,1 процентдин хкаж хъана. Нафт хкудунин рекорд цийи хъувуна. Лап цийи тарихда ам виридалайни гзаф къадарда - 525 миллион тонндин дережада аваз хкудна. Чи лап цийи тарихда техилдин магъсулрин лап къакъан бегъерар къватл хъувуна, адан къадар 105,3 миллион тонндив агакъна. Хуьруьн майишатда, санлай къачурла, хъсан нетижа къазанмишна - ана гъасилзавай продукциядин къадар 3,7 процентдин артух хъана. Гъиле авай йисан сад лагъай кварталдани ам вилик финин еришар хкаж жезва, идани чак шадвал кутазава.

Са бязи маса хилерани гъалар хъсан патяхъ дегиш жезва. Мисал яз, химический промышленностдин продукция гъасилун 4,1 процентдин, минеральный миянардай шейэр акъудун 4,2 процентдин артух хъана ва икъл мад. Гъа са вахтунда куьне гъализ тахъан

вай месэлярни авайди лап гъахълудаказ къейдна. Гъвечи бизнесдин капиталовложенирин къадар тлимил хъун - им татугайвиллин лишан я. Алатай йисуз асул капиталдиз желб авур инвестицирин къадар, санлай къачурла, 2,5 процентдин тлимил хъана.

Гъа са вахтунда яшайишдин къвалер эцигунин карда хъсан нетижаяр къазанмишна. Чна рекорддин нетижа - заз и кар къейд ийиз кланзава, эцигунардайбурухъ гъакъикъатдани дамах ийидай крар авазва - Россиядин госуларстводин вири тарихдин рекорддин нетижа къазанмишна. Гъич садрани, я советрин девирда, я советриндалай гъуьгъунин девирда, за фикризавайвал, советриндалай виликан девирдани ихътин нетижаяр къазанмишиз хъайиди туш - тахминан 81 миллион, квадратный метрдин, 82 миллион квадратный метрдин хъунни мумкин я, яшайишдин къвалер ишлемишиз вахкана.

Эхирни, бейкарвал лап гзаф хкаж хъунин вилик пад къаз алахъна. Чина ам, дугъри я, хкаж хъана, алатай йисан юкъвара бейкарвиллин дережа 5,3- 5,4 процентдин хкаж хъанатла, исятда 5,8 процентдив агакъна артух хъана. Амма гъар гъикъ ятлани чалай ам мадни хкаж хъунин вилик пад къаз алахъна. Идан патяхъай чун мадни рахан хъийида.

Гъа са вахтунда алатай йисан нетижайри къалурзавайвал, шей ишлемишунин хиле къиметар 11,4 процентдин хкаж хъана. Ина, гъелбетда, хъсан са карни авач, вучиз лагъайтла ида инсандрин яшайишдин дережадиз таъ

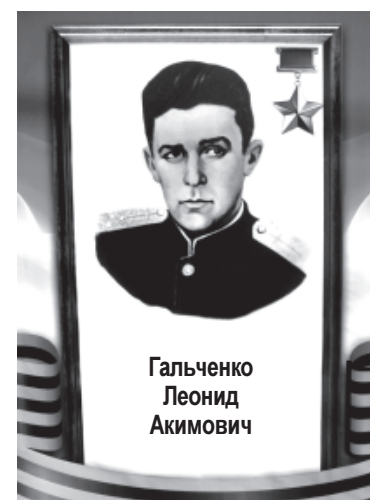
сирзава. Амма мартдиз пул къиметдай аватунин еришар пуд сеферда агъуз хъана. Алатай йисуз агъалирин гъакъикъи доходар 1 процентдин тлимил, мажибар лагъайтла, 1,3 процентдин гзаф хъана. Квез чизвайвал, чна гъам яшайишдин, гъам куьзуь хъайила гузвай пенсийрин индексация кьиле тухвана. Амма экономикада тайин гъалар авачиз хъуни анай ахкъудзавай капиталдин къадар артух хъунал гъана. Инал чна гъа и карни фикирда кьун лазим я. Идаз талукъ месэляр мадни кватайтла, абурукай чавай гегъеншдаказ рахаз жеда. За ина лап гзаф хаталу гъалар арадал атанваз гъисабзавач.

Финансрин базарда еке дережада агъуз аватунар ва хкаж хъунар арадал атанатлани, Россиядин банкарин секторди 2014-йисуз вич хъсан ериш аваз вилик физвайди къалурна. Экономикадин гъакъикъи сектордиз чара ийизвай кредитрин къадар артух хъана. Виридалайни хуш къведай кар гъим я лагъайтла, чи уьлкведин банкарин активар, уьлкведин банкарин системадин активар, санлай къачурла, 77 триллион манатдив агакъдайвал артух хъана ва сифте яз абур уьлкведин ВВП-дай алатна. Им Россиядин банкарин системада авай гъалар пайгарзавайди ва умудлубур тирди къалурзавай лап хъсан делил я.

Лагъана кланда хъи, граждандрини, юридический къурулушрини алатай йисан эхиррагъиле авай йисан сифте кьилера банкарар

► 2

Советрин Союздин Игитар

ЧЕХИ ГЪАЛИБВИЛИН 70 ЙИС

Гвардиядин капитан Ш.Исмаилова душманрихъ галаз къати женгера Ватандин дяведин пуд орден, са жерге медалар, Верховный Главнокомандующийдин патай Гъуьрметдин грамота къазанмишна.

► 5

ОБРАЗОВАНИЕ

“Гъажилегел” твар алай аялрин бахчада кьиле тухвай мярекатда меркездин Кировский, Ленинский ва Советский районрай тир 20 тербиячиди чпин устадвал къалурна. И серенжем “Рикъл аялриз бахшзава” лишандик кваз кьиле тухванвай.

► 21

Уьлкведин Къили гражданрин суалриз жавабар гана

Цийи дережайриз хкаж жен

1

вахчур ва валютадиз элкьюьрай пулар банкарив вахкуз башламишна. ИкI, гражданри банкара эцигнавай пуларин къадар 9,4 процентдин, алатай йисуз майишатдин кваллах кыле тухузвай субъектри эцигай пуларин къадар 40,6 процентдин артух хъана ва абурун къадар артух хъун давам жезва. Гъиле авай йисан январдиз агъалийри банкара эцигнавай пуларин къадар мад 2,8 процентдин артух хъана, имни 19 триллион манатдилай са къадар виниз тир дережа я. Организационри банкара эцигнавай пуларин къадар 5,1 процентдин артух хъана. Имни 26 триллион манатдилай са къадар виниз тир дережа я.

Санлай къачурла лугун лазим я хьи, эгер бюджетдин месэлайрал элячлун хъайитIа, алатай йисан бюджет чна 0,5 процентдин къитвал аваз къабулна, лап еке къитвал арадал атуниз рехъ ганач. А къитвал чина цинин йисузни идалай са тIимил гзаф къадарра, амма эхи ийиз жедай къадарра аваз тайинарнава: гъилевай йисуз бюджетдин къитвал 3,7 процентдив агакъун планламишна.

Демографиядин жигъетдай гъалар хъсанвилехъ дегиш хъун, са шакни алачиз, 2014-йисан хъсан нетижайрикай сад я. Аялар хунин дережа хкаж, рекъизвайбурун къадар тIимил хъана. Россиядин Федерацияда юкъван гъисабдалди уьмуьрдин яргиввал артух хъун давам жезва. Ида санлай къачурла инсанрин гуьгьуьлрани хъсанвилехъ дегишвилер жезвайдакай лугъузвайдал шак алач. Ибур 2014-йисан ва 2015-йисан сифте кылерин нетижайриз ганвай тахминан баняр я.

САНКЦИЙРИКАЙ

Санкцийрикай лагъайтIа, абурун патахъай чун гъакъикъатдани карчийрихъ галаз рахана. За абуроз исятда санкцияр алудун гуьзлемишун бажагъат герек я лагъана. Вучиз лагъайтIа ибур анжах политикадихъ галаз алакълалу месэляяр, стратегиядин метлеб авай месэляяр я, за фикирзавайвал, абур чи са бязи амадагар патал Россиядихъ галаз алакълар хуьниз талукъ ва чун вилик финиз къецI гунин месэляяр я.

Кар тек са гъа санкциярал алач. Кар квел ала лагъайтIа, чна уьлкведин къенепата, жуван хуси квале экономикада и крар идара авунин мадни пайгар къайдаяр жагъурун герек я. И барадай, гъелбетда, чалай лап гзаф крар аслу я. Исятда чун къиметрикай рахана, чна мажибрин дережадиз талукъ яз фикирар лагъана. Арадал атанвай гъалар квехъ галаз алакълалу я? Гъавурда акъазвайвал, им чи пулдиз ам къиметдай аватдайвал басрух гунихъ галаз алакълалу я. И кар сифте нубатда нефтIадин къиметрилай аслу я. И кар, гъайиф хьи, чаз хъсандиз малум я. Чина ихътин са пад язавай экономика лап яргъал вахтунда арадал атайди я ва и гъалар дегишарунни гзаф четин жезва.

Эхиримжи йисара чна вуч авуна? Чина мажибар йигин еришралди хкаж хъана. Абур артух хъунин еришар зегъметдин бегъерлувал хкаж хъунин еришрилай винизбурун тир. А санкцияррилайни аслу тушиз чи пулунин къиметдик тайин тир дегишвилер кухтун чарасуз герек къезвай.

Гъакъикъатдани, и санкцияри Гъукуматдиз ва Центральний банкдиз анжах куьмек гана - икI лугъуз жеда: "Чун санкцияр себеб яз гъа ихътин гъерекатар кыле тухуниз мажбур хъана". А гъерекатар анжах гъа санкцияр себеб яз кыле тухудай чкадал атанвайди туш. Гъакъикъатда лагъайтIа, чна чи экономический политикадик мадни гзаф пешекарвилелди, галай-галайвал ва вахтунда дегишвилер кухтун лазим я. И кваллах авунни авуна, дегишвилер кухтуна.

За квез лугун лазим я хьи, им акъалтIай важиблу кар я, гаф кватай чкадал къейд ийин, базаррини, инвесторрини идакай тайин тир нетижаяр хкудна: им чи экономика дири хъувунин, ам мадни вилик финин кар алай шартIар яратмишдай такъат я. Гъавилей санкцияр - ибур санкцияр я, абур, гъелбетда, чпин тагъсир ийизва, эгер мад суалар гайитIа, идан патахъай за са шумуд келима хълагъда, амма им кар алай месэла туш.

Санкцияр чна гъикъван дережада ва гъикъван вахтунда эхи хъийидатIа, гъадаз талукъ яз, куьне ихтияр гайитIа, заз лугъуз кланзавай: ихтилат абур эхи авунилай гзаф дережада санкциярихъ галаз алакълалу яз арадал къезвай гъаларикай вилик финин цийи дережайриз хкаж хъун патал менфят къачуникай физва. Белки, чна и кар ийидачир жеде, амма къецепатан уьлквейривай маса къачузвай продукция жувандалди эвез авуникайни гъакI лугъуз жеда. Къе чун и кар авуниз мажбур хъанва, и кар чна ийида, за умуд кутазвайвал, ида экономикадин виниз тир технологийрал бинелу хилер виликандалай гзаф чехи еришралди вилик финал гъида.

Чина, уьлкведин къенепата, Россияда иллаки чи уьлкве WTO-дик экечIайдалай гуьгъуьниз, базарда чи хуьруьн майишатдин продукция гъасилзавайбурун патал чкаяр амачир. Гила лагъайтIа, чна а базар михъи авуна. Эхъ, ида суьрсетдин товаррихъ галаз алакълалу яз пул къиметдай аватуник пай кутунин барадай татугай нетижаярни арадал гъизва, им гъакъикъат я. Ина гъакъикъатдани эхи авун герек жеда. Амма уьлкведин къенепата хуьруьн майишатдин производств чарасуз яз вилик фида. Иллаки государстводи куьмек гайила, а куьмек лагъайтIа гузва, и кваллах, дугъриданни, кыле фида.

Хуси производство, суьрсетдин барадай уьлкведин хатасузвал таъминарун - им акъалтIай важиблу кваллах я. И шартIар чи базарда аваз жеда. Эгер санкцияр къабулначиртIа, чна ахътин жавабдин гъерекатар кыле тухудайни, тахъайтIа тухудачирни? Ваъ, а кар чна ийидачир. Гила лагъайтIа, чна а кар авуна.

КРИЗИСДИЗ АКЦИ СЕРЕНЖЕРИКАЙ

Гъелбетда, Гъукумат критика авуна кланда, Президентни критика авуна кланда, губернаторни критика авуна кланда, вирибурун критика авуна кланда. Куьрелди, критикадиз рехъ ачухзавай чIавуз ада чун элкьюьрна кунвай гъакъикъатдиз цийи жуьреда, гъа-миша маса жуьреда килигуниз мажбурзава. Им менфятлу кар я.

Амма гъар гъикI ятIани, ахътин шартIара уьлкведа яшайишдинни экономикадин жигъетдай гъалар пайгардик кутунин план къабулун - им сант тушир ва вини дережадин пешекарвал истемизшавай везифа я. Ихътин крар акатайвал бажармишна виже къезвайди туш. Чахъ сан-гъисаб авачир къван пул ава лугъуз фикир ийиз, ам вара-зара авун виже къведач. Гъавилей, гъелбетда, вуч авун герек ятIа, гъикI авун герек ятIа ва и крар чавай гъихътин къуватралди ва такъатралди кылииз акъудиз жеда, гъадан гъавурда гъатун патал гъукуматдиз са къадар вахт герек атана. Амма вичикай за гъеле лагъай план гъар гъикI ятIани, алатай йисан декабрдин эхирра къабулна, исятда им яваш-яваш кардик акатзава.

И кваллах мадни йигиндаказ ийиз жедайни, тахъайтIа жедачирни? Аквар гъаларай, авайдалай гзаф юзун - гъерекат кваз кваллахнайтIа жедай, им гъакъикъат я. ИкI ятIани а планда къалурнавай серенжемар чпин патахъай бес къадарда фагъум-фикирнавайбурун я ва, за гъисабзавайвал, а гъерекатри чи экономика алай аямда авай гъал къалурзава. Зи фикирда авайди вуч я? Сад лагъайди, план чехиди я, ам кылииз акъудун патал 2,3 триллион манат серф авун къалурнава. Им еке пул я. Идакайни 900 миллиард манатдин такъатар банкарин системадиз куьмек гун патал чара ийизва. А система, малум тирвал, са бязи пешекарни лугъузвайвал, чи экономикадин ивдин дамарар я. Гъукумат ва Центральний банк гъикI ва ни критика авуртIани, хиве кун лазим я хьи, и гъерекатар дуьзбурун, чеб гъахъдиз акъудзавайбурун я. И кар виликан, 2008-2009-йисарин кризисдини къалурна.

Идалай гъейри, 250 миллиард манатдин такъатар банкар арада аваз, амма ачухдаказ, транзитный къайдада, экономикадин гъакъикъи сектордиз чара ийидайвал я. ОАК-да желбзавай капиталдин къадар артухарунин, яни авиациядин промышленностдиз 100 миллиард манат реке тунин, зегъметдин базардиз къуват гун патал 82 миллиард манатдилайни гзаф такъатар чара авунин, 200

миллиард манат ва алава яз мадни 30 миллиард экономикадин гъакъикъи сектордиз ва тайин тир проект патал заминвал яз чара авунин къарар къабулнава.

Центральний банкди са жерге серенжемар, за гъисабзавайвал, вахтунни истемизшавай ва санлай экономикадиз чарасуз тир серенжемар къабулун фикирдиз къачунва. За гъеле лагъайвал, чна гъеле алай йисан сифте кылер пенсийрин индексация кыле тухвана, яни лугъун хьи, налогриз талукъ хиле са жерге къарарар къабулна, аквар гъаларай, чун абуркай мадни рахан хъийида. Хуьруьн майишатдиз талукъ яз куьмек гудай кылдин программа тукъурнава. Къенепата парар дашмишуникай, ракъун рекъин транспортдин парар дашмишуникай лугъун. Инани гъеле вири месэляяр гъялнавач, ятIани ракъун рекъий ше-гъеррин патарив гвай чкайриз пассажирар тухуниз талукъ яз НДС нулдиз элкьюьрун фикирдиз къачунва ва икI мад. Куьрелди, тамам са кватIал, вични чехи кватIал серенжемар къабулзава, абур кардик кутаз башламишнава.

Чаз нетижакъазва лугъунни, аквар гъаларай, са акъван дуьз кар жедачир. Зун гъавурда авазва, къиметар гъелелиг винизбурун я ама, гъа са вахтунда мартдиз абур агъуз аватиз башламишна. Имни гъакъикъат я. Къиметар вири регионра агъуз аватзавачIани, санлай уьлкведа и кваллах кыле физвайди ашкара я. Чи пул пайгардик акат хъуьна ва мягъкем хъана. Гъавилей чахъ са затIни авач лугъун - им гъахълу кар жедачир. Идалай чехи хъсан нетижаяр хъун гуьзлемишзавай жеде, амма гъавилей за лугъуза хьи, гъакъикъатда авай гъаларал бинеламиш хъун герек я. Гъерекат кыле тухунин дуьз тереф хъана кланда - за гъисабзавайвал, гъукуматди ам хъанва ва чун а рекеваз финни ийида.

НафтIадин къиметар, дугъриданни, са тIимил къван хкаж хъанва. Экспертризни и кар аквазва. Чи пул мягъкем хъун, гъелбетда, нафтIадин къиметрихъ галаз алакълалу я. Амма чи пул икI мягъкем хъунни нафтIадин къиметар икI хкаж хъун чеб-чпихъ галаз ачух алакълала тваз жезвач.

Ана маса факторарни ава, абуркай кылиндакай за гъеле лагъана. Экспертриз чун виридалайни агъур хъутIапрай экъечIнавайди - чи банкарин ва гъакъикъи сектордай тир маса карханайри къецепатан уьлквейрин кредитар вахканвайди, чна милли валютадин къиметдик дегишвилер кутунвайди аквазва. БарбатI хъайи гъич са затIни авач, вири кьурлушри кваллахзава.

Дугъри я, чал четинвилерни гъалтзава - пул къиметдай аватунин дережа хкаж хъанва, бейкарвал са тIимил къван артух хъанва. Амма ам Евроронада къван хкаж хъанвач, ана бейкарвал 11 процентдилайни гзаф артух хъана, чна гъар гъикI ятIани - 5,8 процентдин. Гъавилей вири и крар милли валюта мягъкемаруник тайин тир пай кутун я.

ГРАЖДАНРИН ИХТИБАРДИКАЙ

Экономический политика савадлуодаказ тухун патал, са шакни алачиз, кылини герек я. Амма чаз инсанри ихтибарна кланзаватIа, чахъ-рикIни аваз хъун герек я, чна жергедин инсан гъикI яшамиз жезватIа, вири и крари адаз гъикI тагъсирзаватIа, гъамни гъисс авун лазим я.

Эгер чавай граждани ихтибар авунин гъалар хуьз алакълайтIа, а чIавуз абур чна ийизвай вири крарин терефни хуьда, бязи месэляйрал гъалтайла, юлдашри лугъузвайвал, абур татугайвилер эхи ийизни гъазур яз жеда. Эгер чна гъакъикъи уьмуьрда кыле физвай крариз фикир тагана кваллахиз хъайитIа, а чIавуз, зи гъисабрай, чун 90-йисарин сифте кылер аваз хъайи хътин чкадал ахкъат хъийида. А чIавуз гъакъикъатда властдиз ихтибар хъийидач ва чун яшайишда арадал къезвай месэляяр авайдалай хейлин гзаф пул, исятда гъакъикъатда са акъван екеди туштIани, амма виликди фин патал чара авун къалурнавайдалай гзаф пул, харж авуниз мажбур жеда. Лугъун хьи, къезилвилерин звездай пул хгунин къайдадал элячIайла гъакI хъанай. А чIавуз чна садлагъана чехи кам къачуна, гуьгъуьнлай лагъайтIа, чун государстводин хазинадай лап еке такъатар серф авуниз мажбур хъана.

ГЪЕВЕЧИ БИЗНЕСДИЗ КУЬМЕК ГУНИКАЙ

Гъевечи ва юкъван дережадин карчивликай рахайтIа, и барадай куьмек гудай тамам программа я. Хуьруьн майишатдин хилез хъиз, гъевечи ва юкъван бизнесдин хилеризни ресурсар бес къадарда чара тавунвайди хъиз аквада. Инсанриз авайдалай гзаф клан хъун, гъакъикъатда, имни дуьз кар я, вучиз лагъайтIа чина гъевечи ва юкъван дережадин, карчивили уьлкведин умуми ВВП-дик кутазвай пай, вилик фенвай экономикай-рив гекъигайла, хейлин агъузди я.

И гъалар, са шакни алачиз, тукъур хъуьна кланда. Кар алай терефрикайни сад чи чехи компаниярин патав абурин интересар таъминариз жедай са жерге гъевечи кархана-яр тешкилуникай ибарат я. Им гележегда кылииз акъуддай кар я, амма чна государстводин ва муниципальный игътиярриз шейэр маса къачунин планар кылииз акъуддайла, гъевечи ва юкъван бизнес патал квотар чара ийизва. Кваллах анжах гъиле къазвай карчийриз чна абур бакара къезвайдан патахъай лугъузава, абуроз талукъ яз налогрин барадай къве йисан рухсарат малумарнавайвилер гъакъиндай къарар къабулнава. Гаф кватай чкадал лугъун, и кар хуьрерин чкайра кваллахзавай карчийриз иллаки гзаф талукъ я. Ана государстводин заминвилер агентстводин рекъийни алава къезилвилер ийизва. Центральний банкни ставка 6,5 процент яз коммерциядин банкар патал фондар чара авунин къайда хвенва. Дугъри я и кар гъелелиг анжах ВЭБ-дин са хел тир банкай ийизва. Заз Центральний банкдин председателди лап гъа и йикъара лагъайвал, абур мукъвал тир вахтунда чпий ихътин серенжемар кылииз акъудун фикирдиз къачунвай банкарин сеть гегъеншарда. Эгер банкди гъевечи ва юкъван карчивал патал кредитрин гъакъиндай договорар агъарзаватIа, абуроз Центральний банкдин патай 6,5 процентдин ставкадай фондар агакъда. Талукъ тирвал, кредит къачузвайди патал процент базарда кардик къайдалай агъузди жеда.

ВАЛЮТАДИН ИПОТЕКАДИН

МЕСЭЛАЙРИКАЙ

Инсанрин вилик акъваззавай месэляйрив зун эгечлунин тегъер ихътинди я: гъа-миша инсанриз куьмек гуз чалишмиш хъана кланда. Государстводин макъсадни инсанриз куьмек гуникай ибарат я.

Квез чизвайвал, валютадалди ипотекадин кредитар къачун мажибарни валютадалди къачузвайбурун къулай я. Са кас, мисал яз, Лондонда, Нью-Йоркда, Парижда, Берлинда яшамиз жезва. Мажибарни, лугъун хьи, евройралди ва я долларралди къачузва. Адаз лагъайтIа, Россияда яшамиз жез кланзава. Адавай валютадин ипотека къачуз жеда, вучиз лагъайтIа ада вич уьлквейрин пуларин къиметрин арада авай тафаватдихъ галаз алакълалу хаталувилерик кутазвач, месэла гъа идакай ибарат я. Эгер са касди чи пул къачузвач, ипотекадин кредит валютадалди къачуртIа, ада вич уьлквейрин пуларин къиметрин арада авай тафаватлувилериз алакълалу хаталувилерик кутазвач, уьлквейрин пуларин къиметрин арада авай гекъигайвал дегиш хъайивалди, ам кеве гъатзава. И месэладиз килигна кланда. Заз вири терефар чизвач, амма, аквар гъаларай, ипотекадин кредитар къачудай чIавуз, мумкин я, банкарин инсанрал абур илитIунни, банкди уьлквейрин пуларин къиметрин арада авай тафаватлувилериз талукъ яз вич хаталувилерик кутазвач. А хаталувилер кредит къачузвай кас патал арадал къезва. Чи пулдалди ипотека къачур ва яшайишдин четин гъалара гъатайбурукай са къве келима. Алай вахтунда Гъукуматди ахътин ксариз куьмек гунни къарар къабулна. И рекъий бюджетдай са къадар пул чара авуна. Гзаф туштIани - 4,5 миллиард манат - гъар гъикI ятIани чара авуна.

Амма и пул уьмуьрдин четин шартIара гъатнавай ксар патал тайинарнайиди я. Лугъун хьи, кваллахдикай магърум хъанвайбурун патал тайинарнайиди я. Аквар гъаларай, Гъукуматди ипотека валютадалди къачур, уьлквейрин пуларин къиметрин арада авай тафаватлувилерихъ галаз алакълалу яз кеве

гъатай ксариз куьмек гуникайни фагъум-фир ийида. Амма абуруз гудай куьмек госу-дарстводи чи пулдалди ипотека къачур ксариз гузвай куьмекдилай екеди хъун лазим туш. Месэладив эгечлунин тегьер гъа ихъинди хъун герек я.

УКРАИНАДИН ПРЕЗИДЕНТДИХЪ ГАЛАЗ РАХУНАР КЪИЛЕ ТУХУНИКАЙ

За гъисабзавайвал, Украинадин гилан руководство гзаф гъалатриз рехъ гузва, абуру арадал гъидай нетижаяр татугайбур жеда. Амма им президентди, гъукуматди къянавай рехъ я.

За вичин вахтунда женгинин гьерекатар башламыш хъувун патал яргалди чла-лал гъиз алахъайди я. Женгинин гьерекатар Донбассда сифте жанаби Турчинова башла-мишайди я эхир. Ахпа Петр Алексеевич По-рошенко къяна, адахъ Донбассда инсанрихъ галаз месэла ислягъвилини такъатралди гъя-лунин алахъунар ийидай, абурухъ галаз мес-лятдал къведай мумкинвал авай. Чнани адаз кардив и тегьерда эгечлун теклифнай. За "чун" лугъузва: а члавуз рахунар нормандский фар-матда къиле тухузвайди тир. За женгинин гьерекатар башламыш тавунин икърардал атун патал алахъунар къванни авунин тек-ликъ якъиндаказ гайиди я. Ваъ, яб ганач, жен-гинин гьерекатар башламышна. Сад лагъай сеферда и кар тукъуьлдаказ куьтягъ хъана, къвед лагъай сефердани гъа! тукъуьлдаказ куьтягъ хъана, пуд лагъай сеферда башла-мишна - гъа и сефердани украинвиар патал, сифтени-сифте Украинадин армия патал, и кар бедбахтвилелди куьтягъ хъана. За гъисабза-вайвал, им акъалтлай еке гъалат! я! Ихътин крари гъалар лап клевера твазва. Гъакъкъат-дани клевера твазва, амма клевай экъечдай рехъ авазва. Тек са рехъ ава, амни Минскда хъанвай меслятвилер къилиз акъудуникай, конституционный реформа къиле тухуникай, вири уьлкведин, гъа гъисабдай Донбассдин-ни, яшайишдин экономикадин месэляра гъя-луникай ибарат я.

Чун, гъелбетда, къенепатан крарик къа-ришмиш жез къвачин жезвач, Украинадал ада вич къиле тухунин и ва я маса къайда илитлун - им чи кар туш. Амма чаз жуван фикир лугъ-удай ихтияр авазва. Идалайни башкъа, чаз Минскда къазанмишнавай меслятвилер къи-лиз акъудун чарасуз тирдал фикир желбдай ихтияр ава. Чаз а икърарар къилиз акъудна кланзава, и кар чна чи вири амадагивай, гъа гъисабдай Украиндивайни, гуьлземшзава. **КЪУНШИЙРИКАЙ ВА ГАЗДИЗ ТАЛУКЪ ЯЗ КЪЕЗИЛВИЛЕРИКАЙ**

Квез чизвайвал, и ва я маса уьлкведа политический гъалар ара физ дегиш жезвай-ди я, халкъ лагъайтла амуькъзавайди я - за гъеле лагъайвал, чаз лап гзаф мукъва тир халкъ лагъайтла амуькъзавайди я. Гъакъкъат-дани, за украинвиаринни урусин арада та-фават твазвайди туш. За им са халкъ яз гъи-сабзавайди я. Амма са нихъ ятлани маса фи-кир ава. Чавай идан патахъай гуьжетарни ийиз жеда - исятда, аквар гъаларай, им гъа месэладикай рахадай чка туш. Амма чна инсанриз куьмек гузва, сифтени-сифте украин халкъдиз куьмек гузва. Им сад.

Къвед лагъайдини, чна Украинадин эконо-мика кризисдай экъечлуниз интерес ийизва, вучиз лагъайтла украинвиар чи къуншияр, чи амадагар я, чна чи сергъятрал гъалар секин-бур хъуниз, къайда хъуниз, чаз вич къулайда-каз гъиссзавай амадагивай галаз экономи-кадин жигъетдай алакъаяр къайдадик кута-дай, вилик тухудай мумкинвал хъуниз интерес ийизва. Лугъун хъи, чна газдиз талукъ яз къе-зилвал ийизва, алай вахтунда экономикадин тлем икърарда къалурнавай къиметрик акакъ тийизвайди чаз чизваз хъайитлани, кардин гъакъкъатдал гъалтайла, чун къиметрин ба-радай къезилвилер авуниз мажбур туш, амма чна им лазим кар яз гъисабзавач ва чун гуьру-шди къевезва. И кар электрозэнергиядиз, цивиндиз ва маса шейэризи талукъ я.

Гаф кватай чкадал лугъун: 2013-йисан но-ябрдиз-декабрдиз чун Украинадиз кредит гу-нин гъакъкъиндай и уьлкведин руководство-дихъ галаз икърар хъана. 15 миллиард дол-лардин гъакъкъи кредит ва мадни рекьер тукъуьрун патал коммерциядин банкарай къезил шартларди 5 миллиард манатдин кредит гунин патахъай икърар хъанай. Алай вахтунда лагъайтла, Украинадин вичин ама-дагрихъ галаз 4 йисан вахтуналди 17,5 мил-лиард доллардин кредит къачунин савда авуна.

Чна газдин къиметар агъузурун теклиф-най, адан гъакъи вахт-вахтунда вахкунин ва виликан буржар алудунин шартларалди, газ-дин къиметар агъузурин башламышнай. Чна газдин къиметар са шумуд сеферда агъу-зарна, абуру лагъайтла, гила адан къиметар 300 процентдилайни виниз хъажна.

Чаб саламатдиз хвена кланзавай коопе-рациядин алакъаяр михъиз къатна. Чина, Россияда, авай гъаларни регъятбур туш, ана лагъайтла, гъалар акъалтлай татугайбур я. Чехи карханаяр гъакъкъатда акъваз жез-ва. Виниз тир технологийрин хилера: ракета-яр тукъуьрдай, самолетар акъуддай, гимияр гъазурдай хилера, атомный энергетикада мумкинвилерикай магърум жезва. За гъисаб-завайвал, ида лап агъур нетижайрал гъизва. Ибур вучиз авунвай крар ятла, гъадан гъавур-да зун гъатзавач.

Амма яшайишдин шартлар гъик! арадал къевезатла, гъа! арадал къевезва. Чун Укра-инадихъ галаз алакъаяр гуьнгуьна хутаз ча-лишмиш жеда, им чи интересрихъ галаз къаз-вай кар я.

ОППОЗИЦИЯДИН РОЛДИКАЙ

Официальнидаказ ва ачухдаказ полити-ческий уьмуьрда иштирак ийидай ихтияр ва мумкинвал авай оппозициядилай башлами-шин: а) гъелбетда, оппозиция хъун мумкин я, хъунни герек я; б) вилик акъвазнавай сечкий-ра абурун векилар парламентдик акатайтла, ак! хъайила халкъди чпин тереф хвейитла, гъа члавуз абурун къвалахдихъ тайин тир офици-альный статус жеда ва абуру, гъелбетда, чпи теклифзавай крарин патахъай малум тир дережада жавабни гуда.

Квез чизвайвал, сад ава Государстводин Думадин депутат яз оппозицияда акъвазна, лазим акур вири крар критика авун. Инал хиве са акъван еке жавабдарвал гъатзавач. Амма ик! ятлани, и члавуз кас трибунадиз хъаж жез-ва, ам хъендикай хкатзава, зи фикирдалди, им пис кар туш.

Амма гъар гъик! ятлани эхиримжи гъисаб-да къарар инсанри къабулзавайди я. Са вуж ятлани парламентда хъунин ва я тахъунин патахъай абуру сес гузвайди я. За гъисабза-вайвал, имни хъсан кар я.

БОРИС НЕМЦОВ ЯНА КЪИНИЗ ТАЛУКЪ ДЕЛОДАЙ ТУХУЗВАЙ СИЛИСДИКАЙ

Ам гъам заз, гъам санлай властдиз та-лукъ яз къевелай оппозицияда акъвазнавай-ди тир. Адахъ галаз алагъ-салагъда авай чла-вуз чи рафтарвилер бес къадар хушбур тир-тлани, гъакъкъат гъа ихътинди тир. За идан патахъай жуван фикир гъеле лагъана: и са-ягъда инсан чандиз къаст авуна квин за акъалтлай баябурчивилин кар, бедбахтвилерин ва баябурчивилин кар яз гъисабзавач.

Силис гъик! къиле физва? Завай квез лу-гуьз жеда хъи, и къанлувал къилиз акъудай-бурун тварар са йикъалай, мумкин я са югни зуралай гъам ФСБ-дин, гъам МВД-дин силис-чийриз чизвай. Месэла а ксар гъик! къадатла, гъанал акъвазнавай. Чи махсус органриз ла-зим къимет гана кланда. Ибур неинки гуьзчи-валдай камерайрихъ галаз алакъалу, гъакъни эхиримжи вахтара абурухъ хъанвай гзаф къа-дар мумкинвилерихъ галаз алакъалу лап дуьз-гуьн делилар я. Чи махсус органрин къвалах-дин алай аямдин такъатар ва къайдаяр раиж тавун патал, артухан гафар лугъуз заз кичезва, амма санлай къачурла, за тикрарзава, месэла са шумуд сятдин муддатда гъялна. И барадай махсус органри хъсандиз гъиле-гъилди къва-лахна. Вични са шумуд рекъай къвалахна, жу-реба-жуьре къуллугъар гъа сад хътин нетижа-дал атана. Месэла заказчикар жагъуриж жез-дани, жедачни ва заказчикар авайни, авачир-ни, гъадакай ибарат я. И кар заз гъелелиг чи-дач. Исятда къиле тухузвай къвалахдин нети-жада, гъелбетда, и карни малум жеда.

УКРАИНАДА РОССИЯДИН КЪАШУНАР АВАНИ, АВАЧНИ, ГЪАДАКАЙ

Эхирни, Украинада чи къушунар авани, авачни, гъадаз талукъ месэладал акъвазин. За квез ачухдаказ ва тайиндаказ лугъузва: Украинада Россиядин къушунар авач. Къейд авун герек я хъи, къиблединни рагъэкъечдай пата, Донбассда, эхиримжи чурьук арадал атай члавуз, идан патахъай виридалайни хъсандиз Украинадин армиядин генераль-ный штабдин начальникди лагъана. Къецепатан уьлквейрай тир вичин амадагрихъ галаз гуьрушмиш хъайила, ада ачухдаказ малу-марна: "Чна Россиядин армиядихъ галаз женг члугъазвайди туш". Идал мад вуч алава хъийиз жеда?

Къилин редактордин гаф Хата-баладикай хуьх

Югъ-къандавай уьмуьр хаталуди жезва. XXI асирда азарар тайинардай дуьзгуьн илим, тех-ника вилик фенва-тлани, хъсан чирви-лер авай духтурри акъулдивай къатлуз тежер жуьредин операцияр ийизватлани, азарлуьрин къа-дар тлимил ваъ, къвердавай артух жез-ва. Куьн фена поликлиникайриз, боль-ницайриз тамаш. Анра авай къван инса-нар акурла, дуьнья гъанриз къват! хъан-вай хъиз жеда.

Ингъе, и йикъара чи уьлкведин Вла-димир шегьерда яшамаш жезвай 30 йи-сан яшда авай жегил Валерий Спири-донова итальянви профессор Сержио Канавераз вичин къил атлана чарадан бедендик куклур хъийидай операция ийи-дай ихтияр ганва. Адан гъавурда акъаз-ва, гзаф хаталу азар - Вердинган Хофф-манан синдром авай адан мускулар, къулан тарчин нервияр къуразва. Анжах къилни туплар юзуриз жезва адавай. Вири уьмуьр ада набутрин коляскада акъудзава. Ам патал гъар югъ эхирим-жиди хъун мумкин я.

Школа къизилдин медалдалди куь-тягъай ада ингилис чални хъсандиз чир-на, университетни агалкъунралди куь-тягъна, программиствилер пеше къачу-на. Къвале ацукъна къвалахиз, мажибни гъевчиди къачузвач. Ятлани касди ви-чин уьмуьр тежриба тухун, яни вич хътин маса азарлуьрин уьмуьр къутармишиз жеда, жедачни чирун патал алимдин гъиле вугузава.

Амма заз инал азаррихъ галаз ала-къалу тушир маса хаталувилерикай ра-хаз кланзава. И йикъара телевидениди, газетри 69 йисан яшда авай машгъур режиссер Тамара Якжина квахънавай-дакай хабар гана. Гила Россиядин Си-лисдин комитетдин силсдин Къилин уп-равлениди, инсанар ягъиз рекъиз, квар-тирайрин иесивал хъийизвай къве кас къунвайдакай, абурувай Тамара Якжи-надин къвалерин документарни жагъай-дакай хабар гана.

Чун вагъши капитализмдиз гъахъна-ва. Инсанар ягъиз-квинин, чуьнуьхунин, тарашунин, къагъбевал авунин рекъе-ралди девлетар къазанмишун адаз хас ерияр тирди низ чидач къван? Гъа Моск-вадин юкни-юквал 23 йисан яшда авай дишегълиди, зурба къагъбехана ачухна, бизнесменриз, шоу-бизнесдин гъетериз къуллугъзавай. Ресторан тир аниз чине-бан ракларай бизнесменар къевез-хъфиз-вай. Абуруз гъар гъихътин рушахъ, ру-шарихъ галаз кефер члугъаз клан хъайи-тлани, ваъ лугъузвачир. Ахътин "къе-гъалар" ана са йифен къене са шумуд миллион манат туна хъфизвай.

Мадни, гъа Москвадин мукъув гвай Солнечногорский районда, Клязма ва-цлун къерехдивай метрини зуран яргъа къилер, къвачер, гъилер галуднавай къве дишегълидин мейитар жагъанва. Экспертри къейдзавайвал, абурун ху-руйрал, руфунрал финкаяр сухнавай гзаф къадар хирер-къацлар алай. Лугъуз-вайвал, мейитар вацла яргъалди амуь-на. Инсанар квахъуниз талукъ яз атай арзайрин арадани а рушарин яшарихъ галаз къазвайбур авачир.

И делилрини инсанрин къилел гъахъни-нагъахъ гъихътин къазаяр гъиз-ватла тестикъарзава. И кар себеб яз уьлкведин руководство гатун вахтунда полицейскийрихъ галаз санал Москва-да ва хейлин маса чехи шегьерра МВД-дин къенепатан армиядин патруль къай-даяр хуьнал желб авуниз мажбур хъан-ва. Герек атайтла, и кардал гъатта халкъ-дин дружинаяр, ЧОП-арни желбда лу-гуьзва.

Арадал къевезвай хаталувилерихъ, иллаки къвердавай гзаф инсанар ква-хъунихъ галаз алакъалу яз Россиядин МВД-дин, Генпрокуратурадин ва Силис-дин комитетдин къилевайбуру саналди тир махсус приказ акъуднава. А приказ 30-мартдиз акъатай "Российский газет-да" чапни авунва. Гила инсанар квахъу-нихъ галаз алакъалу яз къевезвай арзай-рихъ галаз къвалахдай цийи къайдаяр кардик кутунва.

Гъакъкъатдани инсанар квахъун чи уьлкведа лап хаталу кардиз элкъеве-на. Гъар йисуз 120 агъурдалай гзаф ин-санар гел галачиз квахъзава. МВД-дин базайрани ихътин ксариз талукъ дели-лар анжах 15 йисан вахтунда хуьзва. Идалайни гъейри, гъар йисуз 70 агъур-далай гзаф инсанар жагъур хъийидай малуматар чуклурзава. Лагъана кланда, гъар йисуз 65 агъурдалай гзафбур жагъ-ур хъийизни алакъзава. Ятлани телеф-вилер гъевчидибуру жезвач. Жуван къей-дера за виликдайни лагъайвал, Москва-дай гъар зур йисан вахтунда 1000-1500 касдин мейитар жагъизва. Чебни вузар ятла тайинариз тежезвайбур.

Вучиз гел галачиз квахъзава икъван инсанар? Статистикадин делилралди, анжах тахсиркарвилер себеб яз 700-1000 кас квахъзава. Бедбахтвилер се-беб яз квахъзавайбуру, квахъзавай аял-ри, акъул къери хъанвай яшлугуьру, сек-тайра чпин къилел дуьшуьшар къевезвай-буру, хизанрай къил элкъевей патахъ экъечна физвайбуру ва ихътин маса дуьшуьшрик акатзавайбуру вирида сан-лай анжах 1 процент я тешикзавайди. МВД-дин пешекарри квахъзавайбурун 60 процент экономикадин гъалар пис хъу-нихъ галаз алакъалу ийизва. Гзафбур къил хуьн патал къуд патаз финиз маж-бур жезва. Хейлин дуьшуьшра крар чпиз кландайвал тукълуьзвач. Ахпа...

Гила, арадал атанвай члуру гъалар аннамешуналди, инсанар квахъунин гъа-къиндай арзаяр къабулдай цийи къайда-ни кардик кутунва. Инсан квахъунин гъа-къиндай арза гваз атай мукъва-къили, яд касни полициядиз къабул тийидай ихтияр амач. Гъатта квахъай касдин тамам дели-лар авачиз хъайитлани, ам яшамаш жез-вай чка чизвачтлани, адан шикил авачтла-ни, арза къабулуниз полициядин органар мажбур я. Амай вири делилар жагъур хъувун гъа полициядин хиве тунва.

Идалайни гъейри, арза гваз атанвай-ди кландатла мукъва-къили хъурай, клан-датла дуст ва я яд кас, тафават амуькъза-вач. Мадни, арза силсичидизни гуь жеда. Ада ахпа ам гъиле-гъилди полициядин участкадин дежурныйдив ахгакъарда. Арза гваз атай касдиз са пуд юкъуз эха, белки, квахънавай кас са дерди тукълуь-риз фенва жеди лугъудай гафарни мад ише къведач. Гъатта инсан квахъна са сят хъанваз, я туштла гъафте хъанваз хъайитлани, арза къабулна кланзава. Ар-зада къалурнавай кас виликдайни ква-хъайди, ахпа жагъун хъувурди хъайи-тлани, манйивилер гана виже къведач.

Аквазвайвал, хата-балайрик акатза-вайбурун къайгъуда Россиядин Федера-циядин руководство, талукъ органар ава. Кланзавайди полиция, вири инсанарни къерехда акъваз тавун я. Куьне фикир ганатла, "Лезги газетдин" алатай нумра-дин 24-чинин лап вини къилелай "Хабар це" къил гана махсус малумат чапнава. Гъанани квевай арадал атанвай, гъакъни чпиз гъазурвал аквазвай экстремистви-лин ва террориствилерин жуьрейрин гъе-рекатрин патахъай жуван твар раиж та-вуна, электронный сайтдиз, Россиядин къенепатан крарин министрстводин Ке-ферпатан Кавказдин Федеральный ок-ругда авай Къилин управленидин почту-нин адресдиз хабар гун талабнава. Эхъ, вахтуни къуватар сад авун, хата-балай-рикой инсанар хуьн истемешзава.

Муниципалитетрин менфятлувал хкажун девирди истемешзава

ФОРУМ

Чкадин самоуправление - им властдин ахтын дережа я хьи, ана республикадин асул векилвилер бажармишзава, идан гьакьиндай "Менфятлу муниципалитет. Вилик финин алай аямдин практикаяр" лишандик кваз кьиле тухвай муниципальный тешкилатрин Республиканский форумдин пленарный заседанидал Дагъустандин Кьил Рамазан Абдулатипова малумарна.

"Къве йисан мудартада чун са жуьреда районрин шегьерин агакьна, амма хурерин поселенийрин ва поселокрин чун халисандиказ гьелелиг агакьнавач. Ана куьгьне кьайдайралди яшамеш жезва, республикада дериндай дегишвилер кьиле физвайди чкайрал хейлин ксар хьсандиз аннамишзава. Чун виликдай яшамеш хьайивал яшамеш хьхьана виже къвен тийидайдан гьавурда инсанар тун им, гьелбетда, агьур зегьмет я", - кьейдна региондин Кьили.

Рамазан Абдулатипова малумаривал, гьулгьула кваз фейи вахтар дагъустанвийрин уьмуьрдай акьатун лазим я. "Са йисуз чун террориствилерин гьерекатар кьиле фин тавуна яшамеш хьана, республикада тахсиркарвилер дережа, санлай вири уьлкведив гьекьгайла, 3,2 сеферда агьузди я. Им чи саналди тир кьвалахдин, сифтенисифте районрин, шегьерин, муниципальный тешкилатрин, поселокрин ва хурерин поселенийрин кьвалахдин нетижа, Гьукуматдин кьвалахдин, рикле кичи аваз хьунин шартлара яшамеш хьуникай икрагь хьанвай вири Дагъустандин жемьятдин кьвалахдин нетижа я", - инанмишвал кьалурна Рамазан Абдулатипова. Гьа са вахтунда ада гьялна кланзавай самбар месэляри амайди кьейдна.

"Къе чун чалай вуч ийиз алакьзаватла ва саналди тир чалишмишвилералди чна мад вуч авун лазим ятла, гьа месэляяр мад сеферда веревирд авун патал кватл хьанва. Чкадин самоуправление - им Дагъустандин властдин кьилин дережа я. Республикада гьихьтин власть аватла, чна чи гражданин игьтияжар гьикл таъминарзаватла, культура ва адетар гьикл вилик тухуватла, тайин тир ватандашдин гуьгьулар гьихьтинбур ятла, гьа кар куь кьвалахдин менфятлувилелай аслу я", - малумарна республикадин Кьили. Вичин рахунра ада муниципалитетрин кьилери менфятлудаказ кьвалахун лазим тирди са шумудра тикрарна.

"Алай вахтунда халкьдиз нетижалудаказ кьвалахзавай, савадлу, медени инсанри регьбервал гана кланзава. Чун гьахьтин ксар хьунни герек я. Вучиз лагьайтла чкадин властди ихтибар авунин лишан я. Эгер властди ихтибар ийизвачтла, инсанар сечкиризи кьведеч. Шегьердин, райондин, чкадин самоуправлениди са жерге векилвилер общественный организационин ихтиардиз вучиз вугудач кьван? Чина ахьтин хейлин организационин ава. И кардиз законодательстводини рехь гузва. Вирибур кьвалахдал желб авун герек я, вучиз лагьайтла гуьчвалзавай касди гьамиша критика ийидайди я, чаз лагьайтла, вирибур кьвалахун ва тайин тир нетижа кьазанмишун герек я".

Форумдин сергьятра аваз вилик акьвазнавай сечкириз талуке темадикайни ихтилат кватна. Республикадин Кьили вири халкьди хьагьун хьсан яни, тахьайтла депутатри хьагьун хьсан яни, гьадаз талуке месэладин патаяхьай фагьум-фикир авун теклифна.

"Чна лугьзува: эхь, депутатри хьагьун хьсан я, амма конкурсдин бинедаллаз, яни республикадин руководителдини депутатрин корпусди хьагьунин карда сад хьтин бинейраллаз иштиракзаваз хьайитла. Гьа ик, алай вахтунда чкадин самоуправлениди система авайдалай хьсанарунин кьвалах кьиле физва. Кьилинди лагьайтла, чкайрал аслу тушир кьарарар кьабулдай мумкинвал хьуникай ибарат я. Районра чна чкадин самоуправление поселокрин, хурерин советриз мукьва ийизва. Райондин депутатрин Собрание поселокрин, хурерин депутатрин собранири кьалурнавай векилрикай ибарат жеда. Райондин дережадин гьакан твар патал тир депутат ваь, хурере авай, райондин векилвилерал машгьул жезвай депутат аваз жеда. Чкадин самоуправлениди менфятлудаказ кьвалахзавайдан патаяхьай инсанрин гуьгьуьри, абур чпиз ийизвай кьуллугьрал рази яз хьунни шагьидвалзавайди я. Инсанри тереф хуьн - им чкадин самоуправлениди менфятлудаказ кьвалахзавайди кьалурзавай кар алай делил я", - малумарна республикадин Кьили.

Ада рикел хкайвал, алай йисуз республикада 22 кас районрин ва шегьерин кьилер ва 28 кас райсобранирин кьилер хьагдай сечкияр тухуда. "Чна и сечкияр кепекни пул арада авачиз тухун лазим я" - лагьана Абдулатипова. - Куьрелди, районрин руководителрин ва шегьерин кьилерин патав гьамиша депутат гваз хьун лазим я, вучиз лагьайтла абуроз агьалирин гуьгьуьлар гьихьтинбур ятла халисандиз чизвайди я. И крарни фикирда кьуна кланда".

Республикадин руководитель инсанар сечкириз атуни месэладини акьвазна. "Инсанар сечкириз атуни - им чкадал кьвалахзавай властдиз ихтибар авунин лишан я. Эгер властдиз ихтибар ийизвачтла, инсанар сечкиризи кьведеч. Шегьердин, райондин, чкадин самоуправлениди са жерге векилвилер общественный организационин ихтиардиз вучиз вугудач кьван? Чина ахьтин хейлин организационин ава. И кардиз законодательстводини рехь гузва. Вирибур кьвалахдал желб авун герек я, вучиз лагьайтла гуьчвалзавай касди гьамиша критика ийидайди я, чаз лагьайтла, вирибур кьвалахун ва тайин тир нетижа кьазанмишун герек я".

Ахпа Рамазан Абдулатипова муниципалитетрин тварар раижна ва абур йисан сифте кьилерилай республикадин бюджетдиз налогар гьихьтин дережада аваз агакьарнатла малумарна. Адан гафаралди, санлай кьачурла республикада налогриз талуке мажбурнамаяр 94 процентдин тамамарнава. Республикадин руководителди инанмишарзавайвал, а тапшургуьр артухни алаз кьилиз акьудиз жедайди я. "Ни хьсандиз налогар кьватлзаватла ва абур гузватла, ам хьсандиз яшамешни жезвайди я", - инанмишвал кьалурна ада.

Хурерин, поселокрин, районрини шегьерин кьилерихь, министррихь ва парламентдихь элкьвена, Рамазан Абдулатипова лагьана: "Чун дагъустанвийр патал, Россия патал кьвалахзавай са команда я, маса рехь авайди туш. Анжах и кар аннамишуни чаз агалкьун кьазанмишдай мумкинвал гуда. И кар аннамишунал чи фикир, иллаки Гьалибвилерин ийкьан вилик, чи милли регьбер Владимир Владимирович Путина желбзава. Чун Чехи Гьалибвилерин ирссагьибар я, чун гьалибчияр хьун герек я".

Пленарный заседание муниципальный кьуллугьдин лап хьсан работникрин наградаяр гуналди давам хьана. Чкадин самоуправление вилик тухуник еке пай кутунай ва гзаф йисара гьакьсагьвилелди кьвалахунай Тарумовский, Тлярата, Кьизилюрт, Дахадаев, Ботлих, Табасаран, Акуша, Лак, Гуниб районрин, Хасавюртдин векилриз республикадин гуьрметдин грамотаяр гана.

Леваша, Кьизляр, Ногьай, Хунзах районрин, Кьизляр, Каспийск шегьерин векилриз "Дагъустан Республикадин муниципальный кьуллугьдин лайихлу работник" лагьай гуьрметдин твар гана.

Дагъустан Республикадин Кьилин ва Гьукуматдин Администрациядин руководителдин сад лагьай заместитель Алексей Гьасанован, "Хасавюрт шегьер" МО-дин администрациядин отделдин начальник Акав Акавован, Кьиблепатан Сухоумск шегьердин администрациядин кьилин заместитель Вера Алтуховадин, Цунти райондин администрациядин крар идара ийизвайди тир Мегьамед Гьажиеван, Кьули райондин Вачи хурьун кьил Арсен Мегьамедован, Хасавюрт райондин Кокрех хурьун советдин кьил Мирза Муртузалиеван зегьмет Дагъустандин Кьилин патай твар кьенвайди сьтер гуналди кьейдна.

Ахпа 2014-йисуз РД-дин муниципальный тешкилатрин Советдин Ассоциацияди тухвай кьвалахдин ва гьилевай йисан кьвалахдин асултерефин гьакьиндай доклад а Ассоциациядин председатель, "Леваша район" МО-дин кьил Мегьамедгьажии Мегьамедова авуна.

"Алатнавай йисуз Дагъустандидвай хейлин мензилдиз физ хьана. Ада вичелай агалкьунралди вилик физ алакьзавайди субутарзава. Властдин кьурулушра, обществода еке дегишвилер кьиле физва. Четинвилер ацалтзаватлани, чи уьлкведин аксина санкцияр кардик кутунватлани, республикадин экономика, яшайишдин хел аквадайвал вилик физва, са жерге рекьерай чун хейлин маса регионрилай вилик акатнава. Хурьун майишат, промышленность вилик тухунин, налогар кьвалатунин жигьетдай хьсан нетижаяр кьазанмишнава. Агьалирин доходар артух хьанва, образованида, здравоохраненида, яшайишдин жигьетдай хуьдай хиле хьсанвилехь дегишвилер жезва. Чи уьлкведин, республикадин вири и агалкьунрик чкадин самоуправлениди еке пайни ква. Вирироссиядин муниципальный тешкилатрин конгрессдин ва чи Ассоциациядин кьвалахдин жигьетдай хьсандиз аквадай хьтин куьмек жезва", - кьейдна Мегьамедгьажии Мегьамедова.

Ассоциациядин руководителди республикада муниципальный руководителрин корпус еридин жигьетдай цийи хьжезвайди кьетлендаказ кьейдна. "Къве йисан мудартада райондин ва шегьердин кьил

тир саки гьар са пуд лагьай кас дегиш хьана. Ибурукай 3 кас шегьерин кьилер, 14 касни районрин кьилер тир. Властдин органриз цийи ксар ва жегьилар атуни муниципальный тешкилатриз методикадин куьмек гуни, муниципальный кьуллугьар тамамарзавай ксар, муниципальный идарайрин работникар гьазурунин, абурун пешекарвал хьахунин пайгар кьурулуш арадал гьунин месэляриз кьетлен метлеб гузва.

Чи везифа муниципалитетрин кьилиз кар бажармишиз алакьдай жегьил, гьа са вахтунда чехи юлдашрин тежрибадикай менфят кьачуз алакьдай ксар атуниз куьмек гуникай ибарат я".

РД-дин муниципальный тешкилатрин Советдин Ассоциациядин председателдин сад лагьай заместитель, Кьизилюрт шегьердин администрациядин кьил Мегьамед Уцмиева Ассоциациядин председателдин гьахь-гьисабда МСУ вилик тухунин лап важибу хейлин месэляяр кьарагьарнавайди, кьвалахдин ери хьсанарунин рекьер тайнарнавайди кьейдна.

Форумдал Дагъустан Республикадин Халкьдин Собранидин Председател Хизри Шихсаидовни рахана. Ада вич вилик акьвазнавай сечкирин рекьай тешкилвилерин комитетдин руководитель тирди малумарна ва муниципалитетрин кьилеривай кандидатар хьагдайла общественностдин фикир чирун, общественный организационин, агьсакалрин советрал меслят гьун ва и кьвалах жезмай кьван ачухдаказ кьиле тухун тлаабана.

Пленарный заседанидин эхирдай Дагъустандин Кьили вичи муниципалитетрин кьилериз Дербентдин 2000-йисан юбилейдин сувариз гьазурвал акунин кьвалахрик экечлуни тапшургуь ганвайди рикел хкана. "Эгер кьилдин са муниципалитетдихь цийикла тукьур хьувун патал вичин хивез тамам са объект кьачудай мумкинвал авачтла, маса районрихь галаз сад хьун, Дербентда и ва я маса дарамат, гьаят, сквер ва я куьче пайгар гьалдиз хьунин месэла саналди кьилиз акьудун герек я. Чна кьадим шегьердин юбилей сувар хьиз кьейддай члавуз Дагъустандин культурадин вири девлет кьалурун лазим я", - кьейдна ада.

Чилиз талуке месэладикай рахадай члавуз Дагъустандин Кьили рикел хкайвал, республикада и мукьвара лежберрин II Форум тухвана ва чилиз талуке тема жуьреба-жуьре мярекатар кьиле тухудайла мукьвал-мукьвал кьарагьарзава, амма чилерин ресурсар ишлемишунин менфятлувал лап явашдиз хкаж жезва. Рамазан Абдулатипова Республикадин Гьукуматдин Председателдин заместитель Шарип Шариповал РД-дин Халкьдин Собрание килигун патал закон - эгер чил пуд йисан мудартада ишлемиш тийизваз хьайитла, ам аренда кьунин гьакьди вад сеферда артухарунин, мадни кьве йис арадай фейилани, чил менфятлудаказ ишлемиш тийиз хьайитла, ам кириде кьунин гьакьди 10 сеферда хкажунин гьакьиндай закон вилик эцигун тапшурмишна.

Гыч са касни, гыч са затни рикледай фенвач Шагъабас Исмаилован юбилей

Дашдемир ШЕРИФАЛИЕВ

15-апрелдиз Ахцегъа Ватандин Чехи дяведин активный иштиракчи, гьукуматдин ва общественный деятель Шагъабас Азизович ИСМАИЛОВАН 95 йисан юбилейдиз талукь мярекат кыле фена.

Шагъабас Азизовичан зегьметдин женгинин баркаллу умуурдикан куруу гаф рахналди, мярекат Ахцегъ райондин регьбер Осман АБДУЛКЕРИМОВА ачухна ва ам кыле тухун райондин информгентстводин начальник Максим АЛИМОВАЛ тапшурмишна.

Дагъустан Республикадин Кьил Рамазан Абдулатипован кьарардалди Чехи Гъалибвили 70 йисан суварин вилик йикъара зи рагьметлу бубадин 95 йисан ва ам кемш хъайидалаи инихъ 30 йисан юбилейриз, экуь къамат несилрин риклера хуьниз бахшнавай и мярекат райондин, республикадин дережада кьейд ийиз хьун, гьелбетда, адаз гъахьтин теклиф гайи РД-дин агьсакъалрин Советдин председатель А. Умалатован, культурадин вилкан министр А. Гъажиеван, чи гьурметлу агьсакъал А. Агьмедован, Ахцегъ райондин кьил О. Абдулкеримован, алим Д. Агьмедован куват я, - башламишна суьгьбет ветерандин хва, алим Александр Исмаилова. - Бубадин умуурдинни женгинин рекьикай куьрелди лагъайтла, Шагъабас Азизович 1919-йисан 5-декабрдиз Кьакарин хуьре зегьметкеш чехи хизанда хъана. Ада Ахцегърин мектебда, Дербентдин педучилищеда келна, муаллим ва комсомолдин кьуллугъчи яз Агула кваллахна. 1940-йисуз гъанай хушуналди Яру Армиядин жергейриз фена. Адан дяведин рехъ Заполяръедиллай башламишна, Норвегиядай, Поль-

шадай, Германиядай яна, Берлинда бегьем хъана. Гвардиядин капитан Ш. Исмаилова душманрихъ галаз кьати женгера Ватандин дяведин пуд орден, са жерге медалар, Верховный Главнокомандующийдин патай Гьурметдин грамота кьазанмишна. 1947-йисалай ада КПСС-дин Махачкъаладин горкомдин инструкторвиле, Рутул райкомдин 1-секретарвиле ва 1954-йисуз Москвада КПСС-дин ЦК-дин патав гвай ВПШ акъалтйарайдалай кьулхъ КПСС-дин Дагобкомдин отделдин заведующийвиле, секретарвиле, Министрдин Советдин Председателдин заместителвиле ва 1967-йисалай ДАССР-дин Верховный Советдин Председателвиле лайихлудаказ кваллахна.

Ахпа Александр Шагъабасовича Ватандин Чехи дяведин иштиракчи хъайи вичин баркаллу имийрикай - Исмаилакай, Тажудинакай, Нагъидикай, Набидикай ва Нурудинакай куьрелди итижлу суьгьбетарна. Ада кьейд авурвал, Исмаиловрин хизандай 6 стхадни кьве хтулди (ДАССР-динни РСФСР-дин лайихлу муаллим Зейнудин Азизагъаевани муаллим Бейдуллагъ Мегъамедова) дяведа иштиракна ва ругудни хуруйрал орденарни медалар алаз хайи хуьруз хтана.

Ватанперес, кьегьал стхайрикай Чехи Гъалибвили йикъав кье анжах сад - Исмаилов Наби агакънава. Чехи яшаризни, сагъламливил гьалдизни килиг тавуна, хайи Ватандин азадвални аслу туширвал хуьн патал ада кьени вичин женг давармарзава. Акъалтзавай несил вичин кьегьал стхайрин чешнейралди, ватанпересвиле руьгьдаллаз тербияламышунин - кьетлен женг!

Мярекатдал зегьметдин ветеран ва общественный деятель Абдулкафар Агьмедов, Наби Исма-

илов, РГВК-дин обозреватель Ханжан Къурбанов, райондин "Возрождение" фондунин президент Къардаш Мамалиев, агьсакъалрин Советдин председатель Къазимет Къазиметов рахана. Абуру, Исмаиловрин кьегьал стхайрин экуь къаматар рикел хуналди, абурун дяведин, гуьгьунин йисарин ислягъ зегьметдин умуурдай итижлу деллар гана.

Шагъабас Исмаилов дяведилай гуьгьунин, чкъанвай уьлкведин экономика кьачел ахкъалдарунин четин девирдани баркаллу краралди тафаватлу хъана. Ам Зегьметдин Яру пайдах, Знак Почета кьеве ордендин сагъиб я. 1980-йисуз Дагъустандин пагъливанар Олимпиададин кьугьунра иштиракуниз гъазурунин гьакъисагъ зегьмет Халкъарин дуствилин ордендалди ва СССР-дин олимпийский комитетдин Грамотадалди кьейдна. Запаса авай полковник, тарихдин илимрин кандидат, СССР-дин журналистрин Союздин член, ДАССР-дин культурадин лайихлу работник ва СССР-дин ислягъвиле Фондунин Дагъустандин отделдин председателдин твар несилрин риклера гьамишалугъ яз амуькда.

Мярекатдин нетижаяр кьуналди, райондин регьбер Осман Магьмудовича Чехи Гъалибвили суварин вилик жегьилрихъ галаз ватанпересвиле манадин гуьруьшар тешкилуни метлебувал кьейдна ва машгьур ватангьилидин къамат рикел хкуни мярекатда иштирак авур виридаз чухсагъул лагъана.

Эхирдай ихтилат кватй чкадал кьейдин, дяведа хизанлухвилелди иштиракундай Дагъустанда Ахцегъ район тафаватлу я. Ик, Ахцегъай Т. Паироврин хизандай 8 хва (Азим, Гьамдуллагъ, Исмаил телеф хъана, Абдулгьей, Эбейдуллагъ, Гъажибала, Мавлудин, Зейдуллагъ хтана, вах Ийишади зегьметдин фронтда игитвилер кьалурна), Пашаеврин хизандай пуд стхани кьве вах (военный духтур Сулеймани старший лейтенант Сейфатин телеф хъана, вахар Набисатни Такибат ва стха Буньям хтана, ада гуьгьунлай ДГУ-да физматдин кафедрадин заведующийвал авуна) фронтда хъана, Мурсаловрин хизандай 5 стхадни - Аливердиди, Алавдина, Гуьлалиди, Ризехана, Мегъамед-Султана, Дагълароврин хизандай пуд стхадни - Абаса, Абдулмежида, Абдулатифа женгер чуьгуна.

“Малум тушир дяве”

ВЫСТАВКА

Мегъамед ИБРАГЪИМОВ

21-апрелдиз республикадин меркезда, Аваррин госмуздраттеатрдин дараматдин фойеда, Чехи Гъалибвили 70 йисан юбилейдин сергьятра аваз “Малум тушир дяве” твар алай выставка ачух хъана. Мярекатдиз Ватандин Чехи дяведин иштиракчийриз, культурадин ва искусстводин деятелриз, студентризни школьникриз теклифнавай.

“Кье ина гьам чехи, гьамни акъалтзавай несилрин векилар ачунал зун къадарсуз шад я. Хейлин общественный деятелрин рикел алатай йисуз 100 йис тамам хъайи Александра ПУТЕРБРОТ алама жеди. Ам Ватандин Чехи дяведин женгера иштиракдай дагъустанвийрикай материалар кватлунал машгьул тир. Чи ватангьилирикай жезмай кьван гзаф делилар кватлун адан кьилин макъсаддиз элкьвенвай. И кардиз ам вичин умуурдин эхирдалди вафалу яз амуькна. Александра ТЕРЕНТЬЕВНАДИ хейлин йисара чуьгур зегьметрин нетижада кье чав и выставкада эцигнавай кьван материалар агакънава”, - кьейдна, мярекат ачуьдайла, РД-дин культурадин министрдин заместитель Мурат ГЪАЖИЕВА.

Аваррин театрдин директор Мегъамедрасул МЕГЪАМЕДРАСУЛОВАН гафарай малум хъайивал, выставкада эцигнавай экспонатар А. Путерброта вич гьеле 20 йис идалай вилик Дагъустандай эцигнавай адав вахканай.

Экспонатрин арада икъван чьвалди санани чап тавунвай шиклар, кагъазар ва хейлин маса документар ава. Санлай къачурла, абурун къадар кьве вишеш агакъзава.

Малум хъайивал, Александра Путербротан хизан алай вахтунда Америкада яшамеш жезва. Икъван чьвалди абуруз чпин диде-ди кватнавай архивар квахнавай хьиз тир. Тарихдин материалар амайдакай, хвенвайдакай хабар хъайи абуру выставка тешкилнавайбурун тварцихъ чухсагъулдин телеграмма агакъарнава.

Выставка майдин эхирралди давам жеда.

Дербентдай хабарар

Кьагьриман ИБРАГЪИМОВ

Хванахвадин югъ

Шегьердин администрациядин пресс-кьуллугъди хабар гайивал, Дагъустан Республикадин милли политикадин рекъай министерстводин проект кьилиз акьудунин мураддалди 14-майдиз Дербентда “Хванахвадин югъ” тухудайвал я.

“Россиядин миллиетрин садвал мягькемарунин ва Россиядин халкъарин милливал вилик тухунин” федеральный программадин сергьятра аваз кыле тухузвай и мярекатдиз талукь семинар-совещанида Дагъустан Республикадин милли политикадин рекъай министрдин сад лагъай заместитель Зикрула Ильясова, гъа и министрстводин управленидин начальникдин заместитель Наталья Демидовади, Дербент шегьердин администрациядин кьилин заместитель Сергей Ягудаева, РД-дин Кьиблепатан территориальный округдин муниципальный тешкилатрин векилри ва гьакъни культурадин, спортдин ва жегьилрин крайрай отделрин руководителри иштиракна.

Анал рахай З. Ильясова 2015-йисуз РД-дин кар алай проект кьилиз акьудун патал тештикарнавай культурно-информационный сад тир календарный пландикай суьгьбетна.

Н. Демидовади кватл хъанвайбуруз “Хванахвадин югъ” Дербентда кыле тухуниз гъазурвал акъазвай гьалдиз талукь малумат гана.

Совещание кыле физвай вахтунда муниципалитетрин векилри са жерге суалар гана.

Риклера амуькда

Ленинан куьнеда авай 28-нумрадин квалерив Ватандин Чехи дяведин ветеран Керим Исламович Нагъиеван мукьва-кылилар, Дербент шегьердин администрациядин кьилин заместитель Сергей Ягудаев, шегьердин культурадин, спортдин ва жегьилрин крайрай управленидин начальник Мегъти Алиев, ветеранрин Советдин председатель Зульфийкар Гьасанов, Дербент, Дагъустандин Огни шегьерин ва Дербент райондин военный комиссариатдин начальник Адил Кьулиев, 11-нумрадин школада келзавай аялар ва масабур кватл хъанвай.

Керим Нагъиев 1924-йисан 20-январдиз Дербентда хана. Ада 115-нумрадин школада келна. 1943-йисуз Яру Армиядин жергейриз зверна ва Бакудиз военный училищедез келиз рактурна. Келунар акъалтйарайдадай гуьгьуниз ам лейтенант яз фронтдиз рекье туна.

Кье сеферда Керим Исламовичал хирер хъана, сагъар хъууна, мад фронтдиз хъфена. Гъайиф хьи, 1945-йисан 20-

апрелдиз, дяведин эхиримжи йикъара, ам телеф хъана. Гзаф вахтунда ам гел галачиз квахъайди яз гьисабзавай. Амма 2010-йисан 16-январдиз, 65 йис алатайла, адан вахаз Керим Нагъиев Германияда Гросс-Букков хуьрун кьерехда, кьиблединни рагъакидай пата, Шпрее вацпувай яргъа тушиз кучукова лагъана хабар авай чар хтана.

Мярекатдиз кватл хъанвайбуру Керим Нагъиев рикел хкана, ам яшамеш хъайи квалерал мемориалдин кьул ачухна. Аялри ва мукьва-кылилари анал цуькверин клунчар эцигна.

Субботникдиз экъечна

18-апрелдиз Дербентда нубатдин субботник кыле фена. Гъалибвили йикъал кьведальди Женгинин Баркаллувиледин парк къайдадиз хкана акъалтйарунин мураддалди шегьердин администрацияди пудратдин организационный рабочийриз куьмек гуни кьарар акьудна.

Кьейд авун лазим я хьи, субботник гурлуздак кыле фена. Ина шегьердин хейлин школайрин аялри, жегьилрин администрацияди, жегьилрин парламентди, “Къацу патруль” волонтерин дестеди, шегьердин администрациядин тешкилатрин коллективри иштиракна.

Дербент шегьердиз кланивал неинки са шегьергьилири, гьакъни субботникда иштиракиз атай Къизляр шегьердин администрациядин жегьилрин Советдини кьалурна.

Эллададин Хва

Гъазурайди -
Ш.ШИХМУРАДОВ

М.Глезос жегьил Чъавуз

И МУКЪВАРА

“Комсомольская правда” газетдин са нумрадай Манолис Глезосан твар акурла, зун фадлай инихъ вичикай са ван-сесни амачир лап багъри касдикай хабартер агакъай къван шад хъана - цавук хклуна. Заз ам рагъметдиз фенвай хъиз, я тахъай-

тла душманри адан чандиз къаст авуна къенвай хъиз авай. Фадлай ван-сес амачир эхир. Ваъ, Эллададин явлалу патриот, баркаллу хва сагъ-саламат я. Яшар 93 йисав агакънаватлани, вичиз гъамиша хас тирвал, гъахълувал патал женг члугвазма, гзаф активни я.

Чехи несилдин гзаф векилрин рикел алама жеди, алатай асирдин 50-60 йисара “Манолис Глезосаз - азадвал!” гафар Советрин Союздин гзаф газетрин чинрилай алатзавайди тушир. А девирда чаз къецепатан вири уьлквейра умудлу, мягкем, чпихъ далу акализ жедай дустар гзаф авайди тир. Къудратлу уьлкве къастуналди чуклурунихъ галаз сад хъиз, гъабурни, гъайиф хъи, хаинвилелди маса гана, куьмексуз яз туна. Нетижата абурукай гзаф-бур тергна, Афгъанистандин, Румыниядин киле аваз хъайи Наджибуллани Чаушеску лагъайтла, гъатта тарагъажриз акъуднай. США-дикайни НАТО-дикай дустар къаз клан хъана. Чи халкъдиз куьгъне душмандикай дуст жедайди туш лугъудай камаллу мисал ава. Ингъе “Цийи дустари” чаз чпин хци, вагъши къармахар къалурзава, Украинадин бандеровчияр, нацистарни фашистар гъиликна, Россия виликди финиз къеци гуз, басмишиз гъавалат хъанва.

Вучтин кас я Манолис Глезос? Ам 1922-йисан 9-сентябрдиз Грециядин Наксос островдал алай Апиранфос хуьре дидедиз хъана. 1935-йисуз хизан Афинидиз атана, гадади ана юкъван мектеб акалтарна, аптекада кваллахна.

1940-йисуз экономикадинни коммерциядин ахтармишунрин Къилин школадиз гъахъна (гила Афинидин экономикадинни бизнесдин университет). 1939-йисалай Додеканес островар Италияди къуниз ва Метаксиса агъавал авуниз акси гъерекатда иштиракна. Уьлкве итальян-вийрини немсери къунвай шартлара, Афинидин муниципалитетдани Красный Крестдин идарада кваллахни ийиз, чинебан женгиник экечна.

1941-йисан 31-майдин йифиз жегьил къеьгал Манолис вичин дуст А.Сантасни галаз Акрополдал хкаж хъана ва анал 27-апрелдиз аклурай, нацистрин чулава хаш алай пайдах, инал клеви къаравулвал тухузвайтлани, алудна гадарна. Акрополь Афины шегъердин къилихъ галай тепедал алай, дегъ заманариллай инихъ душманрикай далдаламайш жедай къеле я. Им чапхунчийрин аксина авур, Грециядин халкъ женгиниз къарагъарай сифте гъерекат тир. Ихътин жуьртлу-вилляй гугъуьнлай Франциядин президент хъайи женгчи генерал Шарль де Голла, М.Глезос “Дуьньядин къвед лагъай джеда сад лагъай партизан я” лагъанай, адаз еке къимет ганай. Ихътин жуьртлувили Грециядин халкъдин руьгъ хкажнай ва ам чапхунчийрин аксина восстанидиз къарагъуниз эвер гун хъана.

Гитлерчийри Глезосазни Сантасаз заочниказ къиникъин жаза гунин къарар акъуднай. Немсери Манолис къуна ва дустагъда адаз зулумарна. Нетижата жегьил чахуткадик азарлу хъана ва фашистри ам дустагъдай ахъхайна. 1943-йисан апрелдиз ам итальянвийри къуна. Пуд вацра дустагъда хъайидалай къулухъ азад хъууна. 1944-йисан февралдиз лагъайтла, М.Глезос фашистриз къуллугъзавай грекри къуна. Амма сентябрдиз адалай дустагъдай катиз алакъна.

Греция душмандикай азад хъувурла, Манолисакай и уьлкведин компартиядин печатдин орган “Ризоспастис” газетдин редактор, 1947-йисалай къилин редактор жезва. Газет агална ва 1948-йисан мартдиз Глезос мад къуна, дус-

тагъда туна. Къиникъин жаза гунин сифте приговор 1948-йисан октябрдиз, 1949-йисан 21-мартдизни къвед лагъай сеферда акъуднай. Амма халкъарин гегенш къатарин аксивилин гъерекатдин нетижата къиникъин жаза уьмуьрлук дустагъ авуналди эвезнай. Дустагъда авай игит-антифашист 1951-йисан 9-сентябрдиз Сад тир демократвиллин чапла патан (ЭДА) партиядин патай парламентдин депутатвиле хъяна, амма властри адан мандат гъисаба къуна.

1958-йисуз М.Глезос са шумуд кас юлдашарни галаз, СССР-дин хийирдиз жасусвал (шпионвал) ийизва лагъана, тапан тахсир кутуна, къунай. 1959-йисан июлдиз вад йис кар гунин ва къуд йисуз суьругъун авунин приговор акъуднай. Амма 1962-йисуз дуьньядин общественности сес хкажунин таъсирдикди азад хъууниз мажбур хъана. Дустагъда аваз, 1961-йисуз мад Грециядин парламентдиз депутатвиле хъяна, амма къвед лагъай сефердани властри къеьгал хчин мандатдиз къуват гана-чир.

1967-йисуз власть “чулава полковникри” къурвалди, М.Глезос мад дустагъда туна ва тамам къуд йисуз ана кутурнай. Демократия гъалиб хъайидалай къулухъ Манолис ЭДА партия арадал хунал машгъл хъана. 1981-1985-йисара Грециядин парламентдин членвиле, 1984-йисуз Виригрециядин соцгъерекатдин списокдай Европарламентдин депутатвиле хъяна.

1986-йисуз М.Глезос вичин хушуналди Европарламентдай экечна, хайи Наксос островдал хтана. Ана ам Аперанфос хуьрун чкадин советдин председателвиле хъяна. Манолисалай чкадин администрациядин власть къарар общинадин вири агъайири къабулунин менфятлу жуьредалди эвез ийиз алакъна. Нетижата и хуьре университет, метеостанция ва къуд музей (геологиядин, археологиядин, тлеби тарихдин ва халкъдин искусстводин) ачухна. Амма ихътин менфятлу тежрибадин рехъ центральный властри агалнай. 2010-йисан 4-мартдиз М.Глезоса Афиныда аксивилин митингда иштиракна. Полицейскийри ишлемишай газ адан чинихъ галуьна, вилер кана. Гуьгъуьнлай Манолиса полициядин академияда лекция келна ва жуван халкъдин аксина вилерай накъвар авардардай газ ишлемиш тавуниз эвер гана.

М.Глезос геолог, эколог я. Ада вичин хайи хуьр патал яд акалтуникай, чилик квай ятар хуьдай къурулуш туклуьрна. Ам Грециядин геологиядин обществодин, Геотехнический палатадин член, Патрский, Фессалоникский, Афиныдин политехуниверситетрин ва и шегъердин милли университетдин философиядин Школадин гуьрметлу доктор я. Алимди Наксосда арадал гъанвай геологиядин музейдин коллекция уьлкведа лап чехибурукай сад я. Адан гъликай “Ктабдин тарих”, “Диктатурадилай демократиядал”, “Инсан ва тлебиат”, “1940-1945-йисара милли аксивал” ва маса ктабар хкатнава. М.Глезосаз ингилсиз, френг ва итальян члалар чизва, дустагъда авайла, вичивичиз урус члални чирна. Ам са шумудра Советрин Союздиз атана. Адан тварунихъ Памирда къакъан дагъдин куклуш янава. 1959-йисуз СССР-да баркаллу ватанпересдин шикил алай почтовый марка акъуднай. Н.С.Хрущева адавай сада-садаз куьмек гудай (СЭВ) Советда кваллахун тлалабнай - Глезоса текилфей сад тир валюта кардик кутадайвал.

Манолис Глезос дуьньяда лап зурба касрикай сад я. Адаз 1958-йисуз журналистикадин международный премия, гуьгъуьналлаз Виридуьньядин Ислягъвиллин Советдин Фредерик Жолио Кюридин тварунихъ галай “Ислягъвиллин къизилдин медаль”, 1963-йисуз “Халкъарин арада ислягъвал мягъкемарунай” Международный Ленинский премия гана. Гъа и йисуз “Манолис Глезос - Эллададин хва” фильм экранриз акъатна.

Манолис Глезосани машгъл композитор, Международный Ленинский премиядин лауреат Микис Теодоракиса Греция США-динни Евросоюздин пацукай хкудун, Россиядихъ галаз сих алакъаяр туклуьрун патал сес хкажзава. *Галуькайла ви явлалу гъахълувиллин сес, Къурада хъи ви душманрин тухулра нефес. Руьгъ сагърай ви, дуст, мирес,*

члехи ватанперес,

Игит хва, дуьньядин намус -

гъейрат Манолис!

Кенигсбергдиз къван

Ш.ШИХМУРАДОВ

Немсерин чапхунчийри чи уьлкведал вегъейла, вири хуьрерай хъиз, Къурагъ райондин Къуьчхуьрайни, Ватан хуьз, гзаф къеьгал рухваяр фена. Абурукай сад тир МУТАЛИБОВ Абдулмуталиба гзаф къизгъин женгера иштиракна, Гъалибвиллин югъ мукъва авуник вичин пай кутуна, хайи ерийрал, хуруйрал орденрини медалри нур гуз, уьзгъдаказ хтана.

Абдулмуталиб гуьзел яйлахрини абукевсер булахрин юкъва авай машгълор Къуьчхуьр Саидан ватанда 1917-йисуз дидедиз хъана. 1937-йисуз Буйнаксдин педучилище куьтягъай жегьилди хайи хуьрун ирид йисан мектебда урус члалани литературадин тарсар гузвай. Германияда гъукуматдин къилиз фашистар атайдалай къулухъ дуьньядин гъалар къвердавай къизгъин жезвай. 1940-йисан июндиз А.Муталибоваз армиядин жергейриз эвер гана. Выборгдиз акъатлай адакай пулеметчик хъана. Яру Пайдах авай 142-дивизиядик кваз дагъвиди гуьгъуьнлай уьлкведин сергъятдин патарив къуллугъзавай.

1941-йисан 22-июндин пакама. Гитлерчийрин геллегерчи чи ислягъ Ватандал вегъена. Пияда къушунрик кваз Абдулмуталибин женгерик экечна. Душманди, хъсандиз яракламиш хъана, гъазурлухвал аваз гъужумнавай. Чи аскерри къулухъди члугуна ва Ладога вирин патарив сенгерар къуна. А.Муталибов ада виликдай къуллугъиз хъайи стрелковый 588-полкуниз ахкъатна. 1941-йисан сентябрдиз а полк Ленинграддин патарив гвай. Къиле феи къизгъин женгера чи ватангълидал хирер ва ам контузияни хъана. Са тимил вахтунилай мад залан хер хъайи аскер госпиталдиз аватна. Сагъ хъхайла, 291-стрелковый дивизиядиз рекъе туна. Ленинград галкъада гъатнавай. Ам 900 юкъуз давам, къуьчхуьрвини гъана хъана. Лазим делилар жагъурун патал есирар къуна гъун герек дуьшубушра ада 30 разведоперацяда иштиракна.

291-стрелковый дивизияди Ленинград - Москва ракъун рехъ душманрикай азадна. 1943-йисан мартдиз Красный Бор поселоқдин патарив хъайи женгера А.Муталибовал пуд лагъай сеферда хер хъана. Сагъар хъувурла, минометчик яз, 622-стрелковый полкуниз акъатна. И полкунин аскерри ракъун рехъ, Ленинграддивай 54 км-дин яргъа авай Тосно шегъер ва маса чкаярни азад хъууна. 1944-йисан январдиз галкъани алудна, Ленинградский областни душмандикай азадна. А.Муталибова Нарвадин терефдихъ давам хъайи женгерани иштиракна. Къеьгал хкайи а чъавуз “Армейский газетда” “Миниметрин куьмекдалди” къил ганвай макъала чапнай. Ахпа женгерин рекъери ам Финский заливдай Койвисто полуостровдиз, ахпа Выборгдинни Хельсинкидин арада авай мулкарал, Белорусский 3-фронтихъ галаз сад хъувурла, и республикадин рагъаклидай патаз, 1944-йисан зулуз лагъайтла, Пруссиядиз акъудна. 1945-йисан январдиз Кенигсберг шегъер-къеле къачуна. И къизгъин женгера А.Муталибовал къуд лагъай сеферда хер хъана. Чун гъалиб хъана лагъай хабар адав госпиталда къатканвайла агакъна.

Пехъи душман гзаф женгера гатунай, и чъавуз къалурау къеьгалвилерай А.Муталибов Яру Гъед, Ватандин дяведин I ва II дережайрин, Баркалладин III дережайин, “Георгий Жуков” орденриз, “За отвагу” ва мадни цлусад медалриз, 15 сеферда чухсагълриз лайихлу хъана.

1945-йисан декабрдиз багъри ерийрал хтай фронтовик мектебда вичин рикл алай пешедив эгечи хъууна. Колхоздин парторганизациядин секретарвиллин ве-зифаярни гъадан хиве туна. Малум тирвал, дяведин йисара гзаф аялар етим хъанвай, дарда авай. А.Муталибов гъабурун къайгъудани хъана.

Хизан - гъевечи гъукумат, буба - адан пачагъ, дидени адан везир я лугъуда. Армиядай хтай са йисалай Абдулмуталибани хуьрун зегъметчи хизандай тир Гевилагъади хизан кутуна. Эхъ, акъулулу кайвани авай квалле вири жеда: фу, яд, чимивал, михъивал, къулайвал. Гъа ихътин шартлари фронтовикдин, камаллу насигъатчидин чпикай мукъвал-мукъвал хабар гузвай хирерин тлал са къадар явашарзавай. Баркаллу хизанда Ватандиз, халкъдиз вафалу веледар тербияламишна: Улушан, Энвер, Низам, Рамиз, Магъи ва Гуьльшан.

А.Муталибова Дагъедиститутдин филологиядин факультетни акалтарна. Мектебдин завучвиле, 15 йисуз директорвиле кваллахна. Къуьчхуьрвийри ам чпин колхоздин председателвилени хъяна. И девирда майишатдихъ вири шадардай агалкъунар хъана, ам республикада квенквечибурукай сад тир. Нетижата гъунарлу председателдиз ВДНХ-диз путевка ганай. 1960-йисуз ам къазаммишавай агалкъунрай ва республика майишатдинни культурадин рекъей вилик тухунин карда активвилелди иштиракунай РСФСР-дин Верховный Советдин Президиумдин Гуьрметдин грамотадиз лайихлу хъана.

Колхоздин председателвиле кваллахай са шумуд йисалай А.Муталибов мад муаллимвиллин пешедал элячи хъууна. Адан ученикрикай пуда Дагъобкомда жуьреба жуьре къуллугърал кваллахна, 10 касди карханайризни идарайриз регъбервал гана, 15-да муаллимвиллин пеше хъяна, къуд касди илимрин докторвиллин ва кандидатвиллин диссертацияр хвена.

Акалтзавай несилдиз дерин чирвилер гунин карда агалкъунрай камаллу тербиячи “Дагъустан АССР-дин школайрин лайихлу муаллим” тварциз ва хейлин гуьрметдин грамотайриз лайихлу хъана.

Пенсияда авай муаллим 1981-йисуз вичин хизанни галаз Каспийскдиз куьч хъана, члехи хва Улушан Абдулмуталибовичан патав яшамиш жез башламишна. 1991-йисуз агъсакъл 45 йисуз гуьрметлудаказ санал яшамиш хъайи кайвани Гевилагъадикай магърум хъана. Вичин камаллу веледрин, сусарин, хтулрин юкъва аваз, еке къайгъударвал, члехи хизандин чимивал-къулайвал гъиссзавай ветеран, буба, члехи буба, муьмин инсан Абдулмуталиба и дуьньядал баркаллу 90 йис кечирмишна. 2007-йисуз кечмиш хъана. Рагъмет хъуй чпиз.

А.Муталибован члехи хва Улушана ДГУ-дин физмат, аспирантура акалтарна, Каспийскдин образованидин управленидин заведующийвиле, шегъердин администрациядин къилин сад лагъай заместителвиле зегъмет члугуна. Эхиримжи йисара “Каспий Тепло Сервис” ООО-дин кадрийрин отделдин начальник я. Кар алакъдай регъбер, “Лезги газетдин” умудлу даях, дуст, къакъан дережадин руьгъдин сагъиб, члехи ватанперес Улушан Абдулмуталибовича са шумуд цлуд йисар я вичин гъилик квай идарайра милли газет къын тешкилиз. Баркалла ихътин жумарт рухвайриз!

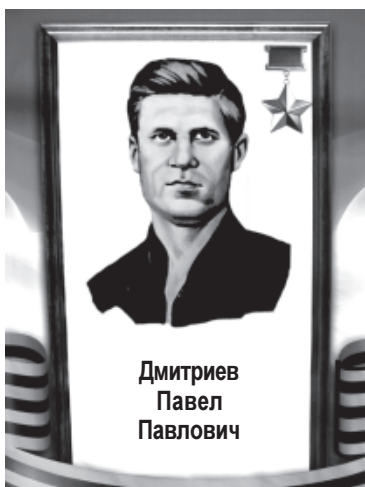
Советрин
Союздин Игитар

Гамзатов
Мегамед
Юсупович

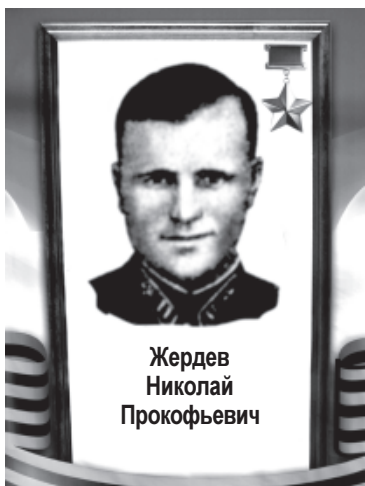
Жумагулов
Эльмурза
Биймурзаевич

Дмитриев
Павел
Павлович

Елистратов
Сергей
Алексеевич

Жердев
Николай
Прокофьевич

Есирвиляй - партизанвилиз

Нариман ИБРАГЪИМОВ

ФАШИСТРИН чапхунчийрикай Ватан хуьн ва душман хайи чиле лай чукурун патал кыле фейи женгер пара телефвилер, кърбандар арадал гъайибур хъана. Гъа са вахтунда дяведин сифте кылера агъзурралди яру аскерар есирдани гъатна. Газфбур душманди концлагерра тергна. Есирвал руьгъдивай къабулз тахъай вишералди уьтквем офицерар, аскерар инсафсузрин кърмахрай катна. Абуру партизанрихъ, жуьреба-жуьре уьлквейрин фашистриз акси дестейрихъ галаз немсер барбатлун даварна. Ахътин виклеьгъ куччагърин арада Къурагъ райондай тир **ГЪАЖИ-ЕВ Султан-Агъмед** ва **ГЪАСАНБЕГОВ Мегамедпашани** авай.

С.-А.Гъажиев Къуьнхуьруьн хуьре 1923-йисуз дидедиз хъана. Бакуда кваллахзавай бубади аниз тухвай жавандиз школада клелдай мумкинвални хъана. Чирвилер, алакьунар авай жегил Дербентда къуллугъдал тайинарна. Ам шегъердин комсомолдин комитетдин бюродин членни тир.

Гитлеран къушунри Советрин Союздал вегъей члавуз, уьлкведин шегъерар, хуьрер фашистри чпин гъилик ийидайла, зирек комсомолдизни кьерехда акъвазун хъсан акунач. Къвед-пудра вич фронтдиз ракурунин гъакьиндай арза кхей Султан-Агъмед 1942-йисан февралдиз вичин мураддив агакьна. Ам Бакудин къвед лагъай нумрадин пехотадин училищедиз клелиз ракурна.

Ина военный рекъай чирвилер ва тежриба къачур С.-А.Гъажиев Кавказ хуьн патал женгерик экечна. Ада гвардиядин цуд лагъай корпусдин вад лагъай бригададин кылдин батальондин сад лагъай нумрадин пулеметрин взводдин командир яз фашистар тергун патал вичин вири къуватар эцигна.

1943-йисан сифте кылерай Краснодардин крайдин къваларив кыле фейи къызгъин женгера залан хер хъайи пулеметчикрин командир есирда гъатна. Фашистри гъевчи командир са концлагердай маса концлагердиз тухуз хъана, эхирни ам Францияда авай Каркасон шегъердиз акъудна. Инра душманди авур къван инсафсузвилериз дурум гайи Гъажиев 1944-йисан гатуз мадни пуд есир галаз къуд лагъай сеферда катна. И члавуз адалай вичин къаст кылиз акъудиз алакьна. Лезги хва Франциядин Тулуза шегъерда кардик квай фашистриз акси яз женг члугъазвай дестедик экечна.

Франциядин кьенепатан къуватрин 431-ротадик кваз С.-А.Гъажиева 1944-йисан 20-августдай Франциядин чил немсерин чапхунчийрикай азад авун патал чалишмишвал авуна. Гъажиев кыле аваз маса миллетрикайни ибарат тир дестейри фашистриз, чпин хурук акатнамазди, рикелай тефидай ягъунар къуна.

Яру Армияди душман чка-чкада клеветунвай. Чи къушунри Европадин уьлквейер фашистрикай азадзавай. И хабарни Францияда кардик квай партизанрин руьгъни хжажзавай. Гъа и югъни алуькна, фашистрикай Францияни азадна. Марсель шегъердин Кьиблепатан зонадин штабдин начальник Литунова кхей-

вал, С.-А.Гъажиев гъа и шегъерда командный составдин чирвилер хжаждай курсарин штабдин начальниквиле тайинарна ва саки са йисуз ада ина вичел тапшурмишай везифаяр уьтквемвилелди кылииз акъудна.

1945-йисан гатуз виклеьгъ партизан Ватандиз хтана. Адаз мадни Татарстандин Алпатов шегъерда авай Кьиблепатан Уралдин военный округда къуллугъдай мумкинвал гана. Анжах гъа и йисан 10-декабрдиз къуьчхуьрви Дагъустандиз хтана.

Кавказ хуьн патал члугур женгера къалурай виклеьгъвилерай Султан-Агъмед Гъажиеваз Яру Гъед ва Ватандин дяведин II дережадин орденар гана.

Дяведилай гуьгъуьнин йисара къуьчхуьрвийрин са шумуд хизан Дагъустандин Огни шегъердиз куьч хъана. Абурухъ галаз - Гъажиеврин хизанни. Султан-Агъмед Гъажиева хейлин йисара Дагъустандин Огни поселокдин культура вилик тухун патал зегмет члугуна. Адакай "ДАССР-дин культурадин лайихлу работни" лагъай гуьрметдин тварцил сагъиб хъана.

Къурагърин хуьрйи тир Мегамедпаша Гъасанбегова 1941-йисуз Одессадин медицинадин институтда клелзавай. Германияди Советрин Союздал вегъей къвед лагъай юкьуз ада, военкоматдиз фена, вич фронтдиз ракурун тлалабна. Военкоматди жегилдиз гъеле фад я лагъана. Дяведин цай мукъвал жез акурди, Одессадин медицинститут Дондал алай Ростов шегъердиз куьнарна. Инани жегил дагъвиди военкоматдиз арза кхъена. И сеферда уьтквем гададин тлалабун кылииз акъудна. Ам 35-стрелковый дивизиядин артиллериядин 905-полкунин духтурвиле къабулна.

Лугъун лазим я хьи, душманди квач эцигнавай чилерал къызгъин женгер кыле физвай. Хирер жезвайбурун къадар газф тир. Духтурриз я юкьуз, я йифиз ял ядай мумкинвал авачир. Абурухъ галаз Мегамедпаша Гъасанбеговани хирер хъанвай аскерар, офицерар фад-фад квачел ахкъалдарун патал вири кранни ийизвай.

1941-йисан ноябрдиз Мегамедпаша Севастополдиз акъатна. Ина ада неинки скальпель гъиле аваз чи аскерар къутармишзавай, ара-ара автоматни гъиле къуна, фашистрин пехи гъужумар алудиз куьмек гузвай. Къурагъвидал кве сеферда хер хъанатлани, ада яракъ гъилий гадарнач. Севастополь шегъер патал кыле фейи женгера къалурай дистрибвиляй, кьегъалвиляй М.Гъасанбеговаз Яру Гъетрен орден ва "Жуьрэтлувиляй" медаль гана.

Советрин аскерри шегъер хуьн патал душмандихъ галаз 250 юкьуз женг члугуна. Къуватар барабарбур тушир. 1942-йисан 2-июлдиз чи къушунар шегъер туниз мажбур хъана. Амма са шумуд десте аскерар 9-июлдалди шегъерда амукьна. Абурук къурагъвини квай. Гъалдай фенавай, яракъар гумачир чи аскерар эхир гъуатар гъаз душмандал фена. Мегамедпашади са фашистдин нефес къурурна. Амма къвед лагъайда, къулхъай яна, ам чилел яракъна. Гъа ик виклеьгъ лезги есирда гъатна.

1942-йисан июлдин эхирра Симферополь шегъерда есирар патал тукьурнавай лагер-

дай катай Мегамедпаша хъуна. 1943-йисуз ам мад концлагердай катна. Са шумуд югъ тамара акъудайдалай гуьгъуьниз виклеьгъ духтур мад душмандин гъиле гъатна. Гила ам Мазовец твар алай островдал алай лагердиз рекъе туна. 1944-йисуз инай ам Франциядин кьиблепата авай Каркасон шегъердиз рекъе хтуна. Ина есирив ракуьн рекъел кваллахиз тазвай. Катдай са мумкинвални гузвачир. Амма духтур тир Гъасанбеговаз арабир къваларив яшамиз жезвай лежберриз медицинадин рекъай куьмек гудай ихтияр авай. Гъа ик, ам Жак твар алай француздихъ галаз мукъувай таниш хъанай. Ада лезги хциз лагердай катдай ва фашистриз акси гъерекатдин иштиракчийрихъ галаз гуьруьшмиш жедай мукинвални яратмишна.

Са гъевчи вахтунда Гъасанбегова Мишель Дюрана регъбервал гузвай отрядда къуллугъна. Ахпа адан десте Ним шегъерда кардик квай партизанрин отряддихъ галаз сад хъана. Са шумуд гъафтедилай командованиди советрин аскеррикай ибарат тир партизанрин кылдин отряд тешкилдай ихтияр гана. Адан командирвиле Бартуг Петросян ва комиссарвиле Левон Титоян тайинарна. Абурун гуьзчивилик кваз чи партизанри душманриз акси са шумуд гъужум тешкилна ва фашистар тергна.

Садра партизанрин разведчикри хабар гана хьи, Торн вацал алай мукъвелей фашистрин автоколонна фидайвал я. Партизанри мукъгъ хъиткъинарунин кърар акъудна. И кар патал хейлин хъиткъинардай шей герек къевезвай, амма ам бес къадарда авачир. Гъавиляй мукъгъ къайдадикай хкудун кьетна. Йифен къуларилай алайтила, партизанар мукъгъуьз мукъва хъана. Часовойди мукъгъвел камар язавай, амай гитлеровчийр будкадин кьене авай. Гъасанбегова, ван-сес тавуна фена, къаравулдин дуван акуна. Амай партизанри фена будкада авайбур къирмишзава. Гуьгъуьнлай партизанри мукъгъуьн дестекар къайдадикай хкудна. Са акъван вахт алатнач, немсерин автоколлона атана. Мукъгъуьн юкьвал агакьнамазди, мукъгъ аватна. Партизанри чпив гвай яракърай фашистрал цай къурна.

Маса сеферда Гъасанбегов кыле авай дестеди Франциядин са хуьруьз гъахъай ва дишегълийрал гуж гъалиб ийизвай, шейэр къакъудзавай, хурук акатайбур рекъизвай отряддин фашистрал хабарсуз гъужумна ва инсафсузар къирмишна.

Советрин партизанри гъакI Арль шегъердин дустагъда тунвай советрин аскерарни азадна. Дяве куьтыгъ жедай кылерай Гъасанбегов са десте партизанарни галаз Ним шегъерда авай советрин партизанрин сад лагъай полкуник экеч хъувуна. Гъа и полкунихъ галаз къурагъвиди Гъалибвили югъни кършиламишна. Адаз Франциядин "Женгинин лайихлувилерай" орден ва "Франция азад авунай" медаль ава. Дяведилай гуьгъуьниз ада Бакуда духтурвилени кеспи даварна.

Хайи Ватан ва Европадин уьлквейер фашистрикай азад авун патал, чпин чанарни гъайиф татана, женгер члугур гъар са хва кьенин несилди рикел хуьда.

Рикел хуьда

Шагъабудин ШАБАТОВ

Фашистрин Германияди чи уьлкведал вагъшивилелди вегъейла, Ватандин азадвал, социализмдин къазанмишунар къурхулувилик акатна. Коммунистрин партияди, Советрин гъукуматди фашистар терг авуниз, гъалибвал къачун патал гъиле яракъ къуниз вири халкъдиз эвер ганай.

Дяведа Яру Армиядиз ва чи халкъариз Чехи Гъалибвал къачудай мумкинвал хъана. Вири уьлкведин халкъарихъ галаз Къурагъ райондин 70 квал авай Агъа Макъарин хуьрйини 52 касди дяведин цун ялавра иштиракна. Абурукай 28 касдиз хуьруьз хтун къисмет хъанач. Мукъжуд касдиз Верховный

Главнокомандующий И.В. Сталинан къул алай чухсагъулдин грамотаяр гана.

Къе агъамакъавияр яшамиз жезвай Сулейман-Стальский райондай Советрин Армиядиз 3930 кас фена. Абурукай дяведа 1832 кас телеф хъана, гел галачиз квахъна.

Ватандин Чехи дяведин йисара гъакъсагъвилелди зегмет члугур, чи Армия недай суьрсетдалди таъминарунин, пулунин такъатар кватлунин карда ватанпересвал къалурай райондин зегметчийриз Коммунистрин партияди еке кьимет гана. Гъавиляй 1943-йисан апрелдиз Къасумхуьруьн райкомдин сад лагъай секретарь Багъирован тварунихъ агъадихъ галай манадин гъукуматдин телеграмма хтанай: "Шамилан тварунихъ галай танкарин колоннадиз 916 агъзур манат, Валентин Эмироваан тварунихъ галай самолетрин эскадрильядиз 788 агъзур манат гунай ва Яру Армиядин фонду-

низ 680 пут хуьруьн майишатдин продуктар ракурунай Къасумхуьруьн райондин зегметчийриз зи стхавилин саламар ва Яру Армиядин патай чухсагъул.

Иосиф Сталин

И кваллахда Курклурухуьруьн "Правда" колхоздин председатель Жафарова Зарбафан алахъунарни члехибур хъана. Ада танкарин колоннадиз 80 агъзур манат пул, оборонадин фондуниз пуд цийи яргъан, гуьлуьтарни бегълеяр, са шумуд къажгъан ва самовар ганай. Зарбафан ватанпересвиле еке кьимет гун яз, Верховный Главнокомандующийди адаз кве сеферда чухсагъулдин чарар рахкурнай. Зарбафа вири районгълийриз эвер ганай: "Гъарда жуван гъиле-гъута авайди фронтдиз це. Гъайиф кьемир. Душман тергна кланда"

Гъалибвили югъ мукъва авун патал алахъай ва женгер члугур вири кьегъалар чна рикел хуьда.

Советрин Союздин Игитар

Земцов
Николай
Андреевич

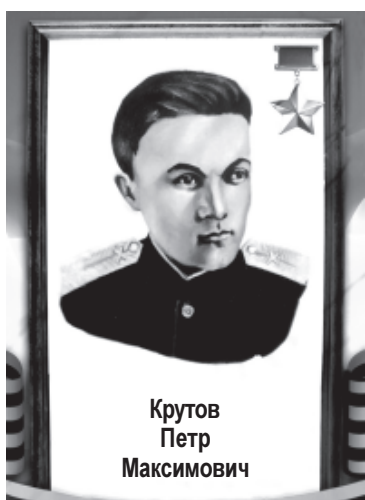
Исмаилов
Абдулгаким
Исакъвич

Иллазаров
Исай
Иллазарович

Ильяшенко
Георгий
Данилович

Крутов
Петр
Максимович

Нурлу гъетер-гъалибчияр Покрышкинан ученик

Гъазурайди -
Земфира БАБАЕВА

Константин Васильевич СУХОВ - Ватандин Чехи дяведин иштиракчи, 1-Украинский фронтдин 2-армиядин авиациядин 6-корпусдин истребительный авиациядин 9-дивизиядин 16 полкунин эскадрильядин командир, Советрин Союздин Игит.

Константин Сухов 1923-йисан 31-майди Махачкъала шегъерда лежбердин хизанда дидедиз хъана. Ам гъвечизмаз хизан Ростовский областдин Новочеркасск шегъердиз куьч хъанай. Ина ада 8-класс ва ахпа Дондал алай Ростовдин аэроклубни акъалтларна. 1940-йисалай Яру Армиядин жергеира хъана. 1942-йисуз ада Ейск шегъердин Сталинан тварцихъ галай военный летчикар гъазурдай училище куьтягна.

1943-йисуз К.Сухов душмандихъ галаз тухузвай женгера къалурзавай виклеговилералди машгур хъанвай истребительный авиациядин "84-А" полкуниз акъатна. И полкунин дирибаш къагъриманри къуд варзни зуран вахтунда Гитлеран къушунриз хейлин зарарар гана. Немсерин чапхунчийрин 319 танк, 1087 автомашин, 112 самолет тергна, вацалай элячдай 24 чка чукурна, 222 пулемет куьварна.

1943-йисан гатфариз Кавказдин килел немсери къати цай къурнавай. Гъвадин къизгин женгера вишералди самолети иштиракзавай. Истребительный авиациядин "84-А" полкунин кваз жуьрэтлу командир 30 сеферда цавуз хъаж хъана, И-153 ва И-16 самолета аваз женгер киле тухвана. Эхиримжи сеферда адал залан хер хъана. Госпиталда сагъар хъувурдалай гуьгъуниз ам мад фронтдиз хъфена.

Ватандин дяведиз феи чвалай вич алакунар авай жуьрэтлу офицер яз къалурай Константин Сухов 1943-йисан апрелдилай уьлкведа машгур хъанвай, пуд сеферда Игитвилини твар къачунвай А.Покрышкинан эскадрильядиз рекъе туна. Инани душмандикай цавун бушлухар михи авунин къаст авай къеьгалди немсерин самолетар тергун давамарна.

К.Сухова рикел хкидай: "Чаз, жегил пилотриз, А.Покрышкина цавун бушлухра женг тухудай къайда, тактика, шикилар чуьгуна, душмандин самолетрин зайиф чкаяр чирдай. Женг тухунин А.Покрышкинан къайда - "Высота - скорость - маневр - огонь!" - чна тайиндаказ кватлана ва мукъуфдивди килиз акъудна. А.Покрышкина вичи реьбервал гузвай дестедик кваз зунни женгиниз тухудай".

Жегил летчик К.Сухов А.Покрышкинан

полкуниз атайла, Кавказдин фронтда гъвадин лап къати женгер физвай. Жегил къеьгалди фашистрин самолетар тергунин гъахъ-гъисаб немсерин FW-189 самолет (адаз "рама" лугудай) терг авунилай башламишна.

Сифтегъан къе вацра дирибаш офицер 119 сеферда цавуз хъаж хъана, гъвадин 24 женгина къетлен виклеговилер къалурналди, немсерин 3 самолет яна гадарна. Гуьгъуьнлай ада Яско-Кишиневский гъерекатда, Польшадин, Германиядин сергъятра киле феи къизгин женгера иштиракна.

1943-йисан 26-сентябрдиз женгинин тапшуругъ килиз акъуддайла, А.Клубован гъилик квай 8 истребительди 16 "мессершмиттдин" къаюмвилек квай немсерин къуд десте "хейнкеларни" "юнкерсар" куьварун патал, къуватар сад тушир женгина душмандин хура мягкемдиз акъвазна, фашистриз къетлен аксвилер авуна.

Нубатдин женгина Константин Сухован реьбервилек кваз муьжуьд истребительди фашистрин къад "фокке-вульфдихъни" "мессершмиттдихъ" галаз цавун бушлухра агалкунралди къати женгер тухуналди, абурун 9 самолет тергна ва садаз зиян гана. Къилди К.Сухова и женгина къеь самолет хъиткъинарна. Гуьгъуьнлай и женгина къалурай къеьгалвилерай вири летчикриз Яру Пайдахдин орденар ганай. Эскадрильядин командир К.Сухов Александр Невскийдин ордендиз лайихлу хъанай.

Немсерин командованидин штабдин фикирдик Покрышкинан дестеди къуллугъзавай аэродромдал гуьжумун квай. А вахтунда цавун бушлухра вичин къуд истреби-

телни галаз авай К.Суховаз авиатполк галай патлахъ къезвай фашистрин самолетар акуна. К.Сухова тади гъалда генани къакъан бушлухриз хъаж хъана, немсерин самолет хъиткъинарна.

Къез-къез ада тергай фашистрин самолетрин къадар артух жезвай. Сандомирский сенгерал ада фрицрин 14 лагъай самолет тергна, ахпа мад къеь FW-190 истребитель хъиткъинарна. Гуьгъуьнлай ам 1-эскадрильядин командирдин заместителвиле тайинарна.

Дяведин эхирра К.Сухов Покрышкинан полкунин 1-эскадрильядин командир хъана. Ада, Кубандила башламишна, Берлиндал къван чилелни цава тухвай къизгин женгера къетлен лайихлувилер ва баркалла къазанмишна, вич тежрибалу, жуьрэтлу, женг киле тухудай алакунар авай офицер яз къалурна.

1945-йисан сифте килерай Советрин Армияди Польша немсерикай азад авунин чехи гъужум башламишна. Чи авиаторри абурал цавай гуьзчивалзавай. К.Сухов патал 25-февраль рикел аламуькдаиди хъана. И юкъуз Бунцлау шегъердин патарив ада фашистрин 4 самолет тергна. Гъа йикъан нанихъ мад немсерин 2 FW-190 истребитель хъиткъинарна.

Гвардиядин старший лейтенант Константин Сухова Ватандин Чехи дяведа вичин эхиримжи женг Шпрембердин патарив 1945-йисан 20-апрелдиз киле тухвана. Виклеь командир Ватандин дяведа иштираккай пуд йисуз 297 сеферда цавуз гуьжумдиз къарагна, ада гъвадин 68 къизгин женг киле тухвана, фашистрин 22 самолет тергна.

Немсерин чапхунчийрихъ галаз тухвай гъвадин къати ягъунра дирибашвал, къеьгалвал къалурнавай А.Покрышкинан полкунин 1-эскадрильядин виклеь командир Константин Суховаз СССР-дин Верховный Советдин Президиумдин Указдалди 1945-йисан 27-июндиз Советрин Союздин Игитвилини твар ганай.

Ватандин вилик къалурай уьткъемвилерай Игит, старший лейтенант К.Сухов Ленинан, пуд Яру Пайдахдин, Александр Невскийдин, Ватандин дяведин I дережадин, Яру Гъетрен, "СССР-дин Яракълу Къуватра къуллугъ авунай" III дережадин орденриз, цудралди медалриз лайихлу хъана.

Дяве куьтягъ хъайдалай къулухъ К.Сухова ВВС-дин жергеира къуллугъ давамарна. 1951-йисуз ада Краснознаменный Военно-воздушный академиядин командный факультет акъалтларна, реьбервилерин ва штабдин къуллугълар кваллаха. 1973-1975-йисара Сириядин Республикадин ПВО-дин ва ВВС-дин военный советниквиле къуллугъна.

1975-йисалай запасдиз экъечлай гвардиядин полковник Константин Сухов Украинадин меркез Киевда яшамиз жезвай. Ам "Эскадрильяди женг тухузва" ктабдин авторни я.

2003-йисан 15-сентябрдиз, 80 йисан яшда аваз, К.Сухов рагметдиз фена. Ам Киев шегъердин сураара кучуднава.

Къуватар сад авуна

Асият МУСАЕВА

1941-йисан 22-июндиз чи Ватандал фашистрин Германияди бейхабардаказ вегъена. Миллионралди инсанар хайи Ватан хуьз женгиниз къарагна.

Чкайрал фронтдин бригадаяр тешкилна, далу патанни фронтдин алакъаяр сибхур, мягкембур хъун патал вири серенжемар къабулна. 1942-йисан эхирдиз фронтдин бригадайрин къадар цуд агъурдалайни алатна. Абуру хуьруьн майишат вилик тухвана, дяве чуьгъазвай аскерриз фу, як, члем, вири жуьредин суьрсет агакарна.

1941-1945-йисара Ватандин вири халкъарихъ галаз санал дагъустанвийрини чпин гунарар къалурна. Чкайрал дишегълийри, къуьзубуру, школьникри кваллахавай. МТС-ра трактористар яз кваллахавайбурун чехи пайни дишегълийар тир. Абуру четин шартлара тещил гъасилзавай.

Дагъустандин заводри гъар жуьрейрин дяведин яракъар акъудна. Дагъустандин Ог-

нидин шуьшедин заводди гранатар - цай къадай къаришмадин бутылкаяр акъудиз, дяведиз рекъе туна. Дербентдин, Белиждин ракъун рекъерал кваллахавайбуру транзитный парар лазим чкайриз вахтунда агакарна.

Советрин инсанри гъакъисагъвилелди чуьгур зегъметдини туьтуьнихъ къван яракъламиш хъанвай немсерин къушунар куьваруниз куьмек гана. Армия недай-хъвадай шейэралди, парталралди таъминарунихъ гъалибвал къазанмишунин карда еке метлеб хъана. И важиблу кардик Сулейман Стальский райондин агъалийрини чпелай алакъдай пай кутуна.

Райондин агъалийри фронтвикар патал сар, хъицикяр, кавалар, агъзурралди сун гуьлуьтар ва бегълеяр, килдин ксарини савкъатар авай посылкаяр рекъе туна.

Дяве авай чкайрай куьч хъанвай 600 хизан къабулна: 50 хизан Герейханован тварунихъ галай совхозди, 50 - Хлукърин мяденда ва амай 500 хизанни райондин колхозри къабулна.

Гуьгъуьллукаказ дяведин цийи техника гъазурдай пуларни кватна.

Ингъе дяве куьтягъ хъана 70 йис тамам жезва. Чехи Гъалибвилехъ чехи тарих хъана. Чна ветеранриз, юкъ агъузана икрамзава.

Советрин уьлкведи, советрин халкъди вири дуьньядин вилик еке къагъриманвал къалурна, тежер къадар хаталу, амалдар, туьтуьнихъ къван яракъламиш хъанвай фашистрин армиядин хура акъвазна, ам тергна. Заз и макъала Ж.Чигалиеван "Ветеранриз" шиирдин цараралди куьтягъиз кланзава:

*Мад тахкурай чулав цифер,
Ачух хъуй цав, элкъез лифер,
Нур алаатай зуьгъре гъетер
Куь килел хъуй, ветеранар.*

Дербентдин 2000 йис Юбилей - тешкиллудаказ

18-апрелдиз РД-дин Гьукуматдин Председатель Абдусамад Гьамидов Дербентдиз фена. Ина ам са жерге объектар авай ва Женгин Баркалладин парк цийикла туюкьур хъувунин кваллахар кыле физвай гьалдихъ галаз таниш хъана, ахпа ада шегьердин бине кутурдалай инихъ 2000 йис тамам хъунин сувариз гъазурвал акунин ва ам кыле тухунин жигьетдай махсус дестедин заседание тухвана.

РД-дин Кылин ва Гьукуматдин Администрациядин пресс-кълугъдин ва информациядин управлениди хабар гузвайвал, РД-дин "Дербент-2000" ГКУ-дин руководитель Али НУРМЕГЪАМЕДОВА рекьер гуьнгьуна хтунин кваллахар кыле физвай гьалдикай малумат гана, ам вилик акъвазнавай кваллахдиз талукь месэлайрикайни рахана. Къейд авурвал, 20-апрелдиз шегьердин кылин куьчейра сад лагъай къат къир цунин кваллах башламыш жеда, рекьерин кьерехар авадамламышунин, къелемар цунин, дараматрин вилик квай патар ремонт авунин серенжемар кыле тухвана куьтягнава. Къвед лагъай къат къир майдиз - гъавадин шартлар кылаибур хъайи члавуз сада.

"1-майдалди Женгинин баркалладин парк ва кылин 7 куьче цийикла туюкьур хъувунин кваллахар тамамвилелди куьтягда", инанмишарна Али Нурмегъамедова. Идахъ галаз сад хъиз, ада юбилейдиз гъазурвал акунин кваллахар кыле тухудай члавуз са четинвал арадал атайдини къейдна. А четинвални суварин серенжемар кыле тухудай маршрутла законсуздаказ эцигнавай чкаяр ва маса манивилер вилик акатунихъ галаз алакълу я.

Абдусамад ГЪАМИДОВА юбилейдиз гъазурвал акунал желбна-

вай вири кьорулушрин руководителриз и ва я маса месэляяр саналди гьалуниз, агъалийрин арада гъавурдик кутунин серенжемар кыле тухуниз эвер гана. "Шегьерда федеральный, республикадин ва муниципальный властри, чпин ери - бине Дагъустандай тир бизнесменри ва хейлин масабур ийизвай крар - ибур сифте нубатда Дербентдин агъалийриз кылаибур я. Ина селигъалу, масадан дердикдай хабар къадай, вичин мугьманпересвилелди ва несилрилай-несилрал агакьарзавай къени адетралди машгьур халкъ яшамыш жезва. Зун ина яшамыш жезвай гьар садакъ юбилейдиз гъазурвал акунин вичин пай кутунин ниятарни авайдахъ инанмиш я", - къейдна премьер-министрди. Ада мэрйядин векилриз инсанрихъ галаз мукьвал-мукьвал гуьруьшмиш хъун ва арадал къевезвай месэляяр энгел тавуна гьалун меслят къалурна.

Рикел хкин. Дагъустандин Гьукуматдин членри, гьакъни республикадин муниципальный тешкилатрин руководителри тайин тир объектар гуьнгьуна хтунин патакъай жаваб гузвайди я. Амма, Абдусамад Гьамидован фикирдалди, им тимил я, Дербентдин агъалийрини, тар цуналди, муьрхъуь къунвай турбайриз ва даяхриз шир ягьуналди, патарив гъай территорияр аваданламышунин карда мадни активдаказ иштирак авун герек я.

"Гъиле къунвай кар умуми чалишмишвилералди акъалтарун ва юбилей лайихлудаказ къаршиламышун герек я", - малумарна министрдин кабинетдин кыли.

Вичин нубатдай яз РД-дин Гьукуматдин Председателдин Сад лагъай заместитель Анатолий КЪАРИБОВА чеб гьалуни вири дережайрин властрин къуватар агудун истемиззавай месэляяр райжна. Ихтилат Гь. Алиеван куьче цийикла

туюкьур хъувуникай, Женгинин Баркалладин паркуна "Гьам члугъазвай дидедин" мемориал эцигуникай, квалерин вилик патар ремонтна мешреблу гьалдиз гьуникай физва. Малумарайвал, республикадин Кыблепатан территориальный округ муниципалитетрихъ галкьурнавай объектрал кваллахарив эгечнава, мукьвал тир вахтара и кваллахар Центральный территориальный округдини гъиле къада.

Совещанидин иштиракчийри Гагаринани Кьурбанован куьчейра сад-садал гьалтзавай чка хъсан квалубдиз гьунин месэляярни веревирдна. Ина сят алай минара эцигун фикирдиз къачунава (проектдин автор Сергей ЕГУДАЕВ я). "Россиядин ватанпересар" партиядин патай РД-дин Халкъдин Собранидин депутат ЭДУАРД ХИДИРОВА вич кыле авай парламентдин фракцияди и проект кылиз акъудун гъиле къазвайдан патакъай малумарна.

Нетижаяр кьур РД-дин Гьукуматдин Председателди мад сеферда къейд авурвал, Дербент шегьердин кыливай ва администрациядин кыливай шегьерэзгъийри ва суварин шадвилериз гъазурвал акунихъ галаз алакълу вирибуру тайин тир куьмек гун тавунмаз вири месэляяр гьализ жедач. "Чна вирида къуватар сад авун ва абуруз лазим тир куьмек гун герек я, чи мурад Дербентдин юбилей тешкиллувилдин жигьетдай вини дережада аваз кыле тухуникай ибарат я", - малумарна Абдусамад Гьамидова.

Месэла веревирд авунин карда РД-дин Гьукуматдин Председателдин Сад лагъай заместитель Анатолий КЪАРИБОВА, Кыблепатан территориальный округда РД-дин Кылин патай тамам ихтиярар ганвай векил МУСАФЕНДИ ВЕЛИМУРАДОВА, Дербент шегьердин кыл Имам ЯРАЛИЕВА, са жерге министртервойринни ведомствойрин руководителри иштиракна.

Разивилин кьарар къабулна

Демир ШЕРИФАЛИЕВ

И мукьвара Ахцегь райондин регьбер Осман Абдулкеримов, райадминистрациядин кылин заместитель Алмас Шуаев, УСХ-дин начальник Ханлар Рамазанов, образованидин управленидин начальник Алмас Гъажиев Цуругьрин жемьтдихъ галаз гуьруьш хъана.

Жемьтдин вилик авур рахунра О. Абдулкеримова къейд авурвал, районда коррупциядин саки 80% гьерекатрин вилик пад къунва; "Шарвили" эпосдин сувар лап вини дережада аваз тешкилна; мергьяматлувилдин "Просвещение" фондунай мажиб къачузвай 5-6 кас кваллахрал къабулна ва "Возрождение" фонд кардик кутунва; адан фондунай 2 миллионни 450 агъзур манат пул серфна, райондин сергьятдал "Ахцегь арка" лишан хкажна, райбиблиотекада келдайбурун зал ремонт хъувуна ва спортдин конкур жуьредай Россиядин сифте чемпионат Ахцегь кыле тухвана (приздин фонд 10 агъзур доллар тир и акъажунра Европадин са жерге уьлквейрин пагъливанрини иштиракна, "Просвещение" фондунай тахминан 15 миллион манат хуси пул харжна); жегьилрин парламент, кадрийрин резерв (арза гайи 80 жегьилдикай 10 кас хкъана, къуллугърал эцигнава) тешкилнава; Гьурун кламун патав зирзибил вегьедай чка туюкьур хъувуна; район газламышунин крар давамарзава; типовой МФЦ ачухна, ана 17 жегьил кваллахдалди таъминарнава.

» Цуругьви агъсакълари, райондин руководстводиз чухсагъул малумарунихъ галаз санал, хуьруьн тал-квал алай месэляярни райжна.

Цинин йис патал гьукуматди ганвайди 16 миллион манат ятлани, фикирдик мадни пара крар ква. Месэла, райцентр аваданламышун, Цуругьани Цийи Усурринни Гьуьгъезвезрин хуьрерин арада типовой ФАП-ар эцигун, Луткуна мектебдин эцигунар гъиле къуна. Кьакла мектебдин куьгьне дараматда аялрин бахча туюкьурун...

Вичин рахунра Осман Абдулкеримов Цуругьрин хуьруьз хозрасчэтдин къайдада тлеби газдин турба гьунални акъвазна. Райондин гьар са хуьре цли райбюджетдинди тушир фондунай халкъ патал менфятлу са кар, шей арадал гьун патал куьмекар ийидайди лагъана, и жигьетдай цуругьвийриз 500 агъзур манат пул хиве къуна.

Чпин нубатда цуругьви агъсакълари, райондин руководстводиз чухсагъул малумарунихъ галаз санал, хуьруьн тал-квал алай месэляярни райжна.

Велихан МЕГЪАМЕДОВ: - За Рутула мектебда келдайла, цпал еке гьарфаралди "Рутулвияр, Ахцегьрилай чешне къачу!" эверун хкъенвай. Гила чна Хуьлуьдрилай чешне къачуна кланда, вучиз лагъайтла ана хътин спортдворец, мектеб Ахцегьгани авач.

Абдурагъман ГЪАРУНОВ: - Пара месэляяр чавай чи депутатрин зайифвал, къайгъусузвал себеб вич гъализ жезвач. Райондин ва республикадин регьберрин вилик абурувай халкъдин месэляяр къетивилелди эцигиз жезвач.

Азизагъа ГЪУЬСЕЙНОВ: Цуругьар гегьенш жезва. Хуьре авай клуб туюкьур хъувунин ва гележегдин планрик хъайитлани типовой са мектеб, садик, спортзал эцигунин месэла кутунин чарасузвал ава. Инал хиве къазвай 500 агъзур манат пул хъайитла, адакъ эцигунин материалар къачуна, амай кваллахар мелералди тамамаруналди, чавай цли клуб туюкьур хъийиз жеда.

Мегъамедкъасум МИРЗЕХАНОВ, хуьруьн мискидин имам: - Рагьметлу бубайрилай аманат яз амай чи куьгьне мискидин къав гару тухвана. Ам гьакл туртла, цларни кваз клин хъийида. Виликрай хуьр-къул аваданламышунин вири крар халкъдин мелбигерралди ийизвайди тир. Чавай руководстводихъ галаз, гьил-гъиле вугана, жемьтдин арада гъавурдик кутунин кваллах - таблугъат тухуз хъайитла, ийиз тежер са затни авач.

Къейдин, райондин руководстводи цуругьвийрин вири дердиярни теклифар къелемдиз къачуна. "Цуругьрин хуьр" СГП-дин кыл Шемсидин Мерданова халкъдин куьмек-жафадалди хуьруьз газдин турба члугунин месэла гьа собранидал эцигна. Жемьтди рейсавилелди разивал къалурна.

Чуру ниятар чшел элкъвена

ПОЛИТИКА

Гъазурайди - Ш. ШИХМУРАДОВ

Украинадин вакъайрилай, адан рагъэкъечдай пата дяведин гьерекатар башламышайдалай, тахсирни чпик кваз, США-дини Европада авай адан гъилибанри Россиядин аксина "санкцияр" лугъудайбуру къабулдиз эгечлайдалай инихъ ингъе сайсалай гзаф вахт алатнава. Россия хътин члехи государство аку - адал санкцияр илитзавайбуру аку! Я абурун мефтлер кьуразва - тарихдин тарсар кваз къазвач, я Россия басмишиз, пуьрчуькьариз, ам виликди финиз кьецл гуз клан хъунин чуру ниятри абурун вилерал хуш акъалтарнава.

И кардиз талукъ яз, "Цийивилер" РИА-дин чешмедал асаслу хъана, "Дагъустан" РИА-ди хъсан делил чапнава. Россиядилай четинвилерин хура акъвазиз, дурум гуз, абуру алудиз алакьун, гьа са вахтунда къудратлу, тупламыш хъанвай халкъ яз амукуьн Рагъаклидай патавай чпин политический рехъ кылиз акъудиз тахъунин себебрикай я, - кхъизва журналист Стивен Макмиллана

The Analyst Report сайтда авай вичин макъалада. "2014 ва 2015-йисара Россиядал са къатда рагъаклидай патан элитади гьужумар ийиз хъана, Москвада режим гьужуналди дегишарунин мурад аваз, адан аксина экономикадин, стратегиядин ва информационал дьявез башламышна", - ада им документарал бинелу делил тирди къейдзава. "Россия Чилин шардал санкцияриз, иблис, шейтан (демон) хъиз къалуриз клан хъунин алахъунриз маса гьич са государстводилайни алакь тийир жуьреда къетлен жаваб гайи гзаф надир уьлкве я", - давамарзава Макмиллана.

Адан фикирдалди, Россияда авай гьукум алудун, маса гьар гьи политический режимдилай хъайитлани тафаватлу яз, Рагъаклидай патан пара четин акъваззавай муракъ месэла я. И члавуз ахътин чалишмишвилерин нетижаяр а куьруькрин тешкилатчийрал чпел элкъун хъувун, яни еке тарап-турурик чеб акатун, Рагъаклидай патан битаввал клусар-класар авун мумкин я, - инанмишвалзава Стивена. Ватандал хтана - имандал хтана лугъузва, ингъе Крым члехи Россиядик акахъ хъувуна. США-дин гъилибан уьлквейар чпин шейэр, хуь-

руьн майишатдин продукция маса гузвай Урусатдин гьуьл хътин гегъенш базаррикай магьрум хъана. Ада гьакъни США-дин политолог, разведкадинни аналитикадин хуси "Стретфор" организация тешкилайди тир Джорж Фридманан гьарфари мисал яз гъизва. И касди, масабурлаула тафаватлу яз, Россиядин халкъдин зурба дурумлувилел фикир желбзава, яни санкциярин нетижалувал, таъсир абуру малумарайбуру гуьзлемишзавай хътинди хъанач, я хъунни мумкин туш. Санкцияриз, Москвадин къетивал зайифарунихъ элкъуьрнавай нефтладин къимет къасухдай агъуз аватдайвал авунизни килиг тавуна, экономикадин дьявез Россияди маса жуьреда, Рагъаклидай патан элитади гьич гуьзлемишни тавур жуьреда, члехи къудратлу пачагьлуьгъдиз хас тир тегьерда уьтквемдаказ жаваб гана. Басмишиз, тади гуз алахъуни Россия бушарунал, кланяй акъудунал гъанач, акси яз, "урус руьгь майдандиз ахкъудна", - лугъузва С. Макмиллана. Четинвилерал расалмиш хъайи вахтара Россиядин халкъди вичиз гьамиша хас тир клеви къаст, жуьрэтлувал, къетивал тарихда мад сеферда къалурна.

Балугъдиз - гъуьле, къушраз - цава...

ЧИ АЛИМАР

Мердали ЖАЛИЛОВ

Зи ихтилат алимдикий я. **Надир Гейбетулаевич ЗАГЬИРОВ**... Адал гъар сада дамагдай члехи тварар, яржар гзаф атанва! Хуьруьн майишатдин илимрин доктор (1998), профессор (2007), РД-дин илимдин лайихлу деятель (2005), РД-дин Госпремиядин лауреат (2003), ципицар битмишарунин ва абур гъалунин рекъай Международной академиядин член-корреспондент (2001), экологиядинни яшайишдин хатасузвили илимрин Международной академиядин член-корреспондент (академик) (2009), РД-дин Милли илимрин академиядин академик ва икI мадни...

Дагъустандин Ф.Г.Кисриеван тварунихъ галай хуьруьн майишатдин илимдинни ахтармишунрин институтдин руководителдин и йикъара 55 йис тамам жезва. И кардикий чаз гъа и идарадин илимдин советдин векилри хабар гана.

Гьелбетда, яшариз килигайла, жегъил, амма бажарагъдин рекъай гъакъван агъил алим, члехи руководитель, общественный деятель газетдин чинилай тебрикун чазни хъсан ахуна. ГъикI хъи, Надир Гейбетулаевич "Лезги газетдин" лайихлу, умудлу дестекрикайни, адал ашукъ, датана ам келзавай ва вичи регъбервал гузвай идарадин къуллугъчийрини ам хъиз ва келиз тазвай ксарикай сад я.

Заз лагъайтIа, Надир Гейбетулаевич ада Мегъарамдхуьруьн райондин Тагъирхуьруьн-Къазмайрин юкван школада келзамаз чида. Чахчалай яхдиз къвез (а вахтара хайи хуьре юкван школа авачир), Надиран юкван образование Тагъирхуьруьн-Къазмайрал къачуна. Зун адан муаллимрикай сад я. Гъеле гъа чIавуз ада вич илимдин куклушрихъди фидайди субутзавай. Неинки лап хъсандиз келзавай, общественный крарани ам вилик квай.

Мад са кар къейд тавуна жедач. Надир Гейбетулаевичан кIвачи чил къур хуьре, Чахчал, Загъироврин сихил алимринни муаллимринди яз машгур я. Ич ичин тарцивай яргъаз аватдач лугъуда. Надиран буба Гейбетулаевич хуьруьн майишатдин зурба пешекар - зооветеринариядин къуллугъчи тир. Зегъметда къазанмишай адан агалкъунар, иллаки ам малар куькардай "Самурский" совхоздин килевайла, Дагъустандин "Скотопром" объединениди гъилихъ акалдай тIвар янавай сят гуналди къейднай (1977). И ядигар гилани хъи бубадилай амай ирс яз хуьзва.

Лап важиблу ирс илимда къазанмишзавай агалкъунар я. Надир Гейбетулаевич хътин рухвайри республикадин экономикадин кар алай хилерикай сад тир хуьруьн майишатдин илимдин рекъелди ахтармишнавай, тежрибада субут хъанвай цийи-цийи шейэр, цийи технологияр, набататринни малкъарадин, къушарин цийи жинсер, цийи тадаракер гъизва, кардик кутазва.

Республика багъманчивилинни уьзумчивилин рекъерай кIвенкIвечи жергейриз акъудун патал Надир Гейбетулаевичан алахъунрихъ лап еке метлеб авайди адаз и кардай Государстводин премия гуни субутзава.

Украинадин аграрный илимрин академияди 2004-йисуз "Илимдинни ахтармишунрин рекъай цийи шейэр" номинациядай чехирчивилин рекъай Г.Г.Валуйкодин тIварунихъ галай премия ва диплом гуни дуьшуьшдин кар туш.

Республикадин АПК (агропромышленный комплекс) вилик тухунин карда къетIен лайихлувилер гъисаба къуна, Надир Гейбетулаевичаз 2007-йисуз РФ-дин АПК-дин работникрин профсоюздин ЦК-дин Гъурметдин грамота, 2012-йисуз Сочида "Дуствилин тарциз" рикIел аламукъдай тIур гунай "Дуствилин багъманчи" лагъай гъурметдин тIвар гана.

Н.Гь. Загъирован педагогвилин ва илим вилик тухунин лайихлувилер генани къетIен бур я.

Дагъустандин хуьруьн майишатдин институт акъалтIарна, хейлин йисара хайи райондин майишатра, Дербентдин коньякрин заводда, партиядин руководство гудай къурулушра тежриба артухарайдалай къулухъ 2001-йисалай инихъ Н.Гь. Загъирова вичин уьмуьр хайи институтдихъ (гила академия) галаз сад авуна. Сифтедай майвачивилинни ботаникадин кафедрадин профессор яз, ахпа саки 9 йисуз кафедрадин заведующийвиле кIвалахна. 2012-йисалай инихъ ада гилан ДагНИИСХ-диз регъбервал гузва.

Гъа са вахтунда ада жегъил алимар тербияламушуниз, абур гъазуруниз еке къуватар серфзава. Адан гъилик 16 касди илимрин кандидатвилин, 1-да докторвилин диссертацияр хвена. Алай вахтунда 4 аспирант ва 1 докторант гъазурзава. Ам и рекъай Дагъустандин аграрный университетда кандидатвилин ва докторвилин диссертацияр хуьнин махсус советдин член, "Багъманчивал" хилай советдин председател я. Н.Гь. Загъирова педагогвилин кIвалах ДГТУ-дани ("Недай суьрсетдин производствояр ва товароведение" кафедрада) кыле тухузва.

Адан гъиликай илимдин 500-далай виниз кIвалахар хкатнава. Абурукай 8-монографияр, 20-чирвилер гунин методикадиз талукъбур, 27-производство кыле тухун патал теклифар, 400-далай виниз жуьреба-жуьре месэлайрай хъенвай макъалаяр я.

Алим яз Н.Гь. Загъирова еке общественный кIвалахна кыле тухузва. Ам РД-дин Гъукуматдин Председателдин патав гвай экспертринни анализдин Советдин, РД-дин хуьруьн майишатдин министрстводин Общественин советдин ва илимдинни технический Советдин членни я.

Куьрегди, Надир Гейбетулаевич Сад тир Халикди чилиз ва чилин девлетриз (чан алай ва алачир теббатдиз) къуллугъзавай илим патал халкънавай хва я!

Балугъдиз - гъуьле, къушраз цава гъикъван къулай ятIа, Надир Гейбетулаевичаз илимда гъакъван къулай ва генг я!

Ада регъбервал гузвай илимдин идарадин члехи коллективди чпин зурба векилдиз уьмуьрдин 55 йис тамам хъун рикIин сидкъидай мубаракзава.

Чна, "Лезги газетдин" редакциядин коллективдини, и кардин тереф рикIивай хуьзва. 55 йис алим патал бажарагъди цуьк акъудзавай вахт я. Вилик генани генг майданар, муьтIугъгар тавунвай куклушар кума.

*Гъич са жизви бушар мийир
Важарар, чи дуст!
Успат ая гъалатI тийир
Бажарагъ, чи дуст!
Виш йисарин куклушри ваз
Ййизва икрам.
Гъа терефдихъ гъала парваз
На ви шив хуррам!*

Аламатдин руьгъ

ЧИ ВЕТЕРАНАР

Къадир КЪАДИРОВ

Вичин уьмуьр гъахъвал патал серф авур, садаз къванни писвал тавур, лацудаз - лацуди, чулавадз чулавади лагъай муаллимрикай сад заз тарс ва тербия гайи **МУХТАРОВ Нямет Алхасович** я. Усугъчай хуьре 1931-йисуз дидедиз хъайи ада Ватандин Члехи дяведин лап четин йисара мектебда кIелна. Агъаметов Сабир Агъаметович директор тир. Нямет муаллимди неинки и касдин, гъаки вичиз тарс гайи вири муаллимрин тIварар гъурметдалди рикIел хкизва: Аликъулиев Селим, Жафаров Гъажи, Бекеров Мавлид, Агъаметов Абасагъа, адан юлдаш Агъаметова Сиягъат, Агъмедов Балабег ва масабур. Дяведин завалрай гъабурни, аялар галаз, узъгъдиз экъечина. Чи Ватан гъалиб жедайдан инанмишвал чакни кутунай. Школада производственный бригадаяр тешкилна, члехи классра кIелзавай аялри колхоздиз чпелай алакъдай куьмекар гузвай.

1947-йисуз Нямета ва адан дустари (Дашдемиров Багъадина, стхяр тир Загъраб ва Забур Баглиеври, Мирзалиев Нуралиди, Жалалов Якъуба), лап хъсан къиметар аваз, ирид йисан мектеб куьтыгъна.

А вахтунда Усугъчайдал юкван школа алачир. Келун давамарун патал къунши хуьрериз фена кIанзавай. Амни регъят кар тушир. Амма чирвилерихъ кIанхис Нямет кIелун давамарун патал 1949-йисуз Филерин юкван школадиз гъахъна. Ада рикIел хкизва: "А четин йисара пара филивиляр чпин яшайиш хъсан хъун патал Бакудиз ва маса чкайриз куьч хъанвай. Патал хуьрерай атанвай аялар гъа ичли хъанвай кIвалера динжарзавай.

Школадихъ вичин пекарня, интернат авай. Амма а йисара пара къайи хуьтIер жедай. Четинвилер гзаф тиртIани, школадин директор Алиев Мамед Абдурагъмановича аялрин гъалар хъсан хъун патал вири зегъметар чIугъвазвай. Муаллимарни лап вини дережадин бур, хъсан чирвилер гузвай бур тир. Гъа йисара заз урусрин литературадикий гзаф чирвилер хъана. Иллаки за А.Некрасован, И.Тургеневан, Г.Чернышевскийдин ва маса писателрин эсерар ашкъидалди кIелиз хъана..."

1952-йисуз М.Нямета лап хъсан къиметралди Филерин юкван школа куьтыгъна. Гъа и йисуз Усугъчайдални юкван мектеб ачухна. Ам гъа иниз библиотекадин заведующийвиле кIвалахал къабулна.

1955-йисуз Советрин Армиядин жергейриз тухвана.

1958-йисуз армиядай хтай жегъил мад Усугъчайдин школада лаборантвиле къабулна.

Гъвечи чIавалай рикIе муаллим хъунин мурад авай Нямет 1963-йисуз Орджоникидзе шегъерда пединститутдин филфақдиз гъахъна. КIвалаяй са жуьредин куьмекни авачиз, ада пуд йисан къене са стипендиядал вичин кыл хвена. Пуд лагъай курс куьтыгъна, ам заочно кIелунал злячIна. Райондиз хтана, вичиз кIвалах гун тIалабна. А вахтара яргъал дагълух хуьрера муаллимар бес жезвачир, Няметни лап яргъа авай Гуту-

миз рекъе тунай.

1969-йисуз институт акъалтIарна, адакай урус чIаланни литературадин муаллим хъана.

Гъа и йисуз Къаракуьредин юкван школадин директор Сулейманов Халидан тIалабуниз килигна, ам вичин буьбайрин ватандиз хтана.

А вахтунда и цIарарин авторди 9-классда кIелзавай. Нямет муаллимди урус чIалан тарсар гузвай ва ам чи классдин руководителни тир. Гъаки хъайила заз Нямет муаллим лап мукуьвай чизва. Ада чал зегъметар пара чIугуна.

Секин хесетрин Нямет муаллимди садрани аялдал я сес, я гъил хкаждачир. Адахъ вичин методика авай.

А вахтара "репетитор" лугъудай гаф чаз чидачир. Муаллимри, чпин вахтунизни килиг тавуна, зайифдиз кIелзавай аялрихъ галаз артухан тарсар тухудай.

Нямет муаллимди Къаракуьреда 9 йисуз кIвалахна. Адан зегъметди бегъер тагъана тунач: МВД-дин полковник Закаряев Закар, ФСБ-дин полковник Шагъвеледов Шайдабег, исятда Докъузпара райондин МО-дин кыл Абасов Керимхан, администрациядин кыл Алискеров Абдурагъманович ва цIудралди маса къуллугъчийр Нямет муаллимди тарс гайибур я.

Нямет муаллим, гъина четин ятIа, гъаниз физвай. 24 йисуз ам гзаф хуьрера хъана. Эхиримжи 7 йисан къене Текипиркент хуьрени кIвалахна.

"Аламатдин инсан тир ам, - рикIел хкида зи дустари. - 7 йисан къене Усугъчайдилай Текидал къван кIвачи-кIвачи физ, йикъа 20-22 километрдин мензил атIуз нелай алакъда!"

"А кар залай алакъзавай, зи руьгъ мадни мягъкем жезвай, - хиве къуна зи муаллимди. - Зун жегъил вахтара са шумуд сеферда Яламадиз, Белиждиз, Дербентдиз къван кIвачи-кIвачи физ хтайди я! За дуьньядилай цIар илитIнава жеди..."

Са рахунин алачиз, Нямет Алхасович еке тежрибадин иеси я. Ада члехи хизанни арадал гъана - 6 рушни 2 гада тербияламушна. Абур къе чпин хизанрин иесиар я.

2012-йисан 17-майдиз РФ-дин образованидин министрстводи Нямет муаллимдиз Гъурметдин грамота гана. И мукуьвара адаз чи государстводин кыл В.Путинан патай Члехи Гъалибвилин 70 йисан юбилей тебрикзавай Чар хтанва. Къехъ виридахъ чандин сагъвал ва куьн гъамиша гъалиб хуьрай, гъурметлу чи муаллимар, чи ветеранар!

Камалдин хазинадай

✓ *Алемдиз вил вегъ, амма зкуьнихъай кичIе типIерин вилералди ваъ, - кIвез аквада хъи, анжах дуьзвал амукъзава, адахъ агалкъунарни жезва.*

Т.КАРЛЕЙЛЬ.

✓ *Дуьзвал - къуватда ваъ, къуват дуьзвиле, керчеквиле ава.*

В.КАТАЕВ.

✓ *Къеве чин алаз хъун инсандиз лайих тушир комедия я.*

Ж.ЛАМЕТРИ.

ТЕЛЕнеделя

понедельник, 27 апреля	
<p>ТВ ДАГЕСТАН</p> <p>РОССИЯ</p> <p>8.05-8.08 Местное время Вести Дагестан</p> <p>8.36-8.41 Местное время Вести Дагестан</p> <p>11:35 Местное время Вести Дагестан</p> <p>14:30 Местное время Вести Дагестан</p> <p>17:10 Местное время Вести Дагестан</p> <p>18:15 Реклама</p> <p>18.20 «Играй, душа». Международный фестиваль исполнителей на национальных инструментах</p> <p>18.55 «Акценты». Аналитическая программа Алипулатова</p> <p>19.30 Реклама</p> <p>19:35 Местное время Вести Дагестан</p> <p>РГВК</p> <p>07.00 Время новостей Дагестана. Итоги</p> <p>07.30 «О культуре»</p> <p>07.50 Мультфильмы</p> <p>08.30 Х/ф «Про Красную Шапочку»</p> <p>11.10 «Vivat, Academia!»</p> <p>12.30 Время новостей Дагестана</p> <p>12.55 «Галерея искусств»</p> <p>13.35 «Здоровье нации»</p> <p>13.50 В/ф «Секреты бабушкиного сундука»</p> <p>14.30 Время новостей Дагестана</p> <p>14.50 Х/ф «Свадьба»</p> <p>16.05 «Есть работа»</p> <p>16.30 Время новостей Дагестана</p> <p>17.00 «Красота 05.ru» в прямом эфире</p> <p>17.35 Фестиваль «С песней к Победе» 2015</p>	<p>18.45 Передача на табасаранском языке «Мил» Перспективы развития садоводства в Хивском и Табасаранском районах</p> <p>19.30 Время новостей Дагестана</p> <p>20.00 Время новостей Махачкала</p> <p>20.20 К 70-летию Великой Победы. Узники фашизма</p> <p>21.00 «Круглый стол»</p> <p>21.40 «Крушак»</p> <p>22.30 Время новостей Дагестана</p> <p>23.00 Время новостей Махачкала</p> <p>23.20 Спорт на канале</p> <p>00.30 Время новостей Дагестана</p> <p>01.00 Х/ф «Прощай, оружие!»</p> <p>02.35 Фестиваль «С песней к Победе» 2015</p> <p>03.35 Х/ф «Мерз» расставляет сети»</p> <p>05.25 Х/ф «Иван Бровкин на Целине»</p> <p>ПЕРВЫЙ</p> <p>5.00 «Доброе утро».</p> <p>9.00 Новости.</p> <p>9.15 «Контрольная закупка»</p> <p>9.45 «Жить здорово!» (12+).</p> <p>10.55 «Модный приговор».</p> <p>12.00 Новости.</p> <p>12.20 «Сегодня вечером».</p> <p>14.25 «Время покажет».</p> <p>15.00 Новости.</p> <p>15.15 «Время покажет».</p> <p>16.00 «Мужское/Женское».</p> <p>17.00 «Наедине со всеми».</p> <p>18.00 Вечерние новости.</p> <p>18.45 «Давай поженимся!»</p> <p>19.50 «Пусть говорят».</p> <p>21.00 «Время».</p> <p>21.30 Т/с «У вас будет ребенок...» (16+).</p> <p>23.25 «Вечерний Ургант».</p> <p>0.00 «Познер».</p> <p>1.00 «Ночные новости».</p> <p>1.15 «Время покажет».</p>
<p>РОССИЯ 1</p> <p>5.00 «Утро России». (12+).</p> <p>9.00 «Вести». (12+).</p> <p>9.15 «Утро России». (12+).</p> <p>9.55 «О самом главном».</p> <p>11.00 «Вести». (12+).</p> <p>11.35 «Местное время. Вести - Москва». (12+).</p> <p>11.55 Т/с «Тайны следствия».</p> <p>12.55 «Особый случай». (12+).</p> <p>14.00 «Вести». (12+).</p> <p>14.30 «Местное время. Вести - Москва». (12+).</p> <p>14.50 «Вести. Дежурная часть». (12+).</p> <p>15.00 Т/с «Последний январь».</p> <p>16.00 Т/с «Чужая жизнь».</p> <p>17.00 «Вести». (12+).</p> <p>17.10 «Местное время. Вести - Москва». (12+).</p> <p>17.30 «Вести». (12+).</p> <p>18.15 «Прямой эфир». (12+).</p> <p>18.35 «Местное время. Вести - Москва». (12+).</p> <p>20.00 «Вести». (12+).</p> <p>20.50 «Спокойной ночи, малыши!»</p> <p>21.00 Х/ф «Все сокровища мира». (12+).</p> <p>23.55 Д/ф «Как убивали Югославию. Тень Дейтона». (12+).</p> <p>0.55 «Сухой. Выбор цели».</p> <p>2.00 Х/ф «Долгие версты войны» (12+).</p> <p>3.40 «Иван Чернышевский. Загадка полководца».</p> <p>НТВ</p> <p>6.00 «Кофе с молоком». (12+).</p> <p>9.00 «Освободители». (12+).</p> <p>10.00 «Сегодня».</p> <p>10.20 Т/с «Возвращение Мухтара». (16+).</p> <p>12.00 «Суд присяжных». (16+).</p> <p>13.00 «Сегодня».</p> <p>13.20 «Суд присяжных». Окончательный вердикт. (16+).</p> <p>14.30 «Чрезвычайное происшествие. Обзор».</p>	<p>15.00 «Все будет хорошо!»</p> <p>16.00 «Сегодня».</p> <p>16.20 Т/с «Улицы разбитых фонарей». (16+).</p> <p>18.00 «Говорим и показываем». (16+).</p> <p>19.00 «Сегодня».</p> <p>19.40 Т/с «Лесник». (16+).</p> <p>21.40 Т/с «Ментовские войны». (16+).</p> <p>22.40 «Анатомия дня».</p> <p>23.30 Т/с «Ментовские войны». (16+).</p> <p>0.30 Т/с «Дорогая». (16+).</p> <p>1.25 «Ахтунг, Руссиш!»</p> <p>2.30 «Дикий мир».</p> <p>3.15 Т/с «Наружное наблюдение». (16+).</p> <p>5.00 Т/с «Москва. Три вокзала». (16+).</p> <p>ТВЦ</p> <p>6.00 «Настроение».</p> <p>8.15 Х/ф «Одинокая женщина желает познакомиться». (12+).</p> <p>10.05 Д/ф «Ирина Купченко. Без свидетелей».</p> <p>10.55 «Доктор И...» (16+).</p> <p>11.30 «События».</p> <p>11.50 «Постскриптум».</p> <p>12.55 «В центре событий».</p> <p>13.55 «Линия защиты».</p> <p>14.30 «События».</p> <p>14.50 «Город новостей».</p> <p>15.10 «Городское собрание». (12+).</p> <p>16.00 Т/с «Инспектор Льюис». (Великобритания).</p> <p>17.30 «События».</p> <p>17.50 Т/с «Инспектор Льюис». (Великобритания).</p> <p>18.20 «Право голоса». (16+).</p> <p>19.30 «Город новостей».</p> <p>19.45 Т/с «Под каблуком».</p> <p>21.45 «Петровка, 38». (16+).</p> <p>22.30 «События».</p> <p>22.30 «Сделано в России». Спецрепортаж. (12+).</p> <p>23.05 «Без обмана». «Адское зелье». (16+).</p> <p>0.00 «События. 25-й час».</p> <p>0.30 Д/ф «Тайная миссия Сергея Вронского».</p> <p>1.25 «Петровка, 38». (16+).</p> <p>1.45 Х/ф «Выйти замуж за генерала». (16+).</p>
<p>4.05 Т/с «Пуаро Агаты Кристи». (Великобритания).</p> <p>ЗВЕЗДА</p> <p>6.00 Д/с «Товарищ комендант». «Комендант Кремля». (12+).</p> <p>6.50 Д/с «Москва. День и ночь».</p> <p>7.15 Х/ф «Чемпион мира».</p> <p>9.00 Новости дня.</p> <p>9.15 Х/ф «Ты - мне, я - тебе».</p> <p>11.00 Х/ф «Человек с бульвара Капуцинов». (12+).</p> <p>13.00 Новости дня.</p> <p>13.15 Т/с «Разведчики».</p> <p>«Последний бой».</p> <p>Фильм 1. (16+).</p> <p>17.00 Д/с «Неизвестная война». «Война в воздухе»</p> <p>18.00 Новости дня.</p> <p>18.30 Д/с «Неизвестная война». «Партизаны».</p> <p>19.20 Х/ф «Правда лейтенанта Климова». (12+).</p> <p>21.10 Х/ф «Голубая стрела».</p> <p>23.00 Новости дня.</p> <p>23.20 Д/с «Легенды советского сыска». (16+).</p> <p>0.55 «Военная приемка».</p> <p>3.40 Х/ф «Последний побег».</p> <p>5.30 Д/с «Хроника победы».</p> <p>REN TV</p> <p>5.00 «Какие люди!» (16+).</p> <p>6.00 «Любовь 911». (16+).</p> <p>7.00 «Следаки». (16+).</p> <p>7.30 «Званный ужин». (16+).</p> <p>8.30 «Новости». (16+).</p> <p>9.00 «Военная тайна с Игорем Прокопенко».</p> <p>11.00 «Документальный проект»: «Божественная трагедия». (16+).</p> <p>12.00 «Информационная программа 112». (16+).</p> <p>12.30 «Новости». (16+).</p> <p>13.00 «Званный ужин». (16+).</p> <p>14.00 «Засуди меня». (16+).</p> <p>15.00 «Семейные драмы».</p> <p>16.00 «Не ври мне!» (16+).</p> <p>17.00 «Не ври мне!» (16+).</p> <p>18.00 «Верное средство».</p> <p>19.00 «Информационная программа 112». (16+).</p> <p>19.30 «Новости». (16+).</p> <p>20.00 Х/ф «Исходный код». (США). (16+).</p>	<p>21.45 «Смотреть всем!» (16+).</p> <p>23.00 «Новости». (16+).</p> <p>23.25 Х/ф «Исходный код». (США). (16+).</p> <p>1.15 «Москва. День и ночь».</p> <p>2.15 Х/ф «Дневник памяти». (США). (16+).</p> <p>4.30 «Смотреть всем!» (16+).</p> <p>ПЕТЕРБУРГ - 5 КАНАЛ</p> <p>6.00 «Сейчас».</p> <p>6.10 «Утро на 5». (6+).</p> <p>9.30 «Место происшествия».</p> <p>10.00 «Сейчас».</p> <p>10.30-17.40 Т/с «Снайперы». (16+).</p> <p>12.00, 15.30, 18.30 «Сейчас»</p> <p>19.00 Т/с «Детективы. Двойное дно». (16+).</p> <p>19.40 Т/с «Детективы. На следствии». (16+).</p> <p>20.20 Т/с «След. Продавец света». (16+).</p> <p>21.10 Т/с «След. Сверхчеловечность». (16+).</p> <p>22.00 «Сейчас».</p> <p>22.25 Детектив «Такая работа. Бумеранг». (16+).</p> <p>23.15 «Момент истины».</p> <p>0.10 «Место происшествия. О главном». (16+).</p> <p>1.10 «День ангела».</p> <p>1.35-5.20 Т/с «Детективы. Двойное дно». (16+).</p> <p>ДОМАШНИЙ</p> <p>6.30 Эконом с Джейми. (16+)</p> <p>7.30 Секреты и советы. (16+).</p> <p>8.00 По делам несовершеннолетних. (16+).</p> <p>9.50 Давай разведемся! (16+).</p> <p>10.50 Д/ф «Понять. Простить». (16+).</p> <p>12.00 Кризисный менеджер</p> <p>13.00 Свидание для мамы.</p> <p>14.00 Т/с «Личная жизнь доктора Селивановой».</p> <p>17.35 6 кадров. (16+).</p> <p>18.05 Т/с «Она написала убийство». (16+).</p> <p>19.00 Т/с «Сваты». (16+).</p> <p>20.55 Т/с «Бальзаковский возраст, или Все мужики сво...» (12+).</p> <p>22.50 Рублево-Бирюлево.</p>
<p>23.50 Одна за всех. (16+).</p> <p>0.30 Т/с «Хозяйка большого города». (12+).</p> <p>2.25 Кризисный менеджер</p> <p>3.25 Свидание для мамы.</p> <p>4.25 Д/с «Тратим без жертв». (16+).</p> <p>5.25 Умная кухня. (16+).</p> <p>5.55 6 кадров. (16+).</p> <p>6.00 Эконом с Джейми.</p> <p>ИНДИЯ</p> <p>6.10 Драма «Под свист пуль». (16+).</p> <p>9.00 «Индийское счастье»</p> <p>10.00 Драма «Жизнь поэта». (16+).</p> <p>12.10 Мелодрама «Забавы молодых». (16+).</p> <p>15.30 Драма «Сердце ангела». (16+).</p> <p>18.10 Драма «И на земле, и на небе». (16+).</p> <p>21.00 Боевик «Бесстрашный индус в бою».</p> <p>23.30 «Биография кумиров» «Амриш Пури». (12+).</p> <p>0.10 Мелодрама «Коммерсант». (16+).</p> <p>3.10 Комедия «Брачный марфон». (16+).</p> <p>КУЛЬТУРА</p> <p>7.00 Канал «Евроночь».</p> <p>10.00 «Новости культуры».</p> <p>10.15 «Наблюдатель».</p> <p>11.15 Х/ф «Байка».</p> <p>12.40 Д/ф «Камиль Писсарро»</p> <p>12.50 «Линия жизни». Н. Чусова.</p> <p>13.45 Д/ф «Уххаламба - Драконы горы. Там, где живут заклинатели дождей».</p> <p>14.05 Х/ф «Четыре танкиста и собака» (Польша).</p> <p>15.00 «Новости культуры».</p> <p>15.10 «Мальчики державы. Давид Самойлов».</p> <p>15.40 Х/ф «Отец солдата».</p> <p>17.15 Д/ф «Андрей Туполев».</p> <p>17.55 Симфония «Манфред». В. Федосеев и БСО им. П.И. Чайковского.</p>	<p>18.50 Д/ф «Гай Юлий Цезарь».</p> <p>19.00 «Новости культуры».</p> <p>19.15 «Главная роль».</p> <p>19.30 «Сати. Нескучная классика...» с Д. Бернтманом и А. Ястребовым.</p> <p>20.10 «Спокойной ночи, малыши!»</p> <p>20.25 «Правила жизни».</p> <p>20.55 Д/ф</p> <p>21.35 «Тем временем».</p> <p>22.25 Д/ф «Атомная бомба Адольфа Гитлера. Версия».</p> <p>23.05 «Написано войной». Ю. Любимов читает стихотворение С. Гудзенко «Когда на смерть идут - поют...»</p> <p>23.10 «Новости культуры».</p> <p>23.30 Д/ф «Иван Жданов. Девять стихотворений».</p> <p>0.25 П.И. Чайковский. Симфония «Манфред». В. Федосеев и БСО им. П.И. Чайковского.</p> <p>1.20 Д/ф</p> <p>1.40 Х/ф «Четыре танкиста и собака» (Польша).</p> <p>2.40 «Pro memoria». «Отсветы».</p> <p>ТНТ</p> <p>7.00 М/с</p> <p>9.00 «Дом 2. Lite». (16+).</p> <p>10.30 «Битва экстрасенсов».</p> <p>11.30 Боевик «Шерлок Холмс: Игра теней». (США). (16+).</p> <p>14.00 Т/с «Универ». «Папиная любовь» (16+).</p> <p>14.30-20.00 Т/с «Реальные пацаны». «Витек» (16+).</p> <p>20.30 Т/с «Чоп» (16+).</p> <p>21.00 Комедия «Затерянный мир». (США). (12+).</p> <p>23.00 «Дом 2. Город любви». (16+).</p> <p>0.00 «Дом 2. После заката».</p> <p>1.00 Т/с «Заложники» (16+).</p> <p>1.50 Драма «Снежные ангелы». (США). (18+).</p> <p>3.55 Т/с «Без следа 4» (16+).</p> <p>6.30 Т/с «Женская лига: парни, деньги и любовь».</p>

вторник, 28 апреля

ТВ ДАГЕСТАН
РОССИЯ

- 8.05-8.08 Местное время Вести Дагестан
8.36-8.41 Местное время Вести Дагестан
09:00 Канал национального вещания «
- 11:35 Местное время Вести Дагестан
14:30 Местное время Вести Дагестан
17:10 Местное время Вести Дагестан
18:15 Реклама
18.20 Реальное ЖЖХ
18.45 К 70 летию Победы. Подарок ветерану
19.00 Достучатся до звезд
19.30 Реклама
19.35 Местное время Вести Дагестан
- РГВК
- 07.00 Время новостей Дагестана
07.15 Передача на табасаранском языке «Мил» Перспективы развития садоводства в Хивском и Табасаранском районах
07.55 Мультфильмы
08.30 Время новостей Дагестана
08.50 Д/с «Исчезновение»
09.20 «Круглый стол»
10.00 Х/ф «Любовь после полудня»
12.05 К 70-летию Великой Победы. Узники фашизма
12.30 Время новостей Дагестана
12.55 «Вдохновение»
13.30 Д/ф «Дагестан – край мастеров»
13.50 «Крутая»
14.30 Время новостей Дагестана
14.50 Спорт на канале
16.00 Мультфильм

- 16.30 Время новостей Дагестана
16.50 «Наследие ислама»
17.10 Фестиваль «С песней к Победе» 2015
18.20 «Память поколений» Эсед Салихов
18.45 Передача на лакском языке «Аьрши ва агьлу» Беседа с Заслуженной артисткой Дагестана Загидат Муслимовой
19.30 Время новостей Дагестана
20.00 Время новостей Махачкала
20.20 «Бизнес Дагестана»
21.00 «Поколение» Асеф Мехман
22.00 «Правовое поле»
22.30 Время новостей Дагестана
23.00 Время новостей Махачкала
23.20 «Оксоморон»
23.50 Д/ф «Кавказская история»
- 00.30 Время новостей Дагестана
01.00 Х/ф «В 3.10 на Юму»
02.30 Фестиваль «С песней к Победе» 2015
03.30 Х/ф «Пленники небес»
04.40 «Память поколений» Эсед Салихов
05.05 Х/ф «Пароходный билл»
- 06.40 «Наследие ислама»
- ПЕРВЫЙ
- 5.00 «Доброе утро»
9.00 Новости.
9.15 «Контрольная закупка»
9.45 «Жить здорово!» (12+)
10.55 «Модный приговор»
12.00 Новости.
12.20 Т/с «У вас будет ребенок...» (16+)
14.25 «Время покажет»
15.00 Новости.
15.15 «Время покажет»
16.00 «Мужское/Женское»
17.00 «Наедине со всеми»
18.00 Вечерние новости.
18.45 «Давай поженемся!»
19.50 «Пусть говорят» (16+)

- 21.00 «Время»
21.35 Т/с «У вас будет ребенок...» (16+)
23.35 «Вечерний Ургант»
0.10 Ночные новости.
0.25 «Структура момента»
1.25 «Наедине со всеми»
2.20 «Время покажет» (16+)
3.00 Новости.
3.05 «Время покажет» (16+)
3.15 «Модный приговор»
4.15 «Контрольная закупка».

РОССИЯ 1

- 5.00 «Утро России» (12+).
9.00 «Вести» (12+).
9.15 «Утро России» (12+).
9.55 «О самом главном».
11.00 «Вести» (12+).
11.35 «Местное время. Вести - Москва» (12+).
11.55 Т/с «Тайны следствия».
12.55 «Особый случай».
14.00 «Вести» (12+).
14.30 «Местное время. Вести - Москва» (12+).
14.50 «Вести. Дежурная часть» (12+).
15.00 Т/с «Последний январь» (12+).
16.00 Т/с «Чужая жизнь».
17.00 «Вести» (12+).
17.10 «Местное время. Вести - Москва» (12+).
17.30 «Вести» (12+).
18.15 «Прямой эфир» (12+).
19.35 «Местное время. Вести - Москва» (12+).
20.00 «Вести» (12+).
20.50 «Спокойной ночи, малыши!»
21.00 Х/ф «Все сокровища мира» (12+).
0.00 «Без свидетелей. Павел Фитин против Шелленберга» (12+).
1.00 «Операция «Анадырь». На пути к карибскому кризису» (12+).
2.00 Х/ф «Долгие версты войны» (12+).
3.25 «Горячая десятка».
4.30 «Комната смеха» (12+).

НТВ

- 6.00 «Кофе с молоком».
9.00 «Освободители» (12+).
10.00 «Сегодня».
10.20 Т/с «Возвращение Мухомора» (16+).
12.00 «Суд присяжных».

- 13.00 «Сегодня».
13.20 «Суд присяжных». Окончательный вердикт. (16+).
14.30 «Чрезвычайное происшествие. Обзор».
15.00 «Все будет хорошо!»
16.00 «Сегодня».
16.20 Т/с «Улицы разбитых фонарей» (16+).
18.00 «Говорим и показываем» (16+).
19.00 «Сегодня».
19.40 Т/с «Лесник» (16+).
21.40 Т/с «Ментовские войны» (16+).
22.40 «Анатомия дня».
23.30 Т/с «Ментовские войны» (16+).
0.30 Т/с «Дорогая» (12+).
1.25 «Главная дорога» (16+).
2.10 «Квартирный вопрос».
3.15 Т/с «Наружное наблюдение» (16+).
5.00 Т/с «Москва. Три вокзала» (16+).

ТВЦ

- 6.00 «Настроение».
8.10 Комедия «Моя морзянка» (12+).
9.40 Х/ф «Половинки невозможного» (12+).
11.30 «События».
11.50 Х/ф «Половинки невозможного» (12+).
13.40 «Мой герой» (12+).
14.30 «События».
14.50 «Город новостей».
15.10 «Без обмана». «Адское зелье» (16+).
16.00 Т/с «Инспектор Льюис». (Великобритания).
17.30 «События».
17.50 Т/с «Инспектор Льюис». (Великобритания).
18.20 «Право голоса» (16+).
19.30 «Город новостей».
19.45 Т/с «Под каблук» (16+).
21.45 «Петровка, 38» (16+).
22.00 «События».
22.30 «Осторожно, мошенники!» (16+).
23.05 «Прощание. Людмила Зыкина» (12+).
0.00 «События. 25-й час».
0.30 Х/ф «Расплата» (12+).
4.40 «Мой герой» (12+).
5.25 «Простые сложности».

ЗВЕЗДА

- 6.00 Д/с «Товарищ комендант». Комендант Берлино. (12+).
6.55 Х/ф «Александр Маленький».
9.00 Новости дня.
9.15 Т/с «Разведчики». «Последний бой». Фильм 1.
13.00 Новости дня.
13.15 Т/с «Разведчики». «Последний бой». Фильм 1. (16+).
15.00 Т/с «Разведчики». «Война после войны». Фильм 2. (16+).
17.00 Д/с «Неизвестная война». «Война на море».
18.00 Новости дня.
18.30 Д/с «Неизвестная война». «Битва за Кавказ».
19.20 Х/ф «Лекарство против страха» (12+).
21.15 Х/ф «Чужие здесь не ходят» (6+).
23.00 Новости дня.
23.20 Д/с «Легенды советского сыска» (16+).
0.55 Х/ф «Второй раз в Крыму» (6+).
2.35 Х/ф «Переступи порог».
4.20 Х/ф «Деревенская история» (6+).

REN TV

- 5.00 «Не ври мне!» (16+).
6.00 «Верное средство».
7.00 «Следаки» (16+).
7.30 «Звонкий ужин» (16+).
8.30 «Новости» (16+).
9.00 «Военная тайна с Игорем Прокопенко».
11.00 «Документальный проект»: «Месть Вселенной» (16+).
12.00 «Информационная программа 112» (16+).
12.30 «Новости» (16+).
13.00 «Звонкий ужин» (16+).
14.00 «Засуди меня» (16+).
15.00 «Семейные драмы».
16.00 «Не ври мне!» (16+).
17.00 «Не ври мне!» (16+).
18.00 «Верное средство».
19.00 «Информационная программа 112» (16+).
19.30 «Новости» (16+).
20.00 Х/ф «Библиотекарь 2: Возвращение к копиям царя Соломона».

- 21.50 «Смотреть всем!» (16+).
23.00 «Новости» (16+).
23.25 Х/ф «Библиотекарь 2: Возвращение к копиям царя Соломона».
1.20 «Москва. День и ночь».
2.20 «Смотреть всем!» (16+).
3.00 «Семейные драмы».
4.00 «Не ври мне!» (16+).

ПЕТЕРБУРГ - 5 КАНАЛ

- 6.00 «Сейчас».
6.10 «Утро на 5» (6+).
9.30 «Место происшествия».
10.00 «Сейчас».
10.30-14.20 Х/ф «Без права на выбор» (Россия - Украина - Казахстан).
12.00, 13.30 «Сейчас».
16.00 «Открытая студия».
17.30 Д/ф «Города-герои. Сталинград» (12+).
18.30 «Сейчас».
19.00 Т/с «Детективы. Убийство без подписи» (16+).
19.40 Т/с «Детективы. Постоялец гостиницы».
20.20 Т/с «След. Ремонт до гроба» (16+).
21.10 Т/с «След. Соблазнение по-японски» (16+).
22.00 «Сейчас».
22.25 Детектив «Такая работа. Смертельная дилема» (16+).
23.15 Т/с «След. Семейный спектакль» (16+).
0.00 Комедия «Не может быть!» (12+).
1.55 Мелодрама «Бумеранг» (16+).
3.55 «Право на защиту. Клиник лим» (16+).
4.50 «Право на защиту. Материнский инстинкт».
- ДОМАШНИЙ
- 6.30 Экономь с Джейми.
7.30 Секреты и советы.
8.00 По делам несовершеннолетних.
9.50 Давай разведемся!
10.50 Д/ф «Понять. Простить» (16+).
12.00 Кризисный менеджер.
13.00 Свидание для мамы.
14.00 Т/с «Личная жизнь доктора Селивановой».
17.40 6 кадров. (16+).

- 18.05 Т/с «Она написала убийство» (16+).
19.00 Т/с «Сваты» (16+).
20.55 Т/с «Бальзаковский возраст, или Все мужики сво...» (12+).
22.55 Рублево-Бирюлево.
23.55 Одна за всех. (16+).
0.30 Т/с «Хозяйка большого города» (12+).
2.15 Кризисный менеджер.
3.15 Свидание для мамы.
4.25 Д/с «Тратим без жертв» (16+).
5.25 Умная кухня. (16+).
5.55 6 кадров. (16+).
6.00 Экономь с Джейми.

ИНДИЯ

- 6.10 Мелодрама «Профессор» (16+).
9.00 «Индийское счастье»
10.00 Драма «Простой человек» (16+).
12.10 Х/ф «Сила Шакти».
13.30 Боевик «Принц».
18.10 Мелодрама «Советь» (16+).
21.00 Мелодрама «Волшебная ручка» (12+).
23.30 «Биография кумиров» «Зинат Амон» (12+).
0.10 Комедия «Мыльные бражки» (16+).
3.15 Драма «Друга детства» (16+).

КУЛЬТУРА

- 6.30 Канал «Евроньюс».
10.00 «Новости культуры».
10.15 «Наблюдатель».
11.15 Х/ф «Королева-девственница» (16+).
12.50 Д/ф «Сан-Марино. Свободный край в Апеннинах».
13.10 «Правила жизни».
13.35 «Пятое измерение».
14.05 Х/ф «Четыре танкиста и собака» (Польша).
15.00 «Новости культуры».
15.10 «Мальчики державы. Сергей Орлов».
15.40 «Сати. Нескучная классика...» с Д. Берманом и А. Ястребовым.
16.20 Д/ф «Душа Петербурга».
17.15 Д/ф

- 17.55 «Романсы для голоса и фортепиано». И. Архипова, И. Гусельников.
18.40 Д/ф «Дубровник. Крепость, открытая для мира».
19.00 «Новости культуры».
19.15 «Главная роль».
19.30 «Искусственный отбор».
20.10 «Спокойной ночи, малыши!»
20.25 «Правила жизни».
20.55 «Больше, чем любовь». Н. Рыбников и А. Ларионова.
21.40 «Игра в бисер» с И. Волгиным. «Даниэль Дефо. Робинзон Крузо».
22.25 Д/ф «Яков Крейзер. Зобый генерал».
23.05 «Написано войной». Л. Куровлев читает стихотворение А. Межирова «Простыня и курю...»
23.10 «Новости культуры».
23.30 Х/ф «Королева-девственница».

ТНТ

- 7.00 М/с
9.00 «Дом 2. Lite» (16+).
10.30 «Битва экстрасенсов».
11.30 Комедия «Затерянный мир». (США). (12+).
13.30 Т/с «Универ». «Папиная любовь» (16+).
14.00 Т/с «Универ». «Папа-поэт» (16+).
14.30-19.00 Т/с «Интерны»
19.30 Т/с «Реальные пацаны» (16+).
20.00 Т/с «Реальные пацаны» (16+).
20.30 Т/с «Чоп» (16+).
21.00 Комедия «Машина времени в джакузи».
23.00 «Сати. Нескучная классика...» с Д. Берманом и А. Ястребовым.
0.00 «Дом 2. После заката».
1.00 Т/с «Золотники» (16+).
1.50 «Презумпция невиновности» (16+).
4.20 Т/с «Без следа 4» (16+).
6.05 Т/с «Женская лига: парни, деньги и любовь».

среда, 29 апреля

ТВ ДАГЕСТАН
РОССИЯ

- 8.05-8.08 Местное время Вести Дагестан
8.36-8.41 Местное время Вести Дагестан
09:00 Канал национального вещания «
- 11:35 Местное время Вести Дагестан
14:30 Местное время Вести Дагестан
17:10 Местное время Вести Дагестан
18:15 Реклама
18.20 Дорожный патруль
18.35 Концерт для ветеранов. Школа М. Кажлаева
18.45 Видящий сердцем. Доктор Ибрагимов
19.30 Реклама
19.35 Местное время Вести Дагестан
- РГВК
- 07.00 Время новостей Дагестана
07.15 Передача на лакском языке «Аьрши ва агьлу» Беседа с Заслуженной артисткой Дагестана Загидат Муслимовой
07.55 Мультфильм
08.30 Время новостей Дагестана
08.45 Д/с «Исчезновения»
09.25 «Оксоморон»
10.00 Х/ф «Мистер Питкин. Из лучших побуждений»
11.55 «Бизнес Дагестана»
12.30 Время новостей Дагестана
12.55 «Правовое поле»
13.30 «Поколение» Асеф Мехман
14.30 Время новостей Дагестан
14.50 Х/ф «Руслан и Людмила»
16.10 Мультфильм
16.30 Время новостей Дагестана
16.50 «О благонаравии...»

- 17.10 Фестиваль «С песней к Победе» 2015
18.10 Передача на чеченском языке «Вайнах» День чеченского языка
18.45 Передача на даргинском языке «Адамти ва замана» Год садоводства
19.30 Время новостей Дагестана
20.00 Время новостей Махачкала
20.20 «На виду»
21.00 «Час размышлений»
21.30 «Гонг»
22.00 «Жилой мир»
22.30 Время новостей Дагестана
23.00 Время новостей Махачкала
23.20 «Аутодафе»
00.30 Время новостей Дагестана
01.00 Х/ф «Апач»
02.30 Фестиваль «С песней к Победе» 2015
03.30 «Час размышлений»
03.55 Х/ф «Дорога на Сингапур»
- 05.35 Х/ф «Брат героя»
06.40 «О благонаравии...»
- ПЕРВЫЙ
- 5.00 «Доброе утро»
9.00 Новости.
9.15 «Контрольная закупка»
9.45 «Жить здорово!» (12+)
10.55 «Модный приговор»
12.00 Новости.
12.20 Т/с «У вас будет ребенок...» (16+).
14.25 «Время покажет»
15.00 Новости.
15.15 «Время покажет»
16.00 «Мужское/Женское»
17.00 «Наедине со всеми»
18.00 Вечерние новости.
18.45 «Давай поженемся!»
19.50 «Пусть говорят» (16+)

- 3.00 Новости.
3.05 «Время покажет» (16+).
3.20 «Модный приговор»
4.20 «Контрольная закупка».

РОССИЯ 1

- 5.00 «Утро России» (12+).
9.00 «Вести» (12+).
9.15 «Утро России» (12+).
9.55 «О самом главном».
11.00 «Вести» (12+).
11.35 «Местное время. Вести - Москва» (12+).
11.55 Т/с «Тайны следствия».
12.55 «Особый случай».
14.00 «Вести» (12+).
14.30 «Местное время. Вести - Москва» (12+).
14.50 «Вести. Дежурная часть» (12+).
15.00 Т/с «Последний январь» (12+).
16.00 Т/с «Чужая жизнь».
17.00 «Вести» (12+).
17.10 «Местное время. Вести - Москва» (12+).
17.30 «Вести» (12+).
18.15 «Прямой эфир» (12+).
19.35 «Местное время. Вести - Москва» (12+).
20.00 «Вести» (12+).
20.50 «Спокойной ночи, малыши!»
21.00 Х/ф «Все сокровища мира» (12+).
23.00 «Специальный корреспондент». К годовщине трагических событий в Одессе. (16+).
1.05 Х/ф «Долгие версты войны» (12+).
2.30 «Операция «Анадырь». На пути к карибскому кризису» (12+).
3.30 «Комната смеха» (12+).
4.45 «Вести. Дежурная часть» (12+).

НТВ

- 6.00 «Кофе с молоком».
9.00 «Освободители» (12+).
10.00 «Сегодня».
10.20 Т/с «Возвращение Мухомора» (16+).
12.00 «Суд присяжных».
13.00 «Сегодня».
13.20 «Суд присяжных». Окончательный вердикт. (16+).
14.30 «Чрезвычайное происшествие. Обзор».

- 15.00 «Все будет хорошо!»
16.00 «Сегодня».
16.20 Т/с «Улицы разбитых фонарей» (16+).
18.00 Говорим и показываем. «Дети короля».
19.00 «Сегодня».
19.40 Т/с «Лесник» (16+).
21.40 Т/с «Ментовские войны» (16+).
22.40 «Анатомия дня».
23.30 Т/с «Ментовские войны» (16+).
0.30 Т/с «Дорогая» (16+).
1.25 «Дачный ответ».
2.30 «Дикий мир».
3.15 Т/с «Наружное наблюдение» (16+).
5.00 Т/с «Москва. Три вокзала» (16+).

ТВЦ

- 6.00 «Настроение».
8.15 Х/ф «Женатый холостяк».
10.05 Д/ф «Зиновий Гердт. Я не комик...» (12+).
10.55 «Доктор И...» (16+).
11.30 «События».
11.50 Х/ф «Разрешите тебя поцеловать... отец невесты» (12+).
13.40 «Мой герой» (12+).
14.30 «События».
14.50 «Город новостей».
15.10 «Прощание. Людмила Зыкина» (12+).
16.00 Т/с «Инспектор Льюис». (Великобритания).
17.30 «События».
17.50 Т/с «Инспектор Льюис». (Великобритания).
18.20 «Право голоса» (16+).
19.30 «Город новостей».
19.45 Т/с «Под каблук» (16+).
21.45 «Петровка, 38» (16+).
22.00 «События».
22.30 «Линия защиты».
23.05 «Хроники московского быта. Свободная утopia» (12+).
16.00 Т/с «Инспектор Льюис». (Великобритания).
17.30 «События».
17.50 Т/с «Инспектор Льюис». (Великобритания).
18.20 «Право голоса» (16+).
19.30 «Город новостей».
19.45 Т/с «Под каблук» (16+).
21.45 «Петровка, 38» (16+).
22.00 «События».
22.30 «Линия защиты».
23.05 «Хроники московского быта. Свободная утopia» (12+).
0.00 «События. 25-й час».
0.25 «Русский вопрос» (12+).
1.10 Х/ф «Поцелуй сквозь стену» (16+).
2.55 Х/ф «Одинокая женщина желает познакомиться» (12+).
4.40 «Мой герой» (12+).
5.25 «Простые сложности».

ЗВЕЗДА

- 6.00 Д/с «Товарищ комендант». Комендант Прибалтики» (12+).
7.05 Х/ф «Голубая стрела».
9.00 Новости дня.
9.15 Т/с «Разведчики». «Последний бой». Фильм 1.
11.00 Т/с «Разведчики». «Война после войны». Фильм 2. (16+).
13.00 Новости дня.
13.15 Т/с «Разведчики». «Война после войны». Фильм 2. (16+).
17.00 Д/с «Неизвестная война». «Освобождение Украины» (16+).
18.00 Новости дня.
18.30 Д/с «Неизвестная война». «Освобождение Белоруссии» (16+).
19.20 Х/ф «Товарищ генерал» (6+).
21.10 Х/ф «Безотцовщина».
23.00 Новости дня.
23.20 Д/с «Легенды советского сыска» (16+).
0.55 Х/ф «Чужие здесь не ходят» (6+).
2.30 Х/ф «Александр Маленький».
4.25 Х/ф «Щен из созвездия Гончих Псов».

REN TV

- 5.00 «Не ври мне!» (16+).
6.00 «Верное средство».
7.00 «Следаки» (16+).
7.30 «Звонкий ужин» (16+).
8.30 «Новости» (16+).
9.00 «Территория заблуждений с Игорем Прокопенко» (16+).
11.00 «Документальный проект»: «Земля. Смертельный магнит» (16+).
12.00 «Информационная программа 112» (16+).
12.30 «Новости» (16+).
13.00 «Звонкий ужин» (16+).
14.00 «Засуди меня» (16+).
15.00 «Семейные драмы».
16.00 «Не ври мне!» (16+).
17.00 «Не ври мне!» (16+).
18.00 «Верное средство».
19.00 «Информационная программа 112» (16+).
19.30 «Новости» (16+).
20.00 Х/ф «Случайный шпион». (Гонконг - Турция).

- 21.40 «Смотреть всем!» (16+).
23.00 «Новости» (16+).
23.25 Х/ф «Случайный шпион». (Гонконг - Турция).
1.10 «Москва. День и ночь».
2.10 «Смотреть всем!» (16+).
3.00 «Семейные драмы».
4.00 «Не ври мне!» (16+).

ПЕТЕРБУРГ - 5 КАНАЛ

- 6.00 «Сейчас».
6.10 «Утро на 5» (6+).
9.30 «Место происшествия».
10.00 «Сейчас».
10.30 Х/ф «Спасти или уничтожить» (16+).
11.40 Х/ф «Спасти или уничтожить» (16+).
12.00 «Сейчас».
12.30 Х/ф «Спасти или уничтожить» (16+).
13.25 Х/ф «Спасти или уничтожить» (16+).
14.25 Х/ф «Спасти или уничтожить» (16+).
15.30 «Сейчас».
16.00 «Открытая студия».
16.55 Х/ф «Берем все на себя» (12+).
18.30 «Сейчас».
19.00 Т/с «Детективы. Игра виртуоза» (16+).
19.40 Т/с «Детективы. Искусствовед поневоле».
20.20 Т/с «След. Бычок».
21.10 Т/с «След. Мертвое озеро» (16+).
22.00 «Сейчас».
22.25 Т/с «След. Афанасьевский бумеранг» (16+).
23.15 Т/с «След. Кроль» (16+).
0.00 Комедия «Запасной игрок» (12+).
1.35 Х/ф «Берем все на себя» (12+).
3.05 «Право на защиту. Гормоначальный взрыв».
4.05 «Право на защиту. Бедный студент» (16+).
5.00 «Право на защиту. Дальняя родня» (16+).
- ДОМАШНИЙ
- 6.30 Экономь с Джейми.
7.30 Секреты и советы. (16+).
8.00 По делам несовершеннолетних. (16+).
9.50 Давай разведемся!
10.50 Д/ф «Понять. Простить» (16+).
12.00 Кризисный менеджер.

- 13.00 Свидание для мамы.
14.00 Т/с «Личная жизнь доктора Селивановой».
17.40 6 кадров. (16+).
18.05 Т/с «Она написала убийство» (16+).
19.00 Т/с «Сваты» (16+).
20.55 Т/с «Бальзаковский возраст, или Все мужики сво...» (12+).
22.55 Рублево-Бирюлево.
0.00 Одна за всех. (16+).
0.30 Мелодрама «Отпуск за свой счет» (12+).
3.10 Кризисный менеджер.
4.10 Свидание для мамы.
5.10 Умная кухня. (16+).
5.40 Тайны еды. (16+).
5.55 6 кадров. (16+).
6.00 Экономь с Джейми.

ИНДИЯ

- 6.10 Драма «И на земле, и на небе» (16+).
9.00 «Индийское счастье»
10.00 Боевик «Скрытая съемка» (16+).
12.10 Мелодрама «Коммерсант» (16+).
15.30 Комедия «Брачный марш» (16+).
18.10 Драма «Аферист».
21.00 Комедия «Король обмана» (16+).
23.30 «Биография кумиров» «Абхай Деол» (12+).
0.10 Драма «Воздушные змеи» (16+).
3.10 Драма «Покушение».

КУЛЬТУРА

- 6.30 Канал «Евроньюс».
10.00 «Новости культуры».
10.15 «Наблюдатель».
11.15 Х/ф «Ришелье. Мантша и кров».
13.00 Д/ф «Карл Фридрих Гаусс».
13.10 «Правила жизни».
13.35 «Красуися, град Петров!» Зодчий Н. Львов.
14.05 Х/ф «Четыре танкиста и собака» (Польша).
15.00 «Новости культуры».
15.10 «Мальчики державы. Александр Межиров».
16.20 Д/ф
17.15 «Больше, чем любовь». Яков Сегель и Лилиана Алешникова.

- 17.55 Концерт 1 для фортепиано с оркестром. Эмиль Гильель, Виктор Дубровский и ГАСО СССР.
18.40 Д/ф «Крепость Бахрейн.

четверг, 30 апреля

**ТВ ДАГЕСТАН
РОССИЯ**

8.05-8.08 Местное время Вести Дагестан
8.36-8.41 Местное время Вести Дагестан
09:00 Канал национального вещания
11:35 Местное время Вести Дагестан
14:30 Местное время Вести Дагестан
17:10 Местное время Вести Дагестан
18:15 Реклама
18.20 Планета Культура
19.30 Реклама
19:35 Местное время Вести Дагестан

РГВК

07.00 Время новостей Дагестана
07.15 Передача на даргинском языке «Адамти ва замана» Год садоводства
07.55 Мультфильм
08.30 Время новостей Дагестана
08.50 Д/с «Исчезновения»
09.25 Передача на чеченском языке «Вайнах» День чеченского языка
10.10 Х/ф «Похождения Насреддина»
11.30 «Аутодаф»
12.30 Время новостей Дагестана
12.55 «Час размышлений»
13.30 «Гонг»
14.00 «Жилой мир»
14.30 Время новостей Дагестана
14.50 Х/ф «Багдадская принцесса»
16.10 Мультфильм
16.30 Время новостей Дагестана
16.55 «Кругозор»
17.10 Фестиваль «С песней к Победе» 2015
18.25 Обзор газеты «Хакыкьят»

18.45 Передача на аварском языке «Гаданги гамалги заманги» К 70-летию Победы. Мероприятие в Гунибском районе
19.30 Время новостей Дагестана
20.00 Время новостей. Махачкала
20.20 «На виду. Спорт» в прямом эфире
21.10 «Вернисаж»
21.50 Обзор газеты «Дагестанская Правда»
22.00 «Агросектор»
22.30 Время новостей Дагестана
23.00 Время новостей Махачкала
23.20 «Колеса»
00.30 Время новостей Дагестана
01.00 Х/ф «Джанго»
02.30 Фестиваль «С песней к Победе» 2015
03.30 «Вернисаж»
04.00 Х/ф «Дорога к дому»
05.25 Х/ф «Баши-Ачук»

ПЕРВЫЙ

5.00 «Доброе утро»
9.00 Новости.
9.15 «Контрольная закупка».
9.45 «Жить здорово!» (12+).
10.55 «Модный приговор».
12.00 Новости.
12.20 Т/с «У вас будет ребенок...» (16+).
14.25 «Время покажет».
15.00 Новости.
15.15 «Время покажет».
16.00 «Мужское/Женское».
17.00 «Жди меня».
18.00 Вечерние новости.
18.45 «Человек и закон с А. Пимановым» (16+).
19.50 Телеигра «Поле чудес» (16+).
21.00 «Время».
21.35 Т/с «У вас будет ребенок...» (16+).
23.35 «Вечерний Ургант».
0.30 Х/ф «Люди Икс 2» (16+).
2.20 Х/ф «Братья Ньютон».
4.35 «Модный приговор».

РОССИЯ 1

5.00 «Утро России» (12+).
9.00 «Вести» (12+).
9.15 «Утро России» (12+).
9.55 «О самом главном».
11.00 «Вести» (12+).
11.35 «Местное время. Вести - Москва» (12+).
11.55 Т/с «Тайны следствия» (12+).
12.55 «Особый случай» (12+).
14.00 «Вести» (12+).
14.30 «Местное время. Вести - Москва» (12+).
14.50 «Вести. Дежурная часть» (12+).
15.00 Т/с «Последний январь» (12+).
16.00 Т/с «Чужая жизнь» (12+).
17.00 «Вести» (12+).
17.10 «Местное время. Вести - Москва» (12+).
17.30 «События» (12+).
18.15 «Прямой эфир» (12+).
19.35 «Местное время. Вести - Москва» (12+).
20.00 «Вести» (12+).
20.50 «Спокойной ночи, малыши!»
21.00 «Юморина» (12+).
22.55 Х/ф «Салам» (12+).
2.35 Х/ф «Моя улица» (12+).
4.05 «Сухой. Выбор цели».
5.05 «Комната смеха» (12+).

НТВ

6.00 «Кофе с молоком».
9.00 «Освободители» (12+).
10.00 «Сегодня».
10.20 Т/с «Возвращение Мухтара» (16+).
12.00 «Суд присяжных».
13.00 «Сегодня».
13.20 «Суд присяжных». Окончательный вердикт (16+).
14.30 «Чрезвычайное происшествие. Обзор».
15.00 «Все будет хорошо!»
16.00 «Сегодня».
16.20 Т/с «Улицы разбитых фонарей» (16+).
18.00 «Говорим и показываем» (16+).
19.00 «Сегодня».
19.40 Т/с «Лесник» (16+).
21.40 Т/с «Ментовские войны» (16+).

23.35 Х/ф «Черная Роза» (16+).
1.30 Т/с «Дорога» (16+).
2.30 «Дикий мир».
3.10 Т/с «Наружное наблюдение» (16+).
5.00 Т/с «Москва. Три вокзала» (16+).

ТВЦ

6.00 «Настроение».
8.20 Х/ф «Карнавал».
11.30 «События».
11.50 Комедия «Укрощение строптивых» (16+).
13.40 «Мой герой» (12+).
14.30 «События».
14.50 «Город новостей».
15.10 «Хроники московского быта. Съедобная утопия» (12+).
16.00 Т/с «Инспектор Льюис» (Великобритания).
17.30 «События».
17.50 Т/с «Инспектор Льюис» (Великобритания).
18.20 Т/с «Право голоса» (16+).
19.30 «Город новостей».
19.45 Т/с «Под каблуком».
21.45 «Петровка, 38» (16+).
22.00 «События».
22.30 Комедия «12 стульев».
1.40 Детектив «Золотая миша».
4.20 «Петровка, 38» (16+).
4.40 «Мой герой» (12+).
5.20 «Простые сложности».

ЗВЕЗДА

6.00 Д/с «Товарищ комендант». «Комендант Порт-Артура» (12+).
7.05 Х/ф «Лексартство против страха» (12+).
9.00 Новости дня.
9.15 Т/с «Разведчики». «Война после войны». Фильм 2 (16+).
13.00 Новости дня.
13.15 Д/с «Хроника победы»
13.50 Д/с «Колеса Страны Советов. Были и небылицы» (6+).
17.10 Д/с «Выдающиеся летчики. Александр Федотов» (12+).
18.00 Новости дня.
18.30 Х/ф «Деловые люди».
20.10 Х/ф «Старики-разбойники».
22.00 Х/ф «Ко мне, Мухтар!»

23.00 Новости дня.
23.20 Х/ф «Ко мне, Мухтар!»
0.00 Х/ф «Товарищ генерал» (6+).
1.45 Х/ф «Безотцовщина».
3.35 Х/ф «Рядом с нами».
5.15 Д/с «Хроника победы».

REN TV

5.00 «Не ври мне!» (16+).
6.00 «Верное средство».
7.00 «Следаки» (16+).
7.30 «Званный ужин» (16+).
8.30 «Новости» (16+).
9.00 «Великие тайны Ватикана» (16+).
12.00 «Информационная программа 112» (16+).
12.30 «Новости» (16+).
13.00 «Званный ужин» (16+).
15.00 «Враг человечества. Секретный агент 11».
17.00 «Дэвид Копперфильд: любовь, шпионаж и другие фокусы» (16+).
19.00 «Информационная программа 112» (16+).
19.30 «Новости» (16+).
20.00 «Территория заблуждений с Игорем Прокопенко» (16+).
22.00 «Смотреть всем!»
23.00 Х/ф «Главный калибр».
1.00 Х/ф «Кукучка» (16+).
3.00 Х/ф «Главный калибр».

ПЕТЕРБУРГ - 5 КАНАЛ

6.00 «Сейчас».
6.10 «Момент истины» (16+).
7.00 «Утро на 5» (6+).
9.30 «Место происшествия».
10.00 «Сейчас».
10.30 Комедия «Запасной игрок» (12+).
12.00 «Сейчас».
12.30 Боевик «Неуловимые мстители» (12+).
14.00 Боевик «Новые приключения неуловимых».
15.30 «Сейчас».
16.00 Боевик «Корона Российской империи, или Снова неуловимые».
18.30 «Сейчас».
19.00 Т/с «След. Игра».
19.45 Т/с «След. Приговор».
20.35 Т/с «След. Две семьи».
21.15 Т/с «След. Золотой ключик» (16+).

22.00 Т/с «След. Отголоски прошлого» (16+).
22.50 Т/с «След. Сердце матери» (16+).
23.35 Т/с «След. Добрый убийца» (16+).
0.20 Т/с «След. На острие илы» (16+).
1.05 Т/с «След. Свой чужой ребенок» (16+).
1.45 Т/с «Детективы. Убийство без подписи» (16+).
2.30 Т/с «Детективы. Поставщик гостиницы» (16+).
3.10 Т/с «Детективы. Игра виртуоза» (16+).
3.50 Т/с «Детективы. Искусстводетектив поневоле».
4.30 Т/с «Детективы. Слежка» (16+).
5.05 Т/с «Детективы. Прививка от неверности».
5.30 Т/с «Детективы. Воробей по прозвищу Джек» (16+).

ДОМАШНИЙ

6.30 Экономь с Джейми.
7.30 Секреты и советы (16+).
8.00 По делам несовершеннолетних (16+).
9.50 Давай разведемся!
10.50 Д/ф «Понять. Простить» (16+).
12.00 Кризисный менеджер
13.00 Свидание для мамы.
14.00 Т/с «Личная жизнь доктора Селивановой».
17.35 6 кадров (16+).
18.05 Т/с «Она написала убийство» (16+).
19.00 Т/с «Сваты» (16+).
20.55 Т/с «Большаковский возраст, или Все мужики сво...» (12+).
22.55 Рублево-Бирюлево.
23.55 Одна за всех (16+).
0.30 Мелодрама «Повесть о молододенях» (12+).
2.10 Кризисный менеджер
3.10 Свидание для мамы.
4.25 Д/с «Тратим без жертв».
5.25 Умная кухня (16+).
5.55 6 кадров (16+).
6.00 Экономь с Джейми.

ИНДИЯ

6.10 Мелодрама «Совесть».
9.00 «Индийское счастье».
10.00 Триллер «Чужаки».

12.10 Комедия «Милые бра...» (16+).
15.10 Драма «Подруга детства» (16+).
18.10 Драма «Чужой среди своих» (16+).
21.00 Драма «Мое имя Энтони Гонсалес» (16+).
23.30 «Биография кумиров» «Эша Деол» (12+).
0.10 Х/ф «Один из тысячи» (16+).
3.25 Драма «Я, жена и он» (16+).

КУЛЬТУРА

6.30 Канал «Евроныус».
10.00 «Новости культуры».
10.15 «Наблюдатель».
11.15 Х/ф «Женщина, которую он любил».
12.55 Д/ф «Сиднейский оперный театр. Экспедиция в неизвестное».
13.10 «Правила жизни».
13.35 «Россия, любовь моя!» «Традиция балкарцев».
14.05 Х/ф «Четыре танкиста и собака» (Польша).
15.00 «Новости культуры».
15.10 «Мальчики державы. Николай Тряпкин».
15.40 «Абсолютный слух».
16.20 Д/ф «Юрий Лобачев. Отец русского комикса».
17.00 Д/ф «Бандиagara. Страна догонов».
17.15 Д/ф «Танцевальный провокатор. Евгений Панфилов».
17.55 Симфония ц5. Е. Мравинский и Академический симфонический оркестр Ленинградской филармонии.
19.00 «Новости культуры».
19.15 «Искатели». «Блокадный матч».
20.00 Д/ф «Фидий».
20.10 Х/ф «Еще раз про любовь».
21.45 «Романтика романа»
22.40 Д/ф «Запечатленное время». «Знамя победы над Рейхстагом водружено!»
23.10 «Новости культуры».

23.30 Х/ф «Женщина, которую он любил».
1.05 П.И. Чайковский. Концерт ц1 для фортепиано с оркестром. Эмиль Гилельс, Виктор Дубровский и ГАСО СССР.
1.40 Д/ф «Крепость Бахрейн. Жемчужина Персидского залива».
1.55 Х/ф «Четыре танкиста и собака» (Польша).
ТНТ
7.00 М/с «Пингвины из «Мадагаскара». «Кошачья страсть. Бурная реакция» (12+).
7.30 М/с «Губка Боб Квадратные штаны». «Назад в прошлое. Клуб плохих парней «Злодеи» (12+).
7.55 М/с «Турбо-Агент Дэдди» (12+).
8.25 М/с «Кунг-Фу панда: Удивительные легенды» (12+).
9.00 «Дом 2. Lite» (16+).
10.30 «Школа ремонта» (12+).
11.30 Комедия «Взрыв из прошлого». (США). (16+).
13.30-19.00 Т/с «Универ». «Разорение» (16+).
19.30 Т/с «Реальные пациенты» (16+).
20.00 Т/с «Реальные пациенты» (16+).
20.30 Т/с «Чоп», 16 с (16+).
21.00 «Комеди Клаб» (16+).
22.00 «Comedy Баттл. Последний сезон» (16+).
23.00 «Дом 2. Город любви» (16+).
0.00 «Дом 2. После заката» (16+).
1.00 Т/с «Заложники» (16+).
1.50 Х/ф «Запрещенный прием». (Канада - США). (16+).
4.00 Т/с «Без следа 4» (16+).
4.55 Т/с «Без следа 4» (16+).
5.45 Т/с «Без следа 4», 16 с (16+).
6.40 «Женская лига. Лучшее» (16+).

пятница, 1 мая

РГВК

07.00 Время новостей Дагестана
07.15 Передача на аварском языке «Гаданги гамалги заманги» К 70-летию Победы. Мероприятие в Гунибском районе
08.00 Обзор газеты «Хакыкьят»
08.10 Мультфильм
08.30 Время новостей Дагестана
08.50 Х/ф «Канатоходец»
10.20 Концерт «Мелодии и ритмы Шалбуздага»
10.55 «Вернисаж»
11.30 Пятничная проповедь. Прямая трансляция из Центральной Джума-мечети г. Махачкала
12.10 «Кругозор»
12.30 Д/ф «Дагестанский заповедник»
13.10 «Агросектор»
13.45 «Колеса»
14.25 Х/ф «Проданный смех»
16.50 «О благонравии...»
17.10 Республиканский праздник старинной аварской песни, посвященный памяти Анхил Марин (12+)
18.05 «Наши дети»
18.30 Обзор газеты «цдаш»

21.50 К 70-летию Победы. «Память поколений. А. Ситковский»
22.30 Время новостей Дагестана
23.00 «Город молодых»
23.20 Праздничный концерт
01.00 Х/ф «Завтрак у Тифани»
02.50 Х/ф «Ожерелье для моей любимой»
04.00 Д/ф «Дагестанский заповедник»
04.30 Х/ф «Дон Сезар де Базан»
06.40 «О благонравии...»

ПЕРВЫЙ

6.00 Новости.
6.10 Х/ф «Цирк».
8.10 Х/ф «Трембита».
10.00 Новости.
10.10 Первомайская демонстрация на Красной площади.
10.50 «Пока все дома».
11.35 Новый «Ералаш».
12.00 Новости.
12.15 Т/с «У вас будет ребенок...» (16+).
14.15 Х/ф «Королева бензозолонки».
15.45 Х/ф «Солдат Иван Бровкин».
17.30 Х/ф «Белые Росы» (12+).
19.10 Юбилейный концерт «Фонограф» (12+).
21.00 «Время».
21.20 «Сегодня вечером».
23.00 «Григорий Лепс и его друзья» (16+).
1.05 Х/ф «Люди Икс 2» (16+).
3.30 Х/ф «Горячие головы 2».
5.05 «Контрольная закупка».

РОССИЯ 1

5.40 Комедия «По семейным обстоятельствам» (12+).
8.30 Шоу-спектакль, посвященный 80-летию художественной гимнастики

10.00 Х/ф «Каждый за себя».
14.00 «Вести» (12+).
14.15 Х/ф «Каждый за себя».
15.55 «Disco дача». Весенний концерт (12+).
18.05 «Измайловский парк».
20.00 «Вести» (12+).
20.35 Х/ф «Вместо нее».
0.20 Юбилейный концерт Полада Бюльбюлю олы.
1.55 Комедия «Бедная Liz».
4.00 «Комната смеха» (12+).

НТВ

6.00 Т/с «Хозяйка тайги 2. К морю» (16+).
8.00 «Сегодня».
8.15 Т/с «Реквием для свидетеля» (16+).
10.00 «Сегодня».
10.20 Т/с «Реквием для свидетеля» (16+).
13.00 «Сегодня».
13.20 «Я худею» (16+).
14.15 «Своя игра».
15.10 Д/с «Вторая мировая. Великая Отечественная: «Оружие возмездия. Предмет торга бармана» (16+).
16.05 Т/с «Улицы разбитых фонарей» (16+).
19.00 «Сегодня».
19.25 Т/с «Лесник» (16+).
23.15 Всенародная премия «Шансон года-2015».
3.00 «Дикий мир».
3.10 Т/с «Катя» (16+).
5.05 Т/с «Москва. Три вокзала» (16+).

ТВЦ

5.50 Комедия «Моя морячка» (12+).
7.20 Комедия «Укрощение строптивых» (16+).
9.10 Х/ф «Старик Хоттабыч».
10.35 Д/ф «Короли эпизода. Рина Зеленая».
11.30 «События».
11.50 Х/ф «12 стульев».
14.30 «События».
14.50 Х/ф «12 стульев».
15.50 Х/ф «Принцесса на бобах» (12+).
17.35 Х/ф «Виолетта из Атамановки» (12+).
21.00 «События».

21.15 Х/ф «Виолетта из Атамановки» (12+).
21.40 «Приют комедиантов» (12+).
23.35 Комедия «Золотой теленок».
2.55 Д/ф «Мосфильм». Фабрика советских грез».
4.35 Д/ф «Тиранозавр Рекс с морских глубин» (США). (12+).

ЗВЕЗДА

6.00 М/ф.
6.40-13.15 Т/с «Гостя из будущего»
9.00 Новости дня.
13.00 Новости дня.
13.45 Х/ф «Мы из джаза».
15.35 Т/с «Д'Артаньян и три мушкетера» (12+).
18.00 Новости дня.
18.20 Т/с «Д'Артаньян и три мушкетера» (12+).
21.15 Х/ф «Доброе утро!»
23.00 Новости дня.
23.15 Х/ф «Чужая родня».
1.10 Х/ф «Старики-разбойники».
2.55 Х/ф «Командировка».
4.40 Х/ф «Дай лапу, друг!»

REN TV

5.00 Т/с «Апостол» (16+).
6.00 «Наблюдатели и размышлизмы» (16+).
18.00 «Кажется, что все не так плохо, как кажется».
20.00 Х/ф «Особенности национальной охоты».
22.00 Х/ф «Особенности национальной рыбалки» (16+).
0.00 Х/ф «Особенности национальной политики».
1.40 Х/ф «Особенности подледного лова» (16+).
3.00 Т/с «Апостол» (16+).

ПЕТЕРБУРГ - 5 КАНАЛ

5.55 М/ф: «Пляшка-путешественница», «Воква в Тридевятом царстве», «Степа-морьяк».
7.00 Д/ф «Первый шаг» (12+).
8.00 Д/ф «Мое советское детство» (12+).

10.00 «Сейчас».
10.10-17.25 Т/с «Граница. Таежный роман» (16+).
18.30 «Сейчас».
18.40-0.25 Т/с «Спецназ»
1.25 Боевик «Неуловимые мстители» (12+).
2.50 Боевик «Новые приключения неуловимых».
4.20 Боевик «Корона Российской империи, или Снова неуловимые».

ДОМАШНИЙ

6.30 Джейми у себя дома (16+).
7.30 Секреты и советы (16+).
8.00 6 кадров (16+).
9.05 Мелодрама «Есения» (Мексика). (16+).
11.40 Мелодрама «Ангелика - маркиза ангелов» (Франция - Италия - Германия). (12+).
13.55 Мелодрама «Великолепная Анжелика» (Франция - Италия - Германия). (12+).
15.55 Мелодрама «Ангелика и король» (Франция - Италия - Германия). (12+).
18.00 Д/с «Моя правда».

суббота, 2 мая

ТВ ДАГЕСТАН
РОССИЯ

11:10 Местное время
Вести Дагестан
14:20 Местное время
Вести Дагестан
РГВК

07.00 Передача на кумыкском языке «Заманлар гете, халк гетмес» Литературно-художественная композиция «Диалог с Дагестаном»

07.45 Обзор газеты «Ел-даш»

07.55 Мультфильм
08.20 Д/ф «Паранг»
08.50 «PRO SPORT»
09.25 «Город молодых»
09.55 Х/ф «Чегери»

11.20 О здоровье ребенка в программе «Мой малыш»

12.00 Концерт к 80-летию Народной артистки России Султанат Курбановой

14.40 Х/ф «По секрету всему свету»

17.15 Золотая коллекция фильмов о родном крае. Д/ф «Заповедник ремесел»

17.35 «Здравствуй, мир!»
18.10 «Вдохновение»
18.45 Передача на лезгинском языке «Вахтар ва инсанар» Даниял Махсудович Гапизов («Дагестанский Мересьев»). Телеочерк

19.30 Время новостей Дагестана

19.50 Мультфильм
20.00 «Чистое сердце»
20.20 «Детская газета»
20.40 «Интер-диалог»
21.20 «Молодежный микс»
21.45 «Разумный взгляд»
22.30 Время новостей Дагестана

23.00 Ток-шоу «Нет наркотикам!»

00.30 Время новостей Дагестана

01.00 Х/ф «1001 рецепт влюбленного кулинара»
02.45 «Молодежный микс»
03.05 Гала-концерт фестиваля «С песней к Победе»
05.05 Х/ф «Большая семья»
ПЕРВЫЙ

6.00 Новости.
6.10 Х/ф «Солдат Иван Бровкин».

7.55 «Играй, гармонь любимая!»
8.50 М/ф.
9.00 «Умницы и умники».

9.45 «Слово пастыря».
10.00 Новости.
10.15 Х/ф «Полосатый рейс».

12.00 Новости.
12.15 Х/ф «Белые Росы».

13.55 Х/ф «Иван Бровкин на целине».

15.50 Концерт Ф. Киркорова «Лучшее, любимое и только для вас!» (16+)

18.15 «Большая разница».

21.00 «Время».
21.20 «Сегодня вечером».

23.00 Концерт Валерии в «Альберт-Холле». (16+)

1.10 Х/ф «Люди Икс: Последняя битва». (16+)

3.05 Х/ф «Ночь с Бет Купер». (16+)

4.55 «В наше время».

РОССИЯ 1

5.00 Комедия «Неподдающиеся». (12+)

6.35 «Сельское утро». (12+)

7.05 «Диалог о животных».

8.00 «Вести». (12+)

8.10 «Местное время. Вести - Москва». (12+)

8.25 «Военная программа».

8.50 «Планета собак». (12+)

9.25 «Субботник». (12+)

10.05 Д/ф «Победonosец».

11.00 «Вести». (12+)

11.10 «Местное время. Вести - Москва». (12+)

11.20 Юбилей века. 100-летие В. Зельдина. (12+)

13.00 Х/ф «Отец поневоле». (12+)

14.00 «Вести». (12+)

14.20 «Местное время. Вести - Москва». (12+)

14.30 Х/ф «Отец поневоле». (12+)

15.25 Т/с «Братья по обмену». (12+)

20.00 «Вести». (12+)

20.35 Х/ф «Вместо нее». (12+)

0.20 «Небо на ладони». Юбилейный концерт Сосо Павлиашвили. (12+)

1.55 Комедия «Майский дождь». (12+)

3.50 «Планета собак». (12+)

4.20 «Комната смеха». (12+)

НТВ

6.00 Т/с «Хозяйка тайги 2. К морю». (16+)

8.00 «Сегодня».

8.15 «Золотой ключ».

8.45 «Их нравы».

9.25 «Готовим с Алексеем Зиминым».

10.00 «Сегодня».

10.20 «Главная дорога».

11.00 «Поедем, поедим!»

11.50 «Квартирный вопрос».

13.00 «Сегодня».

13.20 СОГАЗ. Чемпионат России по футболу 2014/2015 «Спартак» - «Зенит». Прямая трансляция.

15.30 «Сегодня».

15.50 Т/с «Улицы разбитых фонарей». (16+)

19.00 «Сегодня».

19.25 Т/с «Улицы разбитых фонарей». (16+)

19.00 «Сегодня».

19.25 Т/с «Лесник». (16+)

23.10 Х/ф «Антиснайпер».

1.05 Т/с «Хозяйка тайги 2. К морю». (16+)

2.55 «Дикий мир».

3.15 Т/с «Катя». (16+)

5.10 Т/с «Москва. Три вокзала». (16+)

5.20 «Марш-бросок». (12+)

5.45 «АБВГДейка».

6.15 Х/ф «Принцесса на бобах». (12+)

8.35 «Православная энциклопедия». (6+)

9.00 «Мелодии весны». Праздничный концерт. (6+)

10.35 Д/ф «Короли эпизода. Эраст Гарин». (12+)

11.30 «События».

11.45 Комедия «Золотой теленок».

14.30 «События».

14.45 Комедия «Золотой теленок».

15.20 Х/ф «Не торопи любовь». (16+)

17.25 Х/ф «Девушка средних лет». (16+)

21.00 «События».

21.15 «Право знать!» (16+)

22.50 «Право голоса». (16+)

1.05 «Девять граммов майдана». Спецрепортаж.

1.40 Х/ф «Корнавал».

4.45 Д/ф «Короли эпизода. Рина Зелена». (12+)

ЗВЕЗДА

6.00 М/ф.

6.25 Х/ф «Ко мне, Мухтар!» (6+)

7.55 Х/ф «Деловые люди».

9.00 Новости дня.

9.15 Х/ф «Деловые люди».

9.50 «Папа сможет?» (6+)

10.35 «Легенды цирка с Эдгардом Запашным». (6+)

11.00 Т/с «Жуков» (16+)

13.00 Новости дня.

13.15 Т/с «Жуков» (16+)

18.00 Новости дня.

18.10 Х/ф «Волшебная сила».

19.25 Х/ф «Не может быть!»

21.20 «Новая звезда». Второго полуфинал. (6+)

23.10 Новости дня.

23.25 Х/ф «Зануда». (Италия - Франция). (12+)

1.05 Х/ф «Мы из джоза».

2.50 Х/ф «Сентиментальный роман». (6+)

4.40 Х/ф «Эта мужская дружба». (6+)

REN TV

5.00 Т/с «Апостол». (16+)

7.00 «Наблюдатели и размышлизмы». (16+)

9.00 Х/ф «Особенности подледного лова». (16+)

10.30 Х/ф «Особенности национальной охоты».

12.15 Х/ф «Особенности национальной рыбалки». (16+)

14.15 Х/ф «Особенности национальной политики». (16+)

16.00 «Собрание сочинений». (16+)

19.15 Х/ф «Реальный папа».

21.00 Х/ф «День выборов».

0.15 Х/ф «День радио». (16+)

2.15 Х/ф «Ночной продавец».

4.00 Т/с «Апостол». (16+)

ПЕТЕРБУРГ - 5 КАНАЛ

6.55 М/ф: «Ух ты, говорящая рыба!», «Гуси-лебеди», «Тажская сказка», «Нехочуха», «Чертенос пушистым хвостом», «Муравьишка-хвостышка», «Последняя невеста Змея Горыныча», «Чудо-мельница», «В некотором царстве», «Дюймовочка».

10.00 «Сейчас».

10.10 Т/с «След. Локи». (16+)

10.55 Т/с «След. Тайный рыцарь». (16+)

11.40 Т/с «След. Афера».

12.20 Т/с «След. Ошибка хакера». (16+)

13.05 Т/с «След. Убийство на свадьбе». (16+)

13.50 Т/с «След. Мертвое озеро». (16+)

14.35 Т/с «След. Бычок».

15.20 Т/с «След. Соблазнение по-японски». (16+)

16.05 Т/с «След. Ремонт до гроба». (16+)

16.55 Т/с «След. Сверхценность». (16+)

17.40 Т/с «След. Продавец света». (16+)

18.30 «Сейчас».

18.40 Драма «Любить по-русски». (16+)

20.20 Мелодрама «Любить по-русски 2». (16+)

22.05 Драма «Любить по-русски 3. Губернатор».

0.05 Д/ф «Мое советское детство». (12+)

ЗВЕЗДА

6.00 М/ф.

7.15 Х/ф «Доброе утро!»

9.00 «Служу России».

10.00 «Военная приемка». (6+)

10.45 Научный детектив. (12+)

11.00 Т/с «Жуков» (16+)

13.00 Новости дня.

13.15 Т/с «Жуков» (16+)

18.00 Новости. Главное.

18.45 Д/ф «Легенды советского сыска». (16+)

21.55 Т/с «Д'Артаньян и три мушкетера» (12+)

23.00 Новости дня.

23.15 Т/с «Д'Артаньян и три мушкетера» (12+)

3.15 Х/ф «Когда разводятся мосты». (6+)

5.10 Д/ф «Последний бой неувимых». (16+)

REN TV

5.00 Т/с «Апостол». (16+)

6.50 «Кажется, что все не так плохо, как кажется». (16+)

8.50 Х/ф «День радио». (16+)

10.50 Х/ф «День выборов».

14.10 Х/ф «Реальный папа».

16.00 «Русский для кокекаеров». (16+)

19.10 Х/ф «Жмурки». (16+)

21.15 Х/ф «Брат 2». (16+)

23.10 Х/ф «Сестры». (16+)

3.10 Т/с «Апостол». (16+)

ПЕТЕРБУРГ - 5 КАНАЛ

6.00 М/ф: «Зарядка для хвоста», «Подарок для слона», «Разрешите погулять с вашей собакой», «Алим и его ослик», «Исполнение желаний», «Новые приключения погуляя Кеши», «Бременские музыканты», «По следам бременских музыкантов».

2.10 Д/ф «Первой». (12+)

3.10 Д/ф «Живая история: «Маленький автомобиль большой страны».

4.05 Д/ф «Живая история: «Певцы соц. стран».

5.05 Д/ф «Живая история: «О вкусной и здоровой пище»». (12+)

6.30 Джейми у себя дома.

7.30 Секреты и советы. (16+)

8.00 Мелодрама «Ангелика - маркиза ангелов».

10.20 Мелодрама «Великопеленная Ангелика».

12.20 Мелодрама «Ангелика и король». (12+)

14.25 Мелодрама «Неукротимая Ангелика».

16.05 Мелодрама «Ангелика и Султан». (12+)

18.00 Т/с «Она написала себе роль... Виктория Токарева».

2.20 Идеальная пара (16+)

18.55 6 кадров. (16+)

19.00 Драма «Курт сеит и Александра». (16+)

22.50 Д/с «Звездная жизнь».

0.00 Одно за всех. (16+)

0.30 Мелодрама «Ванюка».

2.20 Идеальная пара (16+)

4.20 Умная кухня. (16+)

5.50 6 кадров. (16+)

6.00 Джейми у себя дома.

7.00 «Comedy Club. Exclusive» (16+)

7.35 М/с «Губка Боб Квадратные штаны». «Дом мечты. Дорога Крабсбургерга» (12+)

8.00 М/с «Губка Боб Квадратные штаны». «Обманули дурака. Непослушный ученик» (12+)

8.30 М/с «Губка Боб Квадратные штаны». «Губикус. Большая симфония» (12+)

9.00 Т/с «Деффчонки». «Три поросенка» (16+)

9.30 Т/с «Деффчонки». «Сен-бернар» (16+)

10.00 «Дом 2. Lite». (16+)

11.00 «Школа ремонта». (12+)

12.00 «Такое кино!» (16+)

12.30 «Холостяк» (16+)

14.00 «Холостяк» (16+)

15.30 «Холостяк 3» (16+)

17.00 «Холостяк 3» (16+)

18.30 «Холостяк 3» (16+)

19.30 «Холостяк 3» (16+)

20.30 «Холостяк 3» (16+)

21.30 «Холостяк 3» (16+)

22.30 «Холостяк 3» (16+)

23.30 «Холостяк 3» (16+)

0.30 «Холостяк 3» (16+)

1.30 «Холостяк 3» (16+)

2.30 «Холостяк 3» (16+)

3.30 «Холостяк 3» (16+)

Абдулрашид Рашидован - 80

“Къундармаяр кхьенач за...”

Дашдемир ШЕРИФАЛИЕВ

17-апрелдиз Ахцегъа публицист, писатель Абдулрашид Гъажубаевич РАШИДОВАН 80 йисан юбилейдиз талукъ межлис кыле фена.

Суварин тежерда безетмишнавай сегънеда райондин регъбер Осман АБДУЛКЕРИМОВАН, республикадин “Лезги газетдин” кылин редактор Агъариза САИДОВАН, литературадин культурадин отделдин редактор Мердали ЖАЛИЛОВАН, Лезги писателрин Союздин правленидин председатель Максим АЛИМОВАН, “Цийи дуьнья” газетдин редактор Нариман МАМЕ-

мишунра чи девирдин ватанперес кьегъал рухвайрин къаматар эбеди ийизвай публицист ва шаир Абдулрашид Рашидовни абурун жергедай я, - лагъана ада “Лезги газетдин” яратмишунин коллективдин патай тебрикдин чар келунихъ галаз санал.

“Зурбади яръгалай хъсан аквада лугъурвал, Абдулрашидан яратмишунриз кымет несилри гуда. Амма исаятда чна адаз 80 йисан юбилей тебрикзава. Сагърай вун, шаир кьени! Гуьзел мугъманперес хизанни, вафалу дустарни! Ахцегърин вири жемятни галаз!” - вичин гиссер раижна РФ-дин культурадин лайихлу работник Мердали Жалилова.

фаяр хиве гъатай Абдулрашид стхади чаз бубадин дережа гана. Каш, мекъ, дерт, пара зегъметар акъалтайвилляй адакай шаир хъана. Сифте ширири - “Цун чилел фейибур” 1946-йисуз кхьена... - ширидалди давамар хъувауна вичин фикирар Абдулрашид стхадихъ галаз 20 йисуз санал “Цийи дуьнья” газетдин редакцияда гъакьсагъвилелди квалалахай адан вах Рагъимат Гъажиевади.

Межлисдал гъакъ тебрикдин хуш келимаяр гъаз райондин суддин председатель Чингис Гъажибегов, райондин библиотекайрин квалалахай рекъяй КДЦ-дин директордин заместитель Аделя Агъаева, шаирдин стха Назим Рашидов, муаллим руш Айида Рашидова, райондин “Возрождение” фондунин президент Къардаш Мамалиев, “Цийи дуьнья” газетдин редактор Нариман Мамедов, композитор Алимет Гъамзаев, муаллим ва писатель Назир Мирзоев, бажарагълу артист Гъемдуллагъ Бабаев, шаирдин кьелемдин дустар тир Жамил Юнусов, Асия Рагъимова, Шихмурад Агъакеримов, Энвер Агъабалаев, Жамил Гъажиева ва масабур рахана, парабур - шиирралди.

Рахунрин арада тамадади сегъне А. Рашидован шириар квалалахай школьникрин (Ирина Къантемировади “Къазва за вун къужахда”, Ханум Исмаиловади “Къвед лагъай диде-ватан” шириар пара устаддиз тамамарна) ва Ял ягъунин центрадин гъевескар артистрин ихтиярда твазвай. Лугъун хьы, межлисдин безекар Ахцегъ ашукърин “Тури” ансамбль, гъакъ Абдулрашид Рашидован чалариз чкадин композиторар тир Гъасанагъа Мурсаловани Алимет Гъамзаева музыкадал эцигнавай манияр хъана. Цуьквер Мамедовади, Рубаба Къурбановади, Абдулмин Гъашумова, Фикрет Баширова, Тайира Муспагъовади, Исмаил Ризаханова, стхаяр тир Эмирсултан ва Мадрид Бигееври тамарай манияр залдавайбуру гурлу капар ягъуналди къабулна.

ДОВАН, писатель Назир МИРЗОЕВАН ва гъурметлу маса ксаринни кьелемдин дустарин арада мярекатдин “тахсиркар” вични ацукънава.

Межлис, шаирдин тиварунихъ тебрикдин хуш гаф рахуналди ва милли литература, культура вилик тухунин, яратмишунин гафуналди жегъилар ватанпересвиллин руьгъдаллаз тербияламышунин карда лайихлувилерай райондин руководстводин патай Гъурметдин грамота гуналди, Ахцегъ муниципалитетдин кыл Осман Абдулкеримова ачухна. “Литературадин йис кьечна Абдулрашид Рашидован 80 йисан юбилейдин шад вакъиадила ачухун лишанлу кар я, вучиз лагъайтла алай вахтунда литературадин рекъяй ам чи райондин тивар хуьзвай кас, районгъглийрин дамах, поэзиядин пайдах я лагъайтлани жеда”, - кьейдна ада.

Лезги шириатдин межлис тамадади (и везифа муниципалитетдин Ял ягъунин центрадин (КДЦ) директор Ханум Фетуллаевади вучиз ятлани урус чалалди кыле тухузвай) шаирдин умуьрдинни яратмишунин рекъикай суьгъбетуналди ва микрофондихъ “Лезги газетдин” кылин редактор, РФ-дин культурадин лайихлу работник Агъариза Саидоваз теклифуналди давамарна.

- Гъурметлу районгъглияр! И залдиз пара вакъиаяр акуна ва кьенин мярекатни тарихда амуькдай кьетленди я. Ялцугъ Эмин, Мирза Али, Мазали Али, Гъажибег Гъажибегов, Ахцегъ Гъажигъ, Хуьруьгъ Тагъир, Къияс Межидов, Алирза Саидов, Шихнесир Къафланов, Агъед Агъаев хътин бажарагърин ирс лайихлу даказ давамарзавай, 30-йисалай артух девирда “Цийи дуьнья” газетдин редакторвал авур, вичин ярат-

- Абдулрашид Рашидов заз адан гъилик “Цийи дуьнья” газетда квалалахай 1970-йисалай кьулухъ клусни дамах гъачир, зегъметкеш, гъам шириатдин ва гъам милли публицистикадин рекъе вини дережадин пешекар яз, “Самурдин сес” литобъединенидин тешкилатдиз яратмишунрал рикъ алай хуьруьн жегъилар желбзавай хъсан муаллим яз, кылинди, гъалтайдаз вичелай алакьдай куьмекиз, риклин чим гуз, дуьз

рехъ къалуриз гъазур камаллу инсан яз чида ва ихътин танишвилел, дуствилел за дамахзава, - риклин сидкьидай тир гафар рахуналди, Максим Алимова юбилярдив лезги писателрин Создин патай Гъурметдин грамота вахана.

- Пара клани районгъглияр, мугъманар! Зи стхадин межлиса гурлудаказ иштиракзавай куьн пара къадар сагърай! Стхадикай йикъаралди хъсан гафар рахаз жеда. Ватандин Чехи дявдин вахтунда бубани даш фронтдиз тухвайла (абур Ватан патал чанар гана), гъеле аялзамаз хизандин жавабдар вези-

Мярекатдал, гъелбетда, шаирди вичини гаф къачуна. Райондин руководстводиз, культурадин хилел кьуллугъчийриз, багъа мугъманриз, залдавай жемятдиз вичин тиварунихъ ихътин гуьзел ва метлебулу межлис тешкилуна чухсагъул малумарна, гъелбетда, цийи шириарни кьелна.

Чехи Гъалибвиллин суварин вилик вини дережада аваз тешкилай и мярекат иллаки жегъилар патал (залдин чехи пай жегъилар тир) ватанпересвиллин тербиядин маналуди ва яръгалди рикел аламукъдай лезетлуди хъана.

Сифте камар

Дашдемир ШЕРИФАЛИЕВ

Малум тирвал, эхиримжи вахтунда РД-дин Кыл Рамазан Абдулатипован тапшуругъдалди республикадин районрани шегъерра Россиядин халкъарин адетдин культурадин центраяр ачухзава. Иллаки хуьруьн чкада абур чи халкъарин хъсан адетарни алакьаяр, тарихдин иви-рар, сеняткарвилер хуьзвай маканриз элкьуьнихъ кьетлен метлеб ава.

Ахцегъ районда ихътин Центр гъеле 2013-йисан 29-июндиз, лезги халкъдин игитвиллин “Шарвили” эпосдин суварин юкьуз ачухна. Гъа макъамда РД-дин Кыл Р.Г. Абдулатипов Центрадин квалалахидихъ галаз таниш хъана ва, рази жедай кымет гуналди, ам лазим тирвал тадаракламишун патал миллион манатдихъ галаз пулдин такъатарни хиве къунай.

Ингъе гила 3 йисалай чун мад гъа и Центрадиз мугъман хъана. Ам чаз чидай чкада амач, кирида къунвай хуси квалериз Агъасиеван колхоздин виликан дараматриз экъечнава.

Къейд ийиз жеда, кьетлен фикир ина милли культурадин ивиар, халкъдин гъилин-тупун сеняткарвилер, Дагъустандин халкъарин милли пек-партал экспозицияра къалуруниз, абурун чешнеяр арадал хкунин месэладиз гузва. Ик, милли пек-партал цунал художник-дерзичи Зульвия Пулатова, сун гъалар авуна, абурукай рангунин гуьлуьтарни чуввекар хрунал Света Керимова, Жавагъир Мамаева ва Мира Моллаева машгъл я. Абуру гъакъ милли тлуьн-хъунрин (афарар, алуга, хешил, тлач, гитл, хаш, калар), дармандин векьер-къаларин чайдин рецептар хуьзва ва райондин бязи мярекатрани, абур чкадал гъазуриз, инсанриз теклифзава.

Итиж ийизвай ксариз Центрадин гуьзел экспозицияра халкъдин яшайишдин эменни-мал, къаб-къажах, куьгъне документар, шикилар ва тарихдин маса шейэр аквазва.

- Пара гуьзел я чи халкъарин культурадин чешнеяр. Чи ата-бубайринни бадейрин гъилералди тукьлуьрна ишлеммишнавай а куьгъне шейэра къадим несилрин руьгъ, руьгъдин девлет ава. И чка Ахцегъа гуя мад са музейдиз элкьвенва - милли тарихдин, культурадин, этнографиядин музейдиз, - суьгъбетзава чаз директор Ханум Фетуллаевади.

- Ийидай крар фикирдик пара ква, амма гъар жуьре себебрикди абур гъелелигъ кылиз акъудиз хъанвач. Гележегда чаз, месела, инсан хана, ам фаракъат жедалди авай къван кылин вакъиайрихъ-адетрихъ: аял хунихъ, сусак лишан кутунихъ, мехъер авунихъ, эхиримжи рекъе хтунихъ галаз алакьалу махсус экспозицияр-выставкаяр тешкилиз кланзава. Гъакъни милли парталрин, музыкадин алатрин, калукрин кларас тлуьрарин, хъенчин къапарин устларханаяр-пиплер тукьлуьрна, анра аялриз а сеняткарвилер чирдай, мугъманриз мастер-классар къалурдай мумкинвилер жеда. Хуш авай ксариз халкъдин гъилин-тупун сеняткарвилерин шейэр чирдай ва кланибуруз абур маса гудай мумкинвилерни хъайитла, мадни хъсан я. Гъелбетда, асант тушир и месэлаяр са ашкъи-гъевесдалди кылиз акъудиз жедач. Гегъенш ва къулай чкаяр, тежрибалу пешекарар, материаларни алатар, пулдин такъатар... чарасуз я. Анжах гъа вахтунда чавай халкъ и Центрадиз желб ийиз, инсанар милли культурадинни адетрин ивирилиз шерик ийиз жеда. Райондин руководстводин, республикадин Культурадин министрстводинни Халкъдин яратмишунин Кваллин куьмекалди и жигетдай чна са къадар крар ийизва.

Эхъ, гъар са цийи шей хъиз, халкъдин милли культурадинни адетрин Центр хътин важиблу тешкилат са куьруь вахтунда тарифлу дережада арадал гъиз хъун четин ятлани, ам Ахцегъа тамашуниз лайихлу чкадиз - кьетлен са безекдиз элкьвенвай! Умудлу я, гележегда адакай акъалтзавай несил бубайрин баркаллу краралди, адетралди тербияламышдай, Дагъустандин стха халкъарин дуствиллин алакьаяр мягъкемардай гужлу, варлу макандиз элкьведа!

Асеф МЕГЪМАН

“Яр илгьамдин лувар я ви...”

Гъезелар

На гатфарин тарифармир, гатфарилай гад хъсан я,
Къарих члавуз хъун паталди шуьрбетдила яд хъсан я.

Ашкьидикай гзаф рахун цуьквер хъиз я шуьткъевенавай,
Гаф сивемаз ярдиз гайи са темендин дад хъсан я.

Дишегъли я уьмуьрдин къаш, ам тахъайтла, нур тагудай,
Гзаф ава гуьзел рушар, виридалай сад хъсан я.

Ярдин чинал алай халдин тариф авун эл- адет я,
Заз кланидан лацу гардан, мад таквадай хад хъсан я.

Къе жедай кар пакад йикъал туну зарар гуда гзаф,
Акл хъайила гъар са квалех кьилиз тухун фад хъсан я.

Асеф Мегъман, къаних хъуни инсан эхир агъузарда,
Квалел клани яр авайла, лугъумир сад мад хъсан я.

* * *

Гъар декьикъа вун риклевез, гъелек хъана, галатна зун,
Пак ашкьидин рекъе авай, дуьз рекъелай алатна зун.

Муьгъуьббатдин дерт залан я, гъавурда
гъат тавуртла яр,
Зал кланида эцигнавай залан парцик акатна зун.

Зи ашкьидин шегъре рекъе фур гъалтна заз

хабар тушиз,

Ярди атлай, экъечI тежер дерин фуруз аватна зун.

Винелай за авуна хъвер, рикле анжах тлурфан хъана,
Духтурдивай дарман хъанач, сефил хъана, агатна зун.

Асеф Мегъман, на ви дердер дертэгълидаз ачух ая,
Санал алаз акваз-акваз кланидавай къакъатна зун.

* * *

Зун пашманар авурди, руш, вун заз акур гатфар хъана,
Мадни мекъи хъуьтлуьн йифиз на заз авур гафар хъана.

Инанмиш тир зун вахъ гзаф, жувалайни къат-къат артух,
Зун къакъатай муькуь юкъуз ваз клан тахъун ашкар хъана.

Ракъурнач заз саламдин чар, хабар къунач зи гъалдикай,
За къачурди вакай кхъей масадбурун чарар хъана.

Са циф авай зулун юкъуз зун пелеш яз квалел авай,
Гъа и члавуз ви мехъер хъун гъикI ятлани хабар хъана.

Ихтибарсуз хъана вун, руш, русвагъна зун хуьруьн къене,
Вучиз туна Асефан рикI муьгъуьббатдин къабар хъана.

* * *

Яшайишда зи вилериз тар акуна, саз акуна,
Бязибуру зун къекъеведай рекъе цацар цаз акуна.

Вичин хийир патал маса гуз кландайда хайи дагълар,
Зи манидин сес атлуз кланз дерин фура тваз акуна.

Хиялрикай гапур ийиз, атлун патал зи риклин сим,
Риклевейди агъу-зегъер, мердимазар яз акуна.

Гуьлуьстандиз элкьуьй лугъуз багъ авуна мефтледикай,
Жуван халкъдиз хайи чилик кутур къелем хаз акуна.

КлчкIацI хапла тлуьн тавурда бузбашдикай суьгъбет ийиз,
Ни лугъуда чепелукъди земзем ятар хъваз акуна.

Ракъни къизил чара тежер, къатирдиз шив лугъудайда,
Ламран палан далудалпаз, балкландин твар къаз акуна.

Асеф Мегъман, яратмиша риклин аваз хайи халкъдиз,
Уьмуьр твах на физвай рекъе хъсан гелер таз акуна.

* * *

Зи вилери къатлана сад, заз акурди ахвар ятла,
Ам зае рахай ширин гафар дугъри ятла, махар ятла.

Зи гъиссери гузва лепе, ухшар хъанва вили гуьлуьуз,
Зи мефтледал къавазвайди къе ракъинин хуш нурар ятла.

Бейгъуш хъанва къизилгуьлдал ашукъ хъанвай
билбил хъиз зун,
Бейхабар захъ галукъайди муьгъуьббатдин шагъвар ятла.

Къекъуьналди жагъидан бахт, ам къисметди гъана кланда,
Зи бахтуниз акъатайди тлавус ятла, ачкар ятла.

Илгъамдик лув акатнава, руьгъ цаварал акъатнава,
Зи гъалдикай а гуьзелдиз тлимил къванни хабар ятла.

Асеф Мегъман, ахъаймир на ви ййлахдиз атай жейран,
Мани кхъихъ, чIал туьклуьра, вун авазрин устлар ятла.

* * *

Муьгъуьббатди гуда илгъам, муьгъуьббатди ачухда ван,
Муьгъуьббатди къакъудда гъам, муьгъуьббат я
инсандин чан.

Муьгъуьббат чин тийир касдиз къадир жедач тлебиатдин,
Муьгъуьббатди ширинарда хайи чилер, диде - Ватан.

Муьгъуьббатди ачухда рехъ, муьгъуьббатди
куьклуьрда экв,
Къуват гуда женгерани, муьгъуьббатди мердда инсан.

Вафалу рикI хазина я, муьгъуьббатни адан девлет,
Яратмиша ашкьидикай, кхъихъ мани, Асеф Мегъман.

* * *

Зун дуьньядиз атанвайд я элдиз шадвал гъун паталди,
Хайи халкъдиз, зи Ватандиз даим хийир гун паталди.

Мани кхъиз кланибуруз уьмуьрдикай, девирдикай,
Яшайишда музыкадин ширин сесер тун паталди.

Гъич кьил агъуз ийидан за, дуьз килигда физвай рекъиз,
Ийидай кар саф ийида, зун патал ваь, чун паталди.

Ахвардач за пакам кьилий, фад экъечIда квалей къежел,
Каинатдиз серин гъидай циф атайтла, къун паталди.

Къелем гъилий акъуддач за, тарни къада хурал даим,
Жувал алай тIвар гъамиша Асеф Мегъман хъун паталди.

* * *

Зун уьмуьрдин гуьгъуьнава, ам тади кваз физ, катзава,
Иикъар яргъи, йифер куьруь хъана, са-сад алатзава.

Хуьз кланзава къенин югъ заз, экъреб куьлухъ ялзава за,
Ракъиниз гъич хабар жезвач, ам дагъларик акатзава.

Гъар са жанлу акъваздайла, нефес къачуз, ял акъудиз,
Акъваззавач уьмуьр санал, гъатта дуьнья галатзава.

Алатай са декьикъани мад вилериз ахквадач чи,
Гъар садакай са йис хъана, уьмуьрдикай хкатзава.

Тлебиатдихъ ава сирер-инсан сирдин куьлег я са,
Ам ачухиз чин тийирди элдин виляй аватзава.

Асеф Мегъман, уьмуьрдин рехъ дуьз камарал алцума на,
Тади къачу хъсанвализ-уьмуьр вавай къакъатзава.

* * *

И дуьньядал риклин мурад кландай члавуз къаз хъанайтла,
Вуч хъсан тир дердер, гъамар вавай яргъаз таз
хъанайтла.

Гапур, тфенг терг авуна, гъиле анжах ислягъ алат,
Сифетда хъвер, хурални ви седеф авай саз хъанайтла.

Душман лагъай гаф арадай акъуддай са къуват кланда,
Душманвалдай инсандин кьил гъа вичивай хаз хъанайтла.

Рак ахъайна атай касдиз рикликай пай гун пара туш,
Эгер адав, муьгъамдив хъиз, шаддай хабар гъаз хъанайтла.

Чун сад хъун я кланзавайди, чи халкъ секин хъун паталди,
Вуч хъсан тир Асефавай ислягъ цуьквер цаз хъанайтла.

* * *

Риклин къеняй ишезвайдан плузарал шад хъвер аквадач,
Гъижранди вал авурдалай сагъ тежедай хер аквадач.

Фагъумлу хъухъ, сабурлу хъухъ - уьмуьр дерин,
къакъанди я,
Гъар акатай касдихъ галаз гуьжетайдан звер аквадач.

Ваз клан хъунлай вири аслу туширди ви рикел хъурай,
Жув такландан къуьн-къуьневаз къекъевей касдин сейр
аквадач.

Гъар шейинихъ вичиз хас тир акун, къамат, жамал жеда,
Вечрекай клеь, бацIидкайни ваз гъич хъана гъер аквадач.

Асеф Мегъман, вунни гзаф, “зун-зун” лугъуз,
лавгъа жемир,
Лугъуз тахъуй са члавузни ви кьил гъич серсер аквадач.

* * *

Ярдивай вун яргъаз жемир, яр илгъамдин лувар я ви,
Ам гъамиша квалел шадвал, мани, садвал, сувар я ви.

Яшайишда дуьшуьш жеда экъечI тежер тик рагарни,
На рикелай алудмир ви, яр а члавуз гуарар я ви.

Муьгъуьббатдин къуватдалди Фаргъада дагъ
куькварайд я,
Авайд ятла вахъ муьгъуьббат, ам гъамиша гъунар я ви.

Риклиз ишигъ таквадайла, буьркъуь жеда экуь вилер,
Яр вилерин нинияр я, ам лампа я, нурар я ви.

Чил живеди къунвай члавуз багъни бустан зарул жеда,
Лал хъуьтлуьзни яр ви ййлах, къацу бахча, члуарар я ви.

Асеф Мегъман, ярдикай на яратмиша шад авазар,
Сариханум - ви берекач, ам пакаман ярар я ви.

* * *

Салам гана феи квалел дишегълидиз пис килигмир,
На бахчада ви къелемдал члуру тарцин тлур илигмир.

Микънатлисди чуьгъадайвал желбайтлани ада вичел,
Тербет тагуз нефсиниз ви, гъар акатай шей гъиликмир.

Акъатзавай гафар сивей дарман хъурай яб гайидаз,
Авачирди ава лугъуз, чарадахъ пис гаф гилигмир.

Хайир, шийир - стхани вах, къеве карни сад хъиз яхъ вуна,
Шийирдикай катиз, анжах хийирдихъ физ, жуе виликмир.

Тлебиатди вирибуруз сад хъиз гудач чандин сагъвал,
Набут хъайи инсандални, хъвер авуна, гъич синихмир.

Асеф Мегъман, масадбуруз тербиядин ийиз гафар,
Вилиз акур члуру крар такурдай къаз на чуьнуьхмир.

* * *

Экуь дуьнья акун патал инсандиз къеве вил кланда, хва,
А вилериз дуьз къалурдай михъи рикли кьил кланда, хва.

Хъсан фикир хиялдаваз квалей экъечI пакам кьилий,
Салам гайи касдив вугур леке тахъай гъил кланда, хва.

Риклер - ачух, суфра-къени, вилик таза фу хъун патал,
Гъил хкажна цайи никле техил кланда, къуьл кланда, хва.

ТветIрекай фил ийиз тахъуй, садан нукъсан
къалурдайла,
Рахазватла филдикай вун, гъакъикъатдин фил кланда, хва.

Дуьм-дуьз рахун мани я са, ам мад хъсан хъун паталди,
Кутугайвал адав къадай аваздиз хас зил кланда, хва.

Асеф Мегъман чидай кас я вуч затI ятла Ватандин дерт,
Уьмуьр патал жувахъ жуван азад квални чил кланда, хва.

* * *

Дагъдин вацун селдин вилик чиргъедивай къваз
жедай туш,
Чешме гужлу булахдин сив чиркедивай къваз жедай туш.

Илгъам жеда михъи рикле, муьгъуьббатдив ацлуда ам,
Дувул мягъкем мегъуьн тарни тлурфандивай хаз
жедай туш.

Туькьуьл риклер амачиз туш, къуьлуьн никле члуру
хъач хъиз,
Къатир зирек хъайитлани, шив гуьгъуьна таз жедай туш.

Цлуьхъ гум жеда, цифедихъ марф, гатфарихъни
мулдин цуьквер,
Ухшар ятлан, сим алачир кавчадикай саз жедай туш.

Шиирдин цIар, тумун къуьл хъиз, чи мефтледиз экли жезва,
Гъар касдивай инсан патал ахътин бегъер цаз жедай туш.

Асеф Мегъман, Шагъ-Эмираз ширин я ви хатур,
гъуьрмет,
Ам инсандив рахадайла, лавгъа, дамах, наз жедай туш.

Библиография

Лезги т'варц'ин экв

Музаффер МЕЛИКМАМЕДОВ

И йикъара Азербайжан Республикадин Медениятдин Министерстводи ва М.Ф.Ахундован т'варунихъ галай Милли ктабханади "Седакьет Керимова" т'вар ганвай, 330 чиникай ибарат чехи библио-

графия чапдай акъудна. Инин директор, профессор Керим ТАГЬИРОВАН регьбервилек кваз Мегьрибан ЖАФЕРОВАДИ ва Гуьлбениз САФАРАЛИЕВАДИ пуд ч'алал - лезги, азербайжан ва урус ч'алал арадал гъанвай и ктаб заридин яратмишунар чирун патал республикадин ктабханайриз ва юкьван мектебриз ракурнава. Идалай вилик винидихъ т'варар кюр тешикатри 2003-йисуз "Седагет Керимова - 50" т'вар ганвай сад лагъай библиография чапдай акъуднай.

Азербайжанда сифте яз лезги заридикай библиография чапдай акъудун дуьшудин кар туш. Алай вахтунда республикадин сейли къелемэгълийрикай тир Седакьет Керимова лезги ва азербайжан ч'аларал вичин эсерар виридалайни пара клелзавай зарийрикай я.

Гатфар бахшзава

Гатфариз дидедиз хъайи Седакьет Керимовади халкъдиз гъамшалугъ яз амукъдай яратмишунрин гатфар багъишзава. Гатфар йисан бахтатар бере ят'а, адан яратмишунар чи журналистикадинни здебиятдин бахтатар чинар я.

» Къарабагъдин къал ислягъвилелди гъял хъунин, гъак'ни республикадин вири халкъарин ихтиярар хуьнин терефдар тир С.Керимова Азербайжандин халкъдин дипломатиядин лап хъсан векилкай сад я

Журналист хъиз Седакьета гъеле ала-тай асирдин 80-йисара вич Советрин уьлкведин виридалайни хъсан къелемэгълийрикай тирди субутнай. Гъавилей адал "Азербайжандин журналистикадин Татьяна Тэсс" лагъай т'вар ганай. Ам 8 агъзур-далай гзаф макъалайрин, очеркдин, корреспондентийрин, зарисовкайрин, эссе ва фельетонрин автор я. Журналистикадай къазанмишай агалкъунрай чи къелемэгъли Азербайжандин журналистрин Союздин "Къизил къелем" ва Гъасанбег Зердабидин, Мегьсети Генжевидин ва Натеванан т'варарихъ галай премийриз лайихлу хъана.

Зари хъиз Седакьет гъам Дагъустандиз, гъамни Азербайжандиз сейли я. Халкъдин рик' алай устад хъиз адан шиирар сиверай-сивериз физва. Адан къелемдикай хъатай гъикаяяр, повестар ва романар вирида гъевесдалди клелзава. Ам лезги, азербайжан ва урус ч'аларал чап-

дай акъудай 4 романдин, 12 повестдин, 2 пьесадин, 7 поэмадин, 200-далай гзаф гъикаяйрин, вишералди шиирдин, санлай 21 ктабдин автор я. Адан уьмуьрдин ре-кьикайни яратмишунрикай 4 ктаб, 80 макъала ва очерк чап хъанва. 68 шаирди адаз шиирар бахшнава.

Композитор хъиз Седакьет Керимовади вичин ч'алариз 100-далай гзаф манияр теснифна, рик'елай ракурнавай 30-дав агакъна халкъдин манийрал чан хъана. Адан 40-далай гзаф манияр Азербайжандин ва Дагъустандин радиодин фондара гъатнава. Меденият вилик тухунай ам 2006-йисуз "Азербайжандин медениятдин лайихлу к'валахдар" гъурметдин т'варц'из лайихлу хъана.

Ада яратмишай, къведай йисуз вичин 20 йис тамам жедай, къе лезги халкъдин дамахдиз элкьвенвай "Сувар" ансамбл-диз "Азербайжандин халкъдин коллектив" лагъай вини дережадин т'вар гана.

Режиссёр хъиз Седакьета 2003-2007-йисара "3и хайи эл" т'вар алаз 2 фильм гъазурна. Алай аямда Азербайжанда лезги халкъ авай гъаларикай, чи медениятдикай, чи квахъзавай хуьрерикайни адетрикай рахазвай и фильмаяр гележегдин несилар патал къиметлу зменни я.

2009-йисуз С.Керимовади "Шарвили" эпосдин премия, 2012-йисуз Дагъустан Республикадин Гъукуматдин Гъурметдин грамота къачуна.

Са рик'ел хкун

Ц'ипуд йис идалай вилик за "Лезги газетдин" чинрай чи т'вар-ван авай зари ва алим Гъаким Къурбана лезги халкъдин къагъриман хва Забит Ризвановакай лагъай гафар клелнай: "Забит Ризванов, зи фикирдалди, адетдин зари ваъ, камалдинни къагъриманвилдин зар алай, абурун яд ганвай зари хъана. Ам зари хъиз халкъдин мецин эсерар, "Шарвили" эпос ва литературадин ирс к'ват' хуьув ва абур ахтармишай алим, сифте яз хайи халкъдин тарих хъей арифдар, Къуба зарийрин "Рик'ин гаф" к'ват'алдин тешикатчи ва регьбер, Азербайжандин лезгийрин ихтиярар патал женгиниз экъечай къагъриман хъана". Гъикъван хъсандиз лагъанвай!

"Са вахтунда а къагъриманди авур хътин къегъалвилдин крар гила Седакьет Керимовади ийизвай!" - тарифзава за.

За ам адетдин зари туширди къанни ц'уд йис идалай вилик къат'анай ва гъавилей адакай шумудни са макъалаяр, очеркар, къилди ктаб хъена чапдай акъуднай.

Адан яратмишунриз ц'удралди зарийри, алимри лайихлу къимет ганва.

Чи зарияр хъиз, вири халкъни Седакьет Керимовадин яратмишунрал ашукъ тирди ада эхиримжи йисара чапдай акъудай "К'ц'лар ва к'ц'ларвияр", "Ч'алакай баллада" ктабрини мад гъилера субутна. К'ц'ларикай ктаб арадал гъун патал 13 йисан къене къилди са институтди къван к'валахна ада. И энциклопедиядик 1456 макъала ва 1086 шикил акатнава. Ктаб лезги халкъдик дамах кутадайди хъанва. Азербайжандин са шумуд телеканалди, 30-далай гзаф газетри ва журналри, Интернетдин 20-дав агакъна сайтри "К'ц'лар ва к'ц'ларвияр" ктабдин презентациядикай сюжетарни макъалаяр гъазурнай.

Заридин Дагъустанда чапдай акъудай, 560 чиникай, хъянавай шиирикайни поэмайрикай ибарат тир "Ч'алакай баллада" ктабдин 2012-йисан 20-сентябрдиз Махачкъалада къиле фейи презентация-

ни гзаф гурлуди хъанай. И мярекатдиз ц'удралди зарияр, алимар, ч'алан пешекарар, литераторар, журналистар атанай. "Аваз хъурай ихътин зари, аваз хъурай ихътин поэзия" лагъанай абур.

Халкъдин

дипломатиядин векил

Вичихъ авай журналиствилинни заривилин зурба алакьунар аямдин къилин месэлаяр, халкъдин дерди-гъал, гевилар ва умудар къалурунин, гъахъсузвилерихъ галаз женг ч'угунин къуллугъда эцигнавай Седакьет Керимовадихъ ихътин са девиз ава: "Дуьньяда инсанрин хушбахтвал патал женг ч'угунилай лайихлу са зат'ни авач". Гъа и девиздиз вафалу тир ада, алатай асирдин 90-йисара халкъдин дипломатиядин векил, жегъил сиясатчи хъиз, къилиз акъудай крарикай са шумуд ктаб хъиз жеда. 2000-йисуз Азербайжандин са бязи газетри и рекъай ада ч'угур зегъметдиз къимет гана хъенай: "Седакьет Керимовади 1995-йисуз Америкадин Сад хъанвай Штатрин гъукуматдин теклифдалди ана парламентдин депутаттар ва президент хъягъунин система чирна. Ам гъа уьлкведин "Меридиан" т'вар алай Международной центрадин дипломдиз лайихлу хъана. Къарабагъдин къал ислягъвилелди гъял хъунин, гъак'ни республикадин вири халкъарин ихтиярар хуьнин терефдар тир С.Керимова Азербайжандин халкъдин дипломатиядин лап хъсан векилкай сад я. Эхиримжи са шумуд йисан къене къецепатан уьлквейра тухвай дуьньядин халкъариз талукъ тир мярекатра Азербайжан гъада дуьньядиз чирна. Ам 2000-йисуз "Caucasus Links" (Лондон) тешикатдин теклифдалди арадал гъанвай "Къафъгъаздин къадардал гъалтайла т'имил халкъарин хилер" т'вар ганвай, дуьньядин халкъариз талукъ тир тешикатдин комиссиядин къил я. 30-далай гзаф уьлквейра хъайи Седакьет Керимовади гъа уьлквейрин сечкийрин система мукъувай чирна. Ам Азербайжандиз ва Дагъустандиз халкъарин арада дуствал теблигъзавай сиясатчи хъизни сейли я."

Ислягъвални инсанрин хушбахтвал патал ада шумудни садра хаталу краризни жуьрэт авуна. 1994-йисан августдин вацра Хельсинкидин Ватандашвилдин Ассамблеядин Азербайжандин Милли Комитетдин къарардалди сифте яз Азербайжандин т'вар-ван авай ругуд сиясатчи дигъегъли Эрменистандин Ижеван шегъерда тешикнавай тедбирда иштирак авун патал аниз рекъе гъатнай. Абуркай садни Седакьет Керимова тир. Азербайжандин векилар минаяр кутунвай, вертолётдай пулемётрай гуьлле гузвай белгендай т'уз фена кланзавай. Абур, минайрикай, гуьллейрикай киче хъана, къулухъ элкьвеначир, хаталу кардиз жуьрэт авуна, Ижевандиз фенай ва эрменияр вири четин месэлаяр ислягъвилелди гъялна кланзавайдан ч'алахъарнай. Им а вахтунда итирилайни алакъ тийир кар тир.

Халкъдин дипломатиядин рекъай къазанмишай агалкъунрай Хельсинкидин Ватандашвилдин Ассамблеяди Седакьет Керимовадиз "Ислягъвал" премия ганай.

Азербайжан Республикадин Милли Межлисдиз депутаттар хъягъун патал тухвай сечкийра Седакьет Керимовади къведра - 1995 ва 2000-йисара гъалибвал къазанмишна. Амма чулав къуватри адаз депутатвилдин мандат къачудай мумкинвал ганач. Вучиз лагъайт'а адан агалкъунрикай, женгчивиликай вил ягъиз хъана.

Эхиримжи 19 йисуз къилин редактор яз "Самур" газет акъудзавай чи къелемэгълидиз вирибуру лезги т'варц'ин экв я вун, лезги халкъдин таж я вун лугъузва. Гъахълуни я!

Баку.

Чехи гафарган

Азизрин СЕВДА

Алай йисан Яран суварин йикъара Бакудин "Азербайжан" чапханади 70 агъзур уьлкмедикай тукьлуьрнавай 800 чинин лезги ва азербайжан ч'аларин чехи гафарган чапдай акъудна. И багъа савкъатди, лезги ч'ал чиз, азербайжан ч'ал чириз кланзавайбуруз, чи ч'алай азербайжан ч'алаз таржумаяр ийизвайбуруз куьмек гуда. Адакай клелзавайбурун гегъенш къатаривай, мектебрин аялривай, студентривай, лезги ва азербайжан ч'аларин муаллимривай, журналистривай, лезги ва азербайжан ч'аларай чирвилер хъажунин мурад авай вирибурувай менфят къачуз жеда. Идалай гъейри ам лезги хъинрин ч'ала авай гафар к'ват'унин ва абур сад садахъ авунин кардани бакара къведа.

Гафарган тукьлуьрдайла, 1950-йисалай инихъ акъатнавай урус ч'аланни лезги, урус ч'аланни азербайжан, гъак'ни лезги ч'аланни урус ва азербайжан ч'аланни урус ч'аларин гафарганрикай, и ч'аларал акъатнавай орфографиядин ва баянрин гафарганрикай гегъеншдиз менфят къачунва.

И гафаргандихъ адетдин гафарганрилай тафаватлу тир са шумуд къетленвал ава. Сад лагъайди, адак Советрин девирда маса ч'аларай къачунвай гзаф гафар кутунвач. Вучиз лагъайт'а, лезги ч'ала абур эвез ийиз жедай вири гафар ава. Гъа ик'л, алай девирдин хъинрин ч'ала гъатнавай, амма умуми лезги ч'алаз къец' гузвай, и ч'алан къайдайриз къазвачир, ам ч'урзавай ц'удралди гафарни и гафаргандик акатнава.

Къвед лагъай къетленвал дегъ ч'аварин гафарихъ галаз алакьалу я. Алатай виш йисара басма хъайи лезги ктабра гъатнавай вишералди гафар арадал хъанва. Ибур ч'алахъ гегъенш мумкинвилер авайди къалурзавай, ч'алан къенивал хуьз куьмек гузвай гафар я.

Гъа са вахтунда эхиримжи виш йисан къене тукьлуьр хъанвай ц'ийи гафарикайни гегъеншдиз менфят къачунва. Абур гъам лезги ч'ала виче арадив атанвай, гъамни маса ч'аларай къачунвай гафар я.

Мад са къетленвал. Гафарганда нугъатрин гафарни гзаф гъатнава. Лезги ч'алан нугъатрин арада лексикадин жигъетдай чехи тафаватлувилер авачирди, гзаф гафар вири нугъатра гъа са жуьреда гъатнавайди, и гафар ч'ал гегъеншарунин рекъерикай сад тирди асасдиз къачунва. Чи нугъатра здебиятдин ч'алан фондуна гъат тавунвай, адак куктун чарасуз тир гафар, терминар, ибараяр гзаф ава. Гъайиф хъи, лезги ч'алал машгъул тир бязи ксари, хайи ч'алан гафар туна, маса ч'аларин гафарикай менфят къачузва, гъатта гагъ-гагъ ч'алаз буйругъарни гузва. Гъавилей чи сейли алим, филологиядин илимрин доктор Букар Талибова хъенай: "Ч'ал халкъдин асирра арадал атанвай зменни я. Гзаф гафар, куьгъне жез, ч'алай акъатзава. Бязи ц'ийи гафар арадал къевезва. Са-са вахтара аквада хъи, са мус ят'а ч'алай акъатай гаф мад майдандиз хъевезва".

Ч'алаз буйругъар гуз жедач. Уьмуьрди вичи и ва я маса гаф ишлемишуниз мажбурда. Гъелбетда, нугъатрин гафарикай жезмай къван дуьздаказ менфят къачурт'а хъсан я. Им ч'ал гегъеншарунин рекъерикай сад я.

Санлай къачурла, гафарганда 2 агъзур-дав агакъна ц'ийи ва нугъатрин гафар гъатнава. Адак виликдай гегъеншдиз менфят къачур, амма гила куьгъне хъанвай гафарни кутунва. "Самур" газетди сифте яз "Гафала" рубрикадик кваз газетда чап авур 4 агъзур къван гафарни гъатнава.

Чехи гафарган чи т'вар-ван авай къелемэгълийар, "Самур" газетдин къуллугъчияр тир Седакьет КЕРИМОВАДИ ва Муьзеффер МЕЛИКМАМЕДОВА арадал гъанва. Рецензентар лезги алимар тир филологиядин илимрин доктор, Россиядин т'ебии илимрин Академиядин академик Агъмедуллагъ ГУЬЛМЕГЪАМЕДОВ ва филологиядин илимрин доктор Фаида ГЪАНИЕВА, азербайжанви алим, педагогикадин илимрин доктор, профессор, Россиядин педагогикадин социальный илимрин Академиядин академик Эджер АГЪАЕВ я.

Къезилвилер са кас патални фикирда къунвач

РОССИЯДИН ФНС-ДИН РД-ДА АВАЙ УПРАВЛЕНИЕ

Багъаудин АЛИЕВ,
отделдин начальникдин заместитель

Дагъустан Республикада Федеральний налоговой къуллугъдин Управленидиз виниз тир налог гар гунилай нарази тир агъалийрилай арзаяр атуна давам жезва. Ихтилат сифтени-сифте физвайди агъалидин мумкин тир дуллухдилай (вмененный доход) къачузвай сад тир налогдикай (ЕНВД) я.

Арадал атанвай суалдиз жаваб гуз тади ийин - 2015-йисуз налог гар асул дахутдин виниз хъанвай К2 коэффицентдал асаслу яз къадайла, чкайрал алай чи амадагар гъахъ я.

Зи фикирдалди, гъар са гражданин законди тайинарнай налог гар ва къватлзавай маса пулар гуниз мажбур я лагъай къанундал садавайни шак гъиз жедач (РФ-дин Конституциядин 57-статья), закон гар лагъайтла, малум тирвал, депутатри - чнани, куьнени санал, вични са шумудакай сад хъязавай депутатри къабулзавайди я, гъурметлу дагъустанвияр.

Къенин ийкъан гъалар ахътинбур я хьи, Дагъустан Республикадин члехи пай муниципальный тешкилатра 2015-йисуз винидихъ вичикай лагъанвай К2 коэффицент хкаждай къарар къабулнава. Дегишар тавуна, яни 2014-йисан къадарда аваз и коэффицент анжах 26 муниципалитетда тунва. Иник акатзава: Мегъарамдхуьруьн, Ахцегъ, Рутул, Докъузпара, Сулейман-Стальский, Къурагъ, Хив, Агъул, Къумтуркъала, Леваша, Къули, Чарда, Гергебил, Гумбет, Тлярата, Шамил, Къизляр, Тарумовский, Хасавюрт, Новолак район ар ва Дагъустандин Огни, Южно-Сухокумск шегъерар.

» Зи фикирдалди, гъар са гражданин законди тайинарнай налог гар ва къватлзавай маса пулар гуниз мажбур я лагъай къанундал садавайни шак гъиз жедач (РФ-дин Конституциядин 57-статья), закон гар лагъайтла, малум тирвал, депутатри - чнани, куьнени санал, вични са шумудакай сад хъязавай депутатри къабулзавайди я, гъурметлу дагъустанвияр.

Бес вучиз бязи депутатри халкъдиз бегенмиш тежедай ихътин къарар къабулун, масадбуру лагъайтла - къабул тавун къетнава? И суалдиз жаваб яз къейд ийин, закон гар акъуддай органдин векилри, сад лагъайди, Налогрин кодексда тайинарнай чпин ихтиярдикай менфят къачуна, къвед лагъайди, абуру чкадин чиновникри районрин ва шегъерин бюджетрин къазанжийрин пай ацурунин гъакъиндай чкадин чиновникрин теклифар законлу авуна.

Гила Махачкъаладикай рахан. Цийи йисан рухсатрилай къулухъ меркездин карчийрин гъуьлар ЕНВД хейлин артух хъанвайдакай малуматди члурна. Мад сеферда къейд хъийин, налог гар цийи ставкаяр фикирда къуна гъисабзавай налогрин къуллугъдин инспекторин ина са тахсирни авач - закон къилиз акъудзавай ксар тир абуру анжах Махачкъала шегъердин Собраниди 2014-йисан 30-декабрдиз къабулай (№34-3) асул къазанжийрин виниз хъанвай К2 коэффицентар ишлемишна гъисабунарзава.

ИкI, и документдин бинедаллаз, 136 жуьре къвалахрикай 38 жуьре (28%) патал К2 коэффицентдин къадар, 2014-йисан къадардив гекъигайла, виниз хъанва. Вични бязи къвалахриз талукъ коэффицент гъатта вад сефердилай артух хкаж хъанва - иник алишверидин (стационарный ва я стационарный тушир) сетар, гъакъни общественный тлуьнар гудай чкаяр (эгер чилин майдан 10 кв. метридилай артух ятла) алай чилер вахтуналди иесивал авун ва (ва я) ишлемишун патал маса ксарив вугунай ийизвай къуллугъ гар акатзава.

Мисал яз, къецепатан реклама пайда авунин (287%-див агъкъдалди); автотранспортда аваз пассажирар санай масаниз тухунин (241 %-див агъкъна); алишверидин патал махсусдаказ тукъуьрнай ва еке дегълизар (залар) авай тукъвенрай

(павильонрай) кура-кура маса гунин (161%-див агъкъдалди), алишверидин патал махсусдаказ тукъуьрнай ва еке дегълизар авачир, алишверидин майдан 5 кв. метридилай артух тушир тукъвенрай кура-кура маса гунин (238 %-див агъкъна) хътин къвалахар патал К2-дин къадар виле акъдайвал артух хъанва.

Яшайишда ишлемишзавай электротехника, сятер, къвачин къапар ремонт авун ва шир ягъун, мебель тукъуьруьн ва ремонт авун, химчистка, фотокъуллугъ гар, агъалийрин заказрин бинедаллаз кино- ва видеофильмаяр лентиниз къачун, гъамамрин ва яд илчидай чкайрин, дерлекханайрин къуллугъ гар, велосипедар, цин лыжаяр, луткъеяр, яшайишда ишлемишдай шейэр, сусарин ва мярекатрик алукъдай парталар вахтуналди ишлемишун патал гъакъидихъ вугун (прокат), гъуьгуьяр ва шуьшеяр атлун, автотранспортдин такъатар ремонтунин, технический гъалдин рекъай ахтармишунин ва чуьхуьнин къуллугъ гар авун хътин къвалахриз дегишвилер талукъ туш - абуру патал К2 коэффицент 2014-йисан дережеда тунва.

Гъахъвал патал къейд ийин, закондин текстина сифтедай теклифнавай К2 коэффицентдин къадар исятда авайдалай хейлин винизди тир, амма ахпа закон гар акъудзавайбуру бязи къвалахар патал налогрин заланвал са шумуд сеферда тлимилардай къарар къабулна. Малум жезвайвал, карчийар ятлани нарази я.

Гъа са вахтунда, Махачкъалада карчивилел машгъл тир ксариз чир хъун лазим я, налог гар илтизавай объект ар алай чкайриз килигна, шегъер вад паюниз пайнава, и паяр патал К2 коэффицентдин къадарни гъар жуьре я. Виридалайни "багъа" чка - им 1- пай я. Иник акатзава: Ленинан тварунихъ галай куьче, Э. Насрудинован, Амет-Хан Султанан, И. Шамилан, А. Акушинскийдин (Семен-

дер поселокдихъ элкъуьрдай къекъуьндив агъкъдалди), Гъамидован тварарихъ галай проспектар, М. Омарован (вилекан Венгерин аскерин куьче), И. Казакан, Казбекован, М. Ярагъвидин, М. Дахадаеван, Коркмасован, М. Гъажиеван (Ленинан куьче-дилай Акушинскийдин проспектив агъкъдалди), Даниялован (вилекан Маркован куьче), Буйнакскийдин, Орджоникидзедин, Ш. Алиеван, Лаптиеван тварарихъ галай куьчеяр, федеральный "Кавказ" шегъере (Ростов-Баку шегъере), Ипподромдин район, ракъун рекъин вокзалдин ва аэропортунин мулкар, "Восточный", "Дагэлектромаш" ва шегъердин юкван куьчера авай мад къве базар.

Сад, къвед, пуд, къуд ва вад лагъай паяр патал тайинарнай К2 коэффицентрин арада 0-10 %-див агъкъдалди тафават ава.

Анжах са мисал гъин. Махачкъала шегъердин Собраниди 2014-йисан 20-ноябрдиз къабулай 33-2-нумрадин къарардал асаслу яз, 15 кв. метрдин майдан авай алишверидин контейнердилай пуд вацралай садра (кварталда) гузвай ЕНВД-дин къадар 15292 манатдиз барабар тир, дегишарнавай ва тескиярнавай къадарди 8738 манат тешкилзава.

Инал къейд ийин, асул къазанжийриз талукъ коэффицент хкажнаватлани, гузвай налогдин къадар екеди туш. Вучиз икI жезва? Эгер налог гар гузвай касди пуд вацралай садра гузвай страховый взносар 5565 манат гузватла, уьлкведин законодательстводин бинедаллаз, 15 кв. метрдин майдан авай контейнердилай гузвай ЕНВД 3173 манатдиз барабар жезва (8738-5565=3173). Страховой взносар лагъайтла, куь пакагъан пенсия я - амни квез анжах винизди къачуз клан жеда.

Эхирдайни лугъун, алай вахтунда кардик квай законодательстводал асаслу яз, К2-диз талукъ яз са кас патални къезилвилер фикирда къунвач.

Карчийрин ихтиярар хуьнин месэлаяр

ПРЕСС-КОНФЕРЕНЦИЯ

Рагнеда РАМАЛДАНОВА

Алатай саласа юкъуз Махачкъалада, "Гъакъикъат" газетдин редакцияда, Дагъустан Республикада карчийрин ихтиярар хуьнин рекъай тамам ихтиярар ганвай векил (Уполномоченный) Башир МЕГЪАМЕДОВА РД-дин журналистрин Союздин председател, "Гъакъикъат" газетдин къилин редактор Али КАМАЛОВАН иштираквални аваз

проспект, 15 "Б" къвал) къиле тухузвай къвалахдални акъвазна.

- ИкI, алатай йисуз республикада зегъмет члугъвазвай 350 карчи куьмек кланз атана, абурукай члехи паюнин месэлайрай чавай къил акъудиз алакна. Къилди къачуртла, карчийри чеб налогрин жигъетдай, акъалтла куьтыгъ тежер къадар ахтармишунри ва мадни маса месэлайри гъелекзавайдакай хабар гана, - къейдна ада.

Докладчидин гафарай малум хъайивал, республикадин гъевчи ва юкван карчивилел машгъл хейлин

Шкил ягъайди - Г. ИСАЕВА

республикадин массовый информациядин такъатрин журналистрихъ галаз пресс-конференция къиле тухвана. Вичин доклад Башир Ибрагъимовича 2014-йисуз къазанмишиз алакнавай нетижайрилай башламишна. Малум хъайивал, алай вацран юквара Москвада РФ-дин Президентдин патав гвай карчийрин ихтиярар хуьнин рекъай Уполномоченныйдин гъар йисан докладдихъ яб акална. Анал, и рекъай чи республикадин Уполномоченныйдин къвалахдиз еке къимет гун яз, Башир Мегъамедоваз "2014-йисуз регионда карчийрин ихтиярар хуьнин рекъай Институт вилик тухунин карда агалкъуьнрай" Гъурметдин грамота гана.

Пресс-конференциядал санлай къачурла гзаф месэлайрикай рахана, республикадин карчийрал галтзавай гзаф къадар месэлаяр веревирдна, къилди къачуртла, а четинвилер арадай акъудун патал Башир Ибрагъимович вич къиле авай институтди (Махачкъалада А. Акушинскийдин тварунихъ галай

ксариз чпин ихтиярар тамамдаказ чизвач, идахъ галаз сад хъиз регъетдаказ гъализ жезвай месэлайрини абуру клевера твазва. Б. Мегъамедова карчийри чеб клева твазвай месэлайрикай вич хабардар авун тлалабна. И кар патал гъар са муниципальный члехи тешкилатда карчийрин ихтиярар хуьнин рекъай Уполномоченныйдин "Общественный приёмный", "Горячий линия", сайт кардик квайди къейдна. Башир Ибрагъимович муьквал гележегдин планрикайни рахана. Къилди къачуртла, Россиядин регионрикай сад лагъайбурун жергеда аваз республикадин зурба базаррал "почтовый ящикар" эцигда, карчийривай аниз чпик къалабулух кутазвай месэлайрикай хъенвай чарар вегъез жеда.

- Карчийрин савадсузвал арадай акъудуниз еке фикир гуналди чна сифте нубатда чир хъун лазим тир законрикай хъенвай, гъакъни ахтармишунардай члავуз лазим тир чирвилер ганвай брошюра чапдай акъудунин къвалахни тухузва, - алава хъувуна Б. Мегъамедова.

Нубатдин ярмарка жеда

ЧИ КОРР.

РД-дин хуьруьн майишатдин ва недай суьрсетдин министерстводу хабар гузвайвал, алукъзавай киш юкъуз, яни 25-апрелдиз Махачкъаладин Печатдин Къвалин патав гвай майдандал (I Петрдин тварунихъ галай проспектин 61-къвал) республикадин хуьруьн майишатдин продуктин нубатдин ярмарка къиле фида. Ярмаркадин тешкилатчи РД-дин хуьруьн майишатдин ва недай суьрсетдин министерстводу я.

Гъамиша хъиз, гилани инай як ва дулдурмаяр, балугъар, картуфар, вирт, майвар, емишар, ширинлухар ва маса шейэр ужуз къиметрай маса къачуз жеда. Ярмаркадин къилин макъсад муьштерияр хуьруьн майишатдин ерилу ва базардин къиметрилай ужуз суьрсетдалди таъминарун я. Меркездин агъалийриз ва мугъманриз ярмаркадиз атуна теклифзава!

ФССП-дин къвалахриз - фикир

Россиядин судрин приставрин Федеральный къуллугъдин къвалахдихъ галаз алакълу федеральный законра дегишвилер гъатнава. Абурун сиягъ чна агъадихъ гузва.

1. Судпристав-исполнителдин, старший судприставдин, территориальный идарадин регъбердин ихтиярар артух хъанва.
2. РФ-дин ФССП-диз гила исполнительный розыскдиз талукъ серенжемар къабулдай, гужуналди бурж вахчудай дестеяр тешкилдай ихтияр ганва.
3. Къурулушдин дараматрал къаравулвал тухунин ихтиярар приставрин хиве тунва.
4. Судприставри къазвай къинен текст дегишарнава.
5. Эгер судди къадагъа эцигнавай эменнидин къимет 30 агъзурдалай гзаф туштла, а эменнидиз талукъ гъуьжетарни авачтла, буржулу касдиз ам маса гудай ихтияр ава (яни маса гана, вичин бурж вахкун патал).
6. Бурж вахчудай касдиз (взыскатель) ва судприставдиз исполнительный чар ва суддин приказ къачун патал суддиз арза ийидай ихтияр ганва.
7. Россиядай къуднавай ва я гужуналди улкъведа хуьзвай аял, вахчунин, розыск малумарунин везифаяр къурулушдин хиве тунва.
8. Аял вахчунин-вахчунин везифаяр тамамардай ва адахъ галаз тухудай тегъер тайинарнава.
9. ФССП кредитдин тарих тукъуьрдай чешмейрик кутунва.
10. Эгер алиментар, коммунальный къуллугърин, яшайишдин къвалин, алакълудин къуллугърин гъакъи вахтунда таганваз, судприставри гужуналди вахчунватла, делилар кредитрин тарих тайинарзавай бюродиз агакъарзава.

Наркоконтролдин материалрай

Хуьруьн къил наркотикрин суракъда

Нурдин РАШИДОВ

Адет яз, къанажагъ авай инсанди, вичин хиве жавабдар къуллугъ турла, жавабдарвал гъиссда. Къули райондин Цовкра хуьруьн къилиз Мегъамед (твар дегишарнава) атайла, жемятди жегъил итимдик еке умудар кутунай. Гъайиф хьи, абур къулукъ галамукъна. Хуьруьн, къвалин, агъалийрин дердийрин къайгъуда хъана къандай чкадал М. наркотикрин суракъда гъатна. Амма адан гъерекатар яргъалди фенач. Ам къанунсуз крарал машгул жезвайдакай республикадин наркополицейскийриз хабар хъана. Абур М-дин геле къекъевена...

Алатай йисан июндин вацра Россиядин Федерациядин ФСКН-дин Дагъустанда авай Управленидин къуллугъчийри Махачкъаладин ГИБДД-дин къиблепатан постунал 30 йиса авай М. къуна. Ахтармишайла, наркополицейскийриз адавай гашиш квай багълама жагъана. Тахсирлу ийизвайда ам анжах вичи ишлемишзавайди я лагъана.

Кватнавай материал РФ-дин СК-дин Дагъустанда авай силисдин управленидиз рекъе тунва. Силисчийри тахсир субутардай бес къадар материал къватна, прокурордини тестикарна, уголовный дело Каспийск шегъердин суддив агакъарнава.

РФ-дин УК-дин 228-статьядин 1-паюнай (наркотикар законсуз маса къачуна, гзаф къадар хуьнай) тахсирлу ийизвайдаз 3 йисав агакъна кар къведайвал я.

Са суткада зур килограмм марихуана

Республикадин къенепатан крарин министерстводин пресс-къуллугъди хабар гузвайвал, Къизляр районда полициядин къуллугъчийри наркотикрал алвер ийизвайбурувай 572,79 гр марихуана вахчуна. Полицейскийри райондин хуьрера са жерге рейдар тешкилна.

Шаумян хуьруьн 25 йиса авай агъалидин къвалай полицейскийри 106,23 гр марихуана вахчуна.

Цийи Чечень хуьре тади гъалда гел жагъурдай серенжемар къиле тухудайла, 30 йиса авай агъалидивай 115,95 грамм Черняевка хуьруьн къве агъалидивай садавай 118,55, муькуьдавай 104,21 гр, Октябрьское хуьруьн агъалидивай 127,85 гр марихуана жагъана.

Спайсдин майданда

Эхиримжи вахтара Дагъустандин шегъеррани хуьрера цийи жуьредин наркотик-СПАИС пайда хъанва. Акурла виле авачир хътин члугвадай а зегъримарди инсанар къиникъл гъизва. Республикадин наркоконтролдин къуллугъчийри спайсдиз акси къати женг гегъеншарнава.

И муьквара абуру 4 касдикай ибарат тир тахсиркаррин са десте - тешкилатчидилай башламишна, жергедин къалиянчидал къведдалди - къуна. Абурувай 400 гр наркотикар квай шейэр вахчуна. Тахсиркаррин дестедик кваз наркотикар квай шейэр гзаф къадарда аваз маса гунай абурулай уголовный дело къарагъарнава.

Кунвайбуру вири чи республикадин агъалияр я. Тахсирлу десте алатай йисалай кардик ква, амма эхиримжи муьжуьд вацра абуру чпин къвалах йигинарнавай. Тахсиркарри спайс неинки Интернетдай маса гузвай, гъакъ "ISQ" социальный сеть ишлемишзавай, пул гунин "Киви" системадикайни менфят къачузвай. Абуру наркотикар гъазурун патал химический шейэр маса къачузвай. Ахпа Махачкъалада чпин "мукар" кутазвай. Наркотикрин "муг" алай чкадикай муьштерийриз анжах наркотикралди алвер ийизвайбурун четдиз пулдин такъатар атайдалай гуьгъуьниз хабар гузвай.

ФСКН-дин чи республикада авай управленидин делиларди, 2014-йисуз Дагъустанда законсуз оборотдай 948 грамм психикадиз таъсирдай члугвадай шейэр вахчуна.

Чи интервью

Къилин макъсад

секин Дагъустан я

Алван РАМАЗАНОВА

Гъукуматдин, агъалийрин хатасузвал хуьн патал фадлай къилди къуллугъар кардик ква. Ик 2013-йисалди са къурулушдиз милиция лугъузвай. Адалай инихъ адакай полиция хъанва. И муьквара за Россиядин Федерациядин МВД-дин Къурагъ районда авай ОВД-ди 2014-йисуз тухвай къвалахдин негитжайрикай анин начальник Абутиалиб Бабаевич ФАТУЛЛАЕВАХЪ галаз суьгъбетна.

■ **Абутиалиб Бабаевич, 2014-йис тарихдиз фена. Негитжайр гъихътинбуру хъана?**

- 2014-йисуз чи къуллугъчийри 46 тахсиркарвал винел акъудна (2013-йисуз 56 тахсиркарвал). 2013-йисуз чандиз къаст авуни, къвалер атлунин тахсиркарвилер хъанвай. Алатай йисуз ахътин тахсиркарвилер хъаначтлани, яракъар маса гунин ва бейгъуш квай шейэриз талукъ тахсиркарвилер 100% гзаф хъана. Абурукай 40 тахсиркарвал экономикадин рекъе авунвайбуру я. Абуруз талукъ яз къарагъарай уголовный делойриз суд килигъзава.

■ **Тахсиркарвилер авунвайбурун арада яш тамам тахъанвайбуру авани?**

- Тахсиркарвилерикай тек сад Хуьрехуьре школьникди авунвайди я. Ада са агъалидин къвал атланвай.

■ **Бейгъуш ишлемишзавайбурун ва наркотикралди алверзавайбурун вилик пад къунин къвалах гъик тешкилнава?**

- Алай вахтунда спайс лугъудай шейни арадал акъатнава. Чна школайра, яш тамам тахъанвайбурун арада, Вирироссияда хъиз, къвалах тухузва. Алай вахтунда райондин члехи пай, школайра къвалах тухванва, амай школайрани тухун планламишнава. Хуьрера активдихъ галаз суьгъбетар

КУЪРУЪ КЪЕЙД.

Абутиалиб Бабаевич ФАТУЛЛАЕВ 1963-йисан 30-августдиз Сулейман-Стальский райондин Къулан Стальрин хуьре дидедиз хъана. 1980-йисуз школа акъалтларна. 1980-1983-йисара Советрин Армиядин жергеяра къуллугъна. 1986-1988-йисара Литвадин Вильнюс шегъердин милициядин школада юкван махсус образование къачуна. 1992-1995-йисара Ростов шегъерда Россиядин МВД-дин юридический институт акъалтларна. А.Фатуллаев вичин къвалахдив гъеле 1988-1991-йисара Кабардино-Балкариядин Прохладненский ГОВД-да оперуполномоченный, гуьгъуьнлай старший оперуполномоченный яз гатлума. 1991-1994-йисара ада Къурагъ райондин къенепатан крарин отделда старший оперуполномоченный яз къвалахна. 1999-2010-йисара Сулейман-Стальский райондин криминалистикадин отделдин начальник хъана. 2013-йисан мартдиз Россиядин МВД-дин Къурагъ района авай ОВД-дин начальниквиле тайинарна. Ам Кеферпатан Кавказдин регионра хъайи вакъийрин иштиракчи я. Хейлин йисара гъакъисагъвилелди зегъмет члугунай ам жуьреба-жуьре медалризни лайихлу хъана.

Уьмуьрдин юлдашдихъ галаз нуд аял тербияламишзава.

ийизва. Къейд ийин хьи, "Къиникъ маса гузвайдакай зенг ая" твар алай Президентдин программа авайди я. Чна, гъа программадикай менфят къачуна, къвалах тешкилнава. Идалай гъейри, "Мак" твар алаз операция къиле тухузва. Лагъана къанда, бейгъушдин кулар дагълара, физ четин чкайра цазва. Чи къуллугъчийри гъар са чка ахтармишзава.

■ **Республикадин Къил Р.Абдулатипован "Хатасуз Дагъустан" кар алай проект уьмуьрдиз куьчуьрмишунин рекъай вуч къвалах къиле тухузва?**

- Хатасузвал хуьн патал райондиз къевзвай рекъел, яни Къепиррин хуьруьн къерехдал ва гъакъни райцентрадал видеокамераяр кардик кутунва. Къепиррин хуьруьн къерехдал пост эцигнава. Районда дружинникрин къвалах гуьнгъуна хтунва. Чи къуллугъчийр райцентрадал алай идарайрин работникарни галаз йифен вахтунда куьчейра къекъевезва. Гъайиф хьи, и къвалахдиз бязи идарайрин работникри зайифдаказ фикир гузва.

■ **Хуьрера участковыйриз кабинетар авани? Анрин администрацийри квез куьмекар ийизвани?**

- Участковыйриз кабинетар ава, амма абур лазим тадарақралди таъмин туш. Чкайрал абуру агъалияр къабулзава. Чахъ галаз хуьрерин администрацийрин лазим тир рафтарвал авач. Райондин секинвал са чи къуллугъчийрилай аслу туш, и къвалахда вири агъалийри куьмекна къанда.

■ **Хъсандиз къвалахзавай участковыйрин тварар къуртла жедани?**

- Къвалахда тафаватлу жезва участковыйрин начальник С.Селимов, участковыйр тир В.Юзбегов, А.Ярметов, А.Алидаров.

■ **Эхиримжи йисара чи районда ГИБДД-дин штат амачир. И йикъара адан цийи начальник хтанва. И жигъет-**

дай районда къвалахар гъик авай?

- Эхъ, и йикъара ГИБДД-дин цийи начальник тайинарнава. Райондиз къвалахдихъ галаз алакълу лазим тадаракарни жханва.

■ **2013-йисалай чи районда патрулдин къвалах тешкилнава. Акъадай хътин агалкъунар авани?**

- И вахтунда районда общественный къайдаяр члурзавай дуьшущар, куьчейра, общественный чкайра плагрус члугвазвай, хъвазвай ксарин къадар тлимил хъанва. Ички хъвана, машин гъалзавайбуру дуьздадал акъудзава.

■ **Къадагъа тир, йифен вахтунда аялриз ички, плагрусар маса гузвайбурун патал хъай вуч лугъуз жедат?**

- Ички маса гузвайбурукай рахайтла, абурулай 8 уголовный дело къарагъарнава, 3000 бутылкадилай виниз вахчуна.

Аялдиз плагрусар маса гайи са тахсиркарвал тайинарнава. Мадни пиротехника маса гузвайбурулайни делояр къарагъарнава.

■ **Абутиалиб Бабаевич, чак виридак къалабулух кутазвай терроризмдиз ва экстремизмдиз акси къвалах тухун отделда гъик эцигнава?**

- Чна, райадминистрацияда кардик квай терроризмдиз акси комиссиядихъ галаз сих алакълда аваз, иллаки школаяр гуьзчивилик кутунва. Райондин гъар са школада администрациядин килерихъ, мискинрин имамрихъ галаз суьгъбетар тухузва. Районда алай вахтунда секинзава. Амма чи районда Сириядиз къве кас фенва. Абурурухъ къекъевезвайди малумарнава. Къейд ийин хьи, келиз шегъерриз фейила, жегъил-жаванар члур рекъиз тухузва. Алай вахтунда террористрин рекъиз жегъилар гзаф желбзава. Дидебувайривай чпин аялрал гуьзчивил тухун тлалабзава. Чи къилин макъсад Дагъустанда ислягъвал хъун я.

Хатасузвал хуьнин кваллах веревирдна

Дашдемир ШЕРИФАЛИЕВ

Алатай гьафтада Ахцегь районда терроризмдиз акси комиссиядин (АТК) гегенш заседание кыле фена. Адан кваллахда хуьрерин администрацийрин кылеры, ида-райрин, гьа жигьетдай яз къайдаяр хуьдай къурулушрин чкадал алай отделрин регьеберри, школайрин директорри, Ахцегь погранотряддин командованиди, дингьлийри ва халкъдин маса векиллири ишти-ракна.

Заседанидин сергьятра аваз са шумуд месэла веревирдна. Кар алайбур районда мигрантриз, 1 ва 2-нумрайрин школайра аялар терроризмдинди экстремизмдин гьавурда дуьздаказ туниз, районгьлийрин хатасузвал хуьн патал участковыйрин кваллахдиз талукь месэляяр тир.

Анал Россиядин ФМС-дин Дагъустан Республикада авай Управленидин Ахцегь райондин ТП-дин начальниқдин заместитель **Анвар АГЪМЕДАГЪАЕВ**, 1-нумрадин школадин директор **Сафинат МАМАЕВА**, 2-нумрадин школадин директор **Эрлияна ЮСУФОВА**, ихтиярар ганвай старший инспектор, полициядин майор **Эльдар КЪАНТЕМИРОВ**, "Ахцегь район" МР-дин АТК-дин секретарь, общественный хатасузвал хуьнин рекъяй райадминистрациядин кылин заместитель **Роберт ГЪАМЗАЕВ**, Фиярин хуьруьн кыл **Явер РАШИДОВ**, райондин прокурор **Рафик РАМАЗАНОВ**,

районрин уртах военный комиссар **Рафик МЕГЪАМЕДОВ**, Ахцегь райондин Жуьмя мискидин имам **Абдулгъашум АБДУЛГЪАШУМОВ** ва масабур рахана.

Къарагъарнавай месэлайрай къейд авурвал, 2015-йисан сад лагъай кварталда маса уьлквейрай тир 19 кас учётдиз къачунва, абурукай гзафбур Азербайжан Республикадин агъалияр я. Анвар Агъмедагъаева къейдайвал, им райондинни Азербайжан Республикадин агъалияр арада муькьва-кыливили алакъаяр хуьнихъ галаз алакъалу я. Ада административный къайдасузвилериз талукь яз коллективди авунвай кваллахдикайни суьгьбетна.

Школайрин директорри лагъайвал, тахсиркаррин гьар жуьре дес-тейрихъ, абурун къанунсуз кваллахрихъ галаз женг тухун, а крарин вилик пад къун махсус къурулуш-

рин везифаяр я, педагогрин везифа - профилактикадин серенжемар тешкилун. Абуру школайра аялриз чирзавай гьар жуьре курсарикайни суьгьбетна.

Школайра хатасузвал хуьн патал къаравулчийрин тешкилатар желбнава, сергьятар жугьунра тунва, аялрихъ галаз гьавурдик кутунин суьгьбетар тухузва ва ик мад. Докладар гваз экъечлай амайбуруни чпи гуьзчивал тухузвай хилера авай гьаларикай суьгьбетна, авун хъсан тир кваллахар къейдна, планар раижна.

Эльдар Къантемиров Гъалиб-вилин суварин мярекатра агъалиярин хатасузвал хуьн патал ийидай кваллахрикай рахана.

Райондин кыл, Ахцегъа АТК-дин председатель Осман Абдулкеримова нетижар къуна ва къарагъарай гьар са месэладай авун герек тир кваллахар фикирдиз гъана.

Участковыйрин кваллахдикай

ПРЕСС-КОНФЕРЕНЦИЯ

Дагъви ШЕРИФ

"Дагъустан" РИА-диз журналистрихъ галаз гуьруьшмиш жез РД-да авай МВД-дин ООДУУП-дин ва ПДН-дин (Отдел организации деятельности участковых уполномоченных полиции и подразделений по делам несовершеннолетних) начальник, полициядин подполковник **Султан КЪАРИБОВ** атанвай.

Вичин рахунрин сифте кылай С. Къарибова къейд авурвал, участковый уполномоченныйяр къенепатан крарин къурулушдин чкадал

алай векилар я, гьа са вахтунда, абуру маса подразделенийрин везифаярни тамамарун герек жезва, яни ГИБДД-дин, къайдаяр хуьзвай муькуь къурулушрин везифаярни сифте нубатда абуруз акун лазим я.

- Къенин юкъуз участковый уполномоченный - им полициядин работникрин арада универсал я. Гъавилай абурувай ийизвай истемишунарни члехибур я. Участковыйдин кваллахда виридалайни кар алай хел тахсиркарвилер винел акъудун я. Вучиз лагъайтла, адаз участкада авай вири агъалияр, сифте ахтармишна кландай ксар чизва, - къейдна Султан Къарибова.

Ада алава хуьвурвал, тахсиркарвилерин 20 процент участковыйри винел акъудзава.

Ийизвай кваллахдин рекъемрин мисалар гьидайла, полициядин подполковникди лагъайвал, алай вахтунда Махачкъала шегьерда 800 агъзур агъали ава, амма ана 140 участковыйди къуллугъзава. Юкван гьисабдалди, гьар са участковыйдал 6-7 агъзур агъали гьалтзава. Им участокдидай аслу я, санра тимила я, муькуьна - гзаф. Гъакни, участковый квалла-квал къекъуьн лазим я. Адан фикирда, сифте нубатда, тахсиркарвилер авурбур, учётдиз къачунвайбур ава. Ахътин ксар, абуру яшамис жезвай чкаяр гьамиша гуьзчивилик хуьзва.

Султан Къарибов яш тамам тахъанвайбуруз талукь месэлайрикайни рахана. Адан суьгьбетдай малум хъайивал, Махачкъалада гьам тахсиркарвилер авур, гьам общественный къайдаяр члурунра иштиракай яш тамам тахъанвай 900 аял ва 200 диде-буба профилактикадин учётдиз къачунва.

Участковыйрин ва яш тамам тахъанвайбурун крарин рекъяй инспекторрихъ чпин везифайра тафаватлувилер аватлани, участковыйрини яш тамам тахъанвайбурухъ галаз кваллах тухвана кланзава, - къейдна ада.

Султан Къарибован рахунрай акурвал, Дагъустанда тахсиркарвилерин къадар яваш-явашдиз тимила жезва. Ада журналистрин суалризи жавабар гана.

Кваллахар теклифзава!

Эгер вакансийрин и сиягьдай квез хуш кваллах жагъаначтла, чи патав, РД-дин зегьметдин ва яшайишдин жигьетдай вилик тухунин министрстводин къаюмвилик квай Республикадин жегьилар кар-кеспидик кутунин "Успех" центрадиз ша! Чи пешекарри квез дуьз къведай кваллахар теклифда. Чи центради вири къуллугъар пулсуз ийизвайди я.

ЧИ АДРЕС: Махачкъала шегьер, Абубакарован куьче, 117; РД-дин зегьметдин ва яшайишдин жигьетдай вилик тухунин министрстводин дарамат, 1-мертеба. Тел.: 67-94-45

Пешаяр	Мажибар	Пешаяр	Мажибар
Водитель	Авур кваллахдай	Управляющий	25 000 манатдилай
Тухквенчи	5 000 манатдилай	Алишверишдин	
Техничка	10 000 манатдилай	менеджер	15 000 манатдилай
Водитель	Йикъа 1 500 манат	Алишверишдин	
Водитель	20 000 манатдилай	менеджер	15 000 манатдилай
Парар ядайди	15 000 манатдилай	Менеджер-	
Дизайнер	5 000 манат ва %	консультант	15 000 манатдилай
Дизайнер-		Плотник	Икьардалди
консультант	20 000 манатдилай	Плотник (ученик)	Икьардалди
Курьер	Авур кваллахдай	Тухквенчи-	
Устлар (Авто)	-	консультант	15 000 манатдилай
Менеджер	12 000 манатдилай	Тухквенчи-	
Менеджер	6 000 манатдилай	консультант	5 500 манат ва %
	ва 10%	Сборщик	5 000 манатдилай
Монтажник	15 000 манатдилай	Перепись тухудай	
Муаллим (нач. классрин)	1 сятдай 120 манат	пешекар	Авур кваллахдай
Тухквенчи-		Установщик	15 000 манатдилай
консультант	9 000 манат ва %	Алишверишдин	
Алишверишдин		менеджер	6 000 манат ва %
векил	15 000 манатдилай	Оператор (1С)	18 000 манатдилай
		Парар ядайди	12 000 манатдилай

Алава делилар "Лезги газетдин" сайтда ава

Террористар тергна

Терроризмдиз акси серенжем кыле тухудайла къанун-къайда хуьдай органрин къуллугъчийрин чандиз къаст ийиз алахъуниз талукь яз уголовный дело къарагъарнава, хабар гуьзва РД-да авай СКР-дин сайтда.

"Уголовный дело Россиядин УКА-дин 317 (къанун-къайда хуьдай органрин къуллугъчийрин чандиз къаст ийиз алахъун), 222 (тешкиллу дестеди яракь законсуздаказ ишлемишуник кутун) ва 223.1 (хъиткьинардай шейэр законсуздаказ кардик кутун ва абуру гъазурун) - статьяйра къалурнавай тахсиркарвилерин лишанриз килигна къарагъарнавайди я", - лугъузва малуматда.

19-апрелдиз законсуз яракьлу тешкилатрин членар тайна-рунин ва къунин жигьетдай гел жагъурунин серенжемар кыле тухудай члавуз Буйнакск шегьердин патарив кылдин касдин са квалера яракьлу десте авайди малум хъана. Къуватдихъ галаз алакъалу къурулушдин векиллири, яракь гылиял вегьена, квалляй экъечлун теклифайла, бандитри дараматдай анин иеси вичин хизанни галаз ахъайна ва чпи къанун-къайда хуьдай органрин къуллугъчийр галай терефдихъ гуьлле гуз башламишна.

Яракьлу акъунар кыле финин нетижанда квалера чунуьх хъанваз хъайи законсуз яракьлу дестедин 5 кас членар тергна. Къанун-къайда хуьдай органрин къуллугъчийрин ва жергедин агъалийрин арада хасаратвал хъайи ксар авач.

НАК-дин делилралди, пуд боевик чинеба кардик квай бандитрин тешкилатдин башчияр тир. Абурукай сад "Имарат Кавказ" твар ганвай террориствилерин международный организациядин башчи Алиасхаб Кебеков яз хъана.

Гашиш гваз къуна

ФСКН-дин РД-да авай управленидив алатай йисан эхирда Дербент шегьердин са магалда яшамис жезвай са агъалиди Россиядиз маса уьлкведай гашиш гьидай рехъ арадал гъанвайдан гьакьиндай хабар агакьнай.

Къуд вацран вахтунда оперативники къанундалди чпин вири везифаяр кылизи акъудна ва уьлкведиз еке къадарра аваз гашиш гьизвай и рекъин вилик пад къуна.

Наркоконтролдин къуллугъчийри Россиядинни Азербайжандин сергьятрилай къадагъа тир шейэр алудунай шак физвай 54 йиса авай дербентви къуна.

Дербентви вичин Toyota Corolla маркадин машинда аваз Ме-гьарамдухуьруьн райондай Россиядинни Азербайжандин сергьят-дидай элячайдалай къулухъ къуна ва адан улакьдай са кг гашиш жагъана ва диллердив вичивни 100 грамм гашиш гвай.

Къур наркодиллер са тимила вахт идалай виликни сергьят-дидай элячайди чизвай наркополицейскийри еке къадарда аваз ада мад сана гашиш хуьзвайди мумкин тирди фикирна. Адан пуд квалени са дачада къекъевейла, мад са кг гашиш жагъана.

Виликрай ам наркотикрал машгъл хъунай дустагънавайди тир ва и карда рекъер-хуьлер хъсандиз чизвай. Амма ада вичин тахсиркарвал инкарзава. Наркотикра ада вичин гилералди маса гуьзвачир, и кваллах ихтибарлу кьве касдал вегъенвай. Алай вахтунда кьве жегил гадани къуна. Уголовный дело къарагъарнава ва силис тухузва.

Индира муаллимдин тарсар

Жамиля ГЪАСАНОВА

Алай йисуз шегьердин школаяр патал цийи букварь акъудзава ва адан рецензент вичихъ шегьердин школада лезги члалан тарсар гунай 26 йисан тежриба авай кылин категориядин муаллим, РД-дин образованидин отличник **АМАХАНОВА Индира Камаловна** я лагъайла, чна адахъ галаз гуьруьшмиш хьун кьетна. 2012-йисуз ам республикада кыле фейи "Йисан муаллим" конкурсда "Дидед члалан виридалайни хъсан муаллим" лагъай тварциз лайихлу хъана.

И.А.АМАХАНОВА 1966-йисуз Къасумхуьрел дидедиз хъана. Цийихуьруьн юкьван мектеб акъалтларай 1983-йисуз Дагъустандин госуниверситетдин филологиядин факультетдин урус ва Дагъустандин халкьарин члаларин отделенидик эчекна. Анаг акъалтларай 1988-йисалай Махачкъала шегьердин 11-школа-гимназияда дидед члалан тарсар гузва.

Индира муаллимдихъ галаз гуьруьшмиш хъайила, зун ада кьуд лагъай классда ватанпересвилдин тарс тухузвай вахтунал гьалтна. Тарсуна эхирдал къван ацукьна ва мектебдин партадихъ гьа икI жува мектебда клелай йисар, хайи члалан тарсар гайи муаллимарни рикел хкидай мумкинвал хъана.

Индира муаллимди тарс акъван итижлудаказ тешкилнавай хьи, ара-бир жувани ада аялриз гузвай суалриз жавабар гун патал сив ачухзавай ва жува фадлай кьуд лагъай классдин программа акъалтларнавайди рикел хтайла за, гьейран яз, шегьердин аялрин жавабрихъ яб акалзавай.

Лугъун лазим я хьи, 11-школа-гимназия хайи члалар вилик тухунин карда Махачкъала шегьерда сифте рехъ эцигайбурукай я. И школада шегьердин гзаф къадар школайрилай тафаватлу яз, Дагъустандин халкьарин вири члаларин кабинетар ава. Зун ацукьнавай гьечели классни хайи члалан кабинетдив вуганва. Цларал Ватандин Чехи дьяведа Игитвилдин тварар къазанмишай лезги кьегьалрин, машгур шаиррини писателрин шикилрин стендар алкърнава, тарсара ишлемишун патал къалурдай таблицаяр куьрсарнава, "Кард", "Самур", "Дагъустандин дидегли" журналрин ва "Лезги газетдин" подшивкаяр шкафда акъадай чкадал эцигнава.

Тарсуна ацукьнавай за са кардиз фикир гузва, Индира Камаловна гьикI кландатлани хьурай лагъана, жуван тарс гана экъечна хъфизвай муаллирикай туширди тарсунин гьа сифте декьикайрилай гьиссна. Ам, дугьриданни, аялрин рикI гьаз эгечзава. Малум тирвал, шегьердин аялриз хайи члалан тарсар гун са акъван регъят кар туш.

Гзаф хизанар урус члалалди рахазва, идахъни жуьреба-жуьре себебар ава: диде-бубаяр чеб шегьерда хана чехи хъанвайбуру ва гьакIни хизанар са шумуд миллетдикай ибаратбуру. Чеб лезгийяр я лагъана, милливал хуьз чалишмиш жезвай хизанарни авачиз туш, амма тарсунин кьене кьуд лагъай классдин аялриз, абурун клелунин тегьердиз ва Индира муаллимди гьар са гаф лезги члалалди дуьздаказ абурувай сивай акъудиз тазвай кьайда, и карда адан чалишмишвилер акурла, са фикирдал атана - гьайиф, чи диде-бубайри чпин веледриз хайи члал чирунин кардиз артух фикир гузвач. ИкI хъайила, тарсар гузвай муаллимдал гзаф зегьмет акъалтзава. Иллаки кьеви гьарфар лугьудайла, аялриз гзаф четин

жезва. Са гаф са шумудра тикрариз тазва. Та аялди хайи члалалди а гаф дуьздаказ лугьудалди.

- Гьелбетда, гьа икI гьар са гаф рандадай ягъиз, абуру хайи члалал шегьердин шартлара савадлудаказ рахун патал истемешун регъят кар туш, - лугьузва тарсунилай гуьгьуьниз чахъ галаз хъайи суьгьбетда Индира Камаловнади. - Аялриз тарсар итижлу хьун патал за жуван гьилералди рангарин плакатар, гзаф къадар акъадай такъатар, чешнеяр гьазурнава. Бязи вахтара за аялар чебни ихътин акъадай такъатар гьазурнавал желбзава. Кваллин кьене абуруз алава тапшуругьар гузва ва и жигъетдай диде-бубаяр урус члалалди рахазвай хизанра аялривай истемешзава: "Балаяр, куь диде-бубайриз клелелай лагъ: "Чахъ галаз хайи члалалди рахух! Куьне абуру тербияламиша". Зун аялрин диде-бубайрихъ галаз мукьвал-мукьвал гуьруьшмиш жезва ва ихътин гуьруьшра за абуруз хайи члалахъ авай метлеб ва абуру чпини дидед члал хуьнин кардик хизанда рахуналди еке пай кутазвайдан гьакъиндай суьгьбетар тухузва.

- **Квехъ яб акалдайбуру жезвани?** - хабар къазва за шаклу яз.

- Бязи хизанра диде-бубаяр хайи члалал рахан хъийиз гьавалат жезва. Гьатта чпин аялривай тарсар къачузва. Аялди тарсуниз ийизвай итиж акурла, бязи диде-бубайрини и кардиз фикир гузва.

Тарсуна ацукьнавай декьикай-айра за фикир гайивал, Индира муаллимди хабар кьун тавур са аялни хъанач. Лезги группайра 8-15 аял ава. Виридалайни тлимил аялар авай группа муьжуьд лезги баладикай ибарат я. Чи фикирдалди, им пис нетижа туш.

- Аялар, кьез Ватандин Чехи дьяведа шумуд лезгидикай Игитар хъанатла чидани? - хабар къазва Индира Камаловнади кьуд лагъай классдин бицекривай. Аялар киснава. - Бескуьне и цлал алай шикилриз фикир ганачни?

Аялрикай гьасятда зигинлу сада жаваб гузва: - Чахъ, лезгийрихъ, вад Игит ава!

- Баркалла! Дуьз я. Гила, балаяр, чна вирида сад хьиз, рикел аламуькдайвал абурун тварар тикрарин. - Классда аялрин ван гьатзава: "Араз Алиев, Эсед Салигьов, Валентин Эмиров, Гьазрет Алиев, Мирза Велиев!"

- Балаяр, алай вахтунда кеввай гьихътин игитвал къалуриз жедат? - суал гузва муаллимди.

Зи патав ацукьнавай яхун, кьумрал бици гадади, алай чкадилай кьарагъна, виклегдаказ жаваб гузва: - Чи игитвал хъсандиз клелун я, муаллим!

- Машаллагъ, Баркалла! - Шад жезва муаллимдиз. - Квез ван хъанани, кеввайни игитвилер къалуриз жезвайди я, яни хъсандиказ клелуналди...

Переменадин вахтунда классдиз 11-школа-гимназиядин хайи члаларин куратор, клелунинни тербиядин рекъай директордин заместитель **Ашура Рашидовна АЛИЕВА** гьахъна ва и йикъара Дербент шегьердин юбилейдиз талуькарнавай мярекатдиз са шумуд школьник гьазурна кланзавайдакай Индира Камаловнади хабар гана. Зун "Лезги газетдай" атанвай журналист я лагъайла, школадин директордин заместителди вичиз Индира муаллирикай, ада мектебда члугвазвай зегьметдикай кьве чими келима лугьуз кланзавайди малумарна.

- Индира Камаловна вичихъ неинки педагогвилдин бажарагъ, гьакIни яратмишунрин устадвал авай муаллим я, - лугьузва А.Алиевади. - Ада гьар йисуз кыле тухузвай республикадинни шегьерин конкурсра иштиракзава, тарсар гузвай ученикар олимпиадайрин, конкурсрин гьалибчияр я. Гьихътин мярекат шегьердин ва республикадин сергьятра аваз кыле тухуз хъайитлани, ана Индира Камаловнадин ученики иштиракзава. Ада мукьвал-мукьвал шаиррихъ ва писателрихъ галаз гуьруьшмишвилер тешкилзава. Гьатта школьник галаз яшлу писателрал ва шаиррал, абурун квалериз фена, кьил члугвазва. ИкI ада вичин краралди акъалтзавай несилдиз чешне, гьечели-члехидан арада гьихътин гуьрмет хьун лазим ятла къалурзава. Индира муаллимди республикадин аялар патал акъудзавай "Кард" журналдихъ галаз сих алакьаяр хуьзва. Мукьвал-мукьвал ачух тарсар тешкилзава. Дагъустандин педагогвилдин университетдин филологиядин факультетдихъ, Тахо-Годидин тварунихъ галай педагогвилдин институтдихъ, республикадин муаллимрин чирвилер хкаждий институтдихъ галаз адан сих алакьаяр ава. Гьар йисуз ада республикадин хуьрерин лезги члалан муаллимар патал ачух тарсар тешкилзава. ИкI 2-февралдиз Индира Камаловнади Кыблепатан Дагъустандин лезги школайрин саки цуд касдилай артух муаллимриз чи школада хайи члалан ачух тарс гана. Вири адалай рази яз амуькна. Индира Камаловнади вичихъ авай тежриба гьар йисуз практикадиз къезвай студентризни гуз гьавалат хъанва.

Индира муаллимдихъ чазни чандин сагъвал, кьвалахда агалкьунар ва яргьал уьмуьрар хъан кланзава.

Саняет ИСМАИЛОВА:

"Тербиячидин кьвалахда кьилинди аялрал рикI хьун я..."

Рагнеда РАМАЛДАНОВА

И йикъара чун Саняет Расуловна **ИСМАИЛОВА**ДИ тербиячи яз кьвалахзавай Махачкъаладин 84-нумрадин "Дельфин" твар алай аялрин бахчадиз фенвай. Идан себебни ам тир хьи, са тлимил йикъар идалай вилик "2015-йисан виридалайни хъсан тербиячи" твар патал шегьердин тербиячийрин арада кыле фейи паюна Саняет Исмаилова 2-чкадиз лайихлу хъанвайдакай, адаз грамотаяр, дипломар, сертификат, пулдин пишкеш ганвайдакайни чав хабарар агалкьнавай. Чна Саняет Расуловнади и агалкьун газетдин чинилай му-баракун кьетна.

Конкурсдикай куьрелди ада суьгьбетна. Махачкъаладин "Гьажилегле" твар алай аялрин бахчада кыле тухвай мярекатда меркездин Кировский, Ленинский ва Советский районрай тир 20 тербиячиди чпин устадвал къалурна. И серенжем "РикI аялриз бахшзава" лишандик кваз кыле тухванвай.

Саняет Расуловнадин суьгьбетдай чир хъайивал, конкурс тамам пуд юкьуз давам хъана, ам 4 турдикай ибарат тир:

презентация (жувакай, жуван фагьум-фикирдикай, педагогвилдин философиядикай) тешкилун;

аялрихъ галаз мастер-класс тухун;

"Сагъламди хьун хъсан я" лишандик кваз диде-бубайрихъ галаз адет тушир кьайдада собрание тешкилун;

"элквей стол" - жюридин членрихъ галаз педагогвилдин четин месэлайрикай суьгьбетар авун.

Кьве турдилай куьлухъ конкурсдин нетижакар кьуна, амай кьве тур 10 тербиячидин арада давам хъана. Жюридин председател лезги хва, РД-дин культурадин лайихлу работник, РСФСР-дин халкьдин просвещенидин отличник, педагогикадин илимрин доктор, профессор Марат Мирзоевич Байрамбегов тир.

"Элквей стол" Махачкъала шегьердин администрациядин образованидин управленидин начальниқдин заместитель Эльмира Рамазановади кыле тухвана. Анал конкурсдин иштиракчийри тербиячивилин пеше хьагьуникай лугьунилай гьейри, диде-бубаяр тербияламишун лазим яни, педагогриз алай аямдин стандартри маниьвалзавани, я тахъайтла куьмекзавани, компьютеривай къакъудиз тежез-

вай алай аямдин аялрихъ галаз гьикI "члал" жагьурда ва икI мадни месэлайрай веревирдер авуна.

И имтигъанрай анжах вичихъ хъсан тежриба авай, пешедиз вафалу, кьилинди, аялрал рикI алай ксар акъатна. ГьикI хьи, таниш тушир идарада сад лагъай сеферда акъазвай аялрихъ галаз мастер-класс тухун, абуру "гьиле кьун", гьелбетда, регъят кар туш.

Конкурсдин гьалибчийрикай сад Саняет Исмаилова хьунихъ, заз акурвал, гзаф себебар ава. Зун аялрин бахчадиз бицекар пакамахъ гьаятда авайла фенвай. Чун суьгьбетдик кумаз абуру чпин группадиз хтана. Рақарай гьахъайвалди, абуру вири Саняет Расуловнадал аптушана, садбуру адаз теменар гуз, муь-

куьбуру адан кьужахда гьахъиз алахъна... И са лишандини тербиячидихъ аялрин патай авай кланивал, ихтибарлувал къалуризава. Ихътин кланивал къазанмишиз алакьун лагъайтла, заз чиз, тербиячи патал виридалайни члехи награда я.

Саняет Исмаиловадин агалкьуни адан ватангьилияр, гьилик вердишвилер къачузвай аялар, абурун диде-бубаяр, санал кьвалахзавай юлдашар шадарна. Им, са шакни алачиз, аялрин бахчадин заведующий, гьар йикъан кьвалахдиз регьбервал гузвай чи мад са ватангьили-Ирена Альдерова Рамазановадин кылин винизвални я.

- Квез акъазвайвал, аялрин бахчада, гьам гьаятра, гьамни группайра кьулай вири шартлар тешкилнава. Аялри чпихъ кланивал авайди гьасятда гьиссда, - сир ачухзава бахчадин руководителдини.

СА АПАВА: Саняет Расуловнадин ери-бине Кьурагь райондин Шимихуьрйяй я. Ам Бакуда дидедиз хъана, гьана аял вахтарни акъатна. Ада Азербайжандин пединститут акъалтларна. Гуьгьуьнлай хизан, диде-бубаярни галаз, Дагъустандиз хтана. Санлай тербиячивилин рекъиз С. Исмаиловади вичин уьмуьрдин 20 йис бахшнава, алай вахтунда зегьмет члугвазвай аялрин бахчада - 18 йис.

Саняет Исмаиловадихъ кьве велед ава. Хва Кьурбана кьве вуз акъалтларна, алай вахтунда Москвада военный рекъай кьуллуьгдал зегьмет члугвазва. Руш Зарина Дагмедакадемиядин 5-курсунин студентка-тележегдин аялрин духтур - я, адахъ вичин хизан ава.

Чи мурад Саняет Расуловнадихъ зегьметда мадни еке агалкьунар, хизанда хушбахтвал хьун я.

Севилян агалкъун

Гъазурайди -
Рагнеда РАМАЛДАНОВА

Алай йисан 18-апрелдилай 21-апрелдалди Молдавиядин меркез Кишинёвда тхэквондодай (дуйньядин 42 уьлкведай тир 300-далай виниз спортсменри чпин гьунарар къалурна) ва паратхэквондодай (ана дуйньядин 15 уьлкведай тир 79 спортсменди иштиракна) жегилрин арада Европададин чемпионат кыле фена. Шадвилелди а кардикай хабар гуз кланзава хьи, и важиблу акъажунра паратхэквондодай Россиядин хянавай командадик кваз вичин ери-бине Дербент райондин Белиж посёлкадай тир **Севиля АБДУЛОВАДИНИ** (шикилда юкьва авайди) иштиракна. 58 кг-дин заланвал авайбурун арада ам Европададин чемпионвилдин тварциз - къизилдин медалдиз лайихлу хьана. Мубаракрай!

РИКЕЛ ХКИН: 2014-йисуз кьи-

ле феи Европададин чемпионатда Севиля Абдуловади 2-чка къунай, гьа и йисуз дуйньядин чемпионатда лагьайтла, къизилдин медаль къазанмишнай.

Чи ватандаш рушни кваз Европададин чемпионатда паратхэквондодай Россиядин хянавай команда-

дик Дагъустандай тир 5 спортсмен мадни квай. Абурукай лагьайтла, Хасавюртдай тир Мегьамед Мегьамедова (75 кг-дилаи виниз заланвал авайбурун арада) къизилдин, Заира Ирадиевади (58 кг-дилаи гзаф заланвал авайбурун арада) гимшидин медалар къазанмишна.

Москвадай шад хабарар

MMA

Алатай киш юкьуз Москвада "Контратака-ОПЛОТ" твар алаз тешкилнавай турнирда чи ватангьлийрин иштираквал аваз са шумуд бягьс кыле фена. Спортда еке дережайриз акъатнавай спортсмен, кикбоксингдай пешекарин арада са шумуд версиядай дуйньядин чемпион Жабар АСКЕРОВАННИ гьилералди куклунай Россиядин чемпионвилдин тварциз лайихлу хьанвай Газимирза ГАЗИТЕЕВАН бягьс и турнирда виридалайни кылиндиз яз гьисабзавай.

РИКЕЛ ХКИН: икьван чъавалди Жабар Аскерова 113 бягьс кыле тухванвай, абурукайни 85 бягьс (42 нокаутдалди) гъалибвал къазанмишуналди акъалтларнай. Идалай вилик кыле феи бягьс Жабар Аскерова Тайланд Пачагьлугьдай тир Нонсай Сор Саниакорнахъ галаз кыле тухванвай. Амни Москвада пешекарвилдин кикбоксингдай международный турнирдин сергьятра аваз (GPRO 16) кикбоксингдин K-1 кьайдайрай тешкилайдакь чна хабар ганай. И "гуьруьшда" лагьайтла, чи ватандашди къяс вахчунай, 2010-йисан 16-январдиз Жабар Аскеров Бангкогда судьяйрин кьарардалди Нонсай Сор Саниакорназ кумукьнай.

Къейд авун лазим я хьи, MMA жуьредин кьайдайрай вичин къуватар ахтармишун Жабар Аскерован планрик фадлай квай, идакай ада са шумудра хабар ганай, эхиримжи са тимил вахтунда ам и жуьредай тренировкайрив эгечнай. Жабар Аскерова вичихъ спортдин и жуьредайни еке устадвал авайди субутна. Бягьсинин къвед лагьай раундда, вахт куь-

тягъ жедалди ада Газимирза Газитееван винел гъалибвал къазанмишна. Гила Жабар Аскеровакай къуватдин къурулушрин арада MMA-дай Евразиядин чемпионвилдин тварциз ва чулуунин сагьибни хьанва. Аферин!

Чна винидихъ твар къунвай турнирдин сергьятра аваз мад къве лезги къегьалди чпин устадвал къалурна, къведани гъалибвилер къазанмишна. Ик, lezgisport.com сайтда хабар ганвайвал, какахъай единорборстойрай 84 кг-дал къедалди заланвал авайбурун арада **Играм АШУРАЛИЕВАЗ** Павел Бодров, 93 кг-дин заланвал авайбурун арада **Заур ГЪАЖИБАБАЕВАЗ** Аман Чечухов кумукьна. Гьа и чешмеда мадни кхьенвайвал, гила И.Ашуралиева 4 бягьс кыле тухванва, вирибура гъалибвилер къазанмишнава. 3. Гъажибабаева 4 бягьс кыле тухвана, абурукай пуд гъалибвилер къазанмишуналди акъалтларнава.

Акъажунар кыле фена

Вадим АГЪАМУРАДОВ

Са тимил вахт идалай вилик Усугьчайдин СОШ-да "Президентвилдин акъажунар" твар алаз школьникрин арада Вирироссиядин спортдин акъажунрин муниципальный пай кыле фена. Ам сифте гаф рахуналди образованидин управленидин пешекар методист **Осман ОСМАНОВА** ачухна ва килени тухвана. Ана райондин вири школайрин 7-11-классрин гадайри ва рушари иштиракна. Иштиракчийри 1000 метрдиз чукурунай (гадаяр ва рушар), 60 метрдиз чукурунай (гадаяр ва рушар), турнирдал чене акьудунай (гадаяр) ва маса жуьрейрай устадвал къалурна.

Нетихада Къурушрин СОШ-ди - 1, Цийи Къаракуьредин СОШ-ди - 2 ва Къалажуьрин СОШ-дини 3-чкаяр къуна.

Олимпиададиз путёвка

БОКС

Рагнеда РАМАЛДАНОВА

Алатай гьафтеда Махачкъалада, "Дагъустан" РИА-дин конференц-залда, дагъустанви боксёр Ражаб Бутаеван, адан тренер Агьмед Жанаеван ва РД-дин физический культурадин ва спортдин рекъай министр Гъайдарбег Гъайдарбегован иштираквал аваз пресс-конференция кыле фена. Малум тирвал, са тимил вахт идалай вилик чи спортсменди Россиядин хянавай командадик кваз Виридуйньядин боксдин сериядай командайрин чемпионатда (WSB) хъсан нетихаяр къазанмишуналди 2016-йисуз Рио-де-Жанейрода кыле фидай Олимпиададин къугьунра иширакун патал путёвкадиз лайихлу хьанва.

Пресс-конференциядал Р.Бутаева вичи иштиракчай нубатдин акъажунрикай куьрелди суьгьбетна. И акъажунра ада ругуд бягьс кыле тухвана, Китайдай, Мексикадай, Украинадай, Алжирдай, Кубадай, Англиядай тир боксёррихъ галаз вичин гьутарин къуватар алцумна. Кубадай тир Олимпиададин чемпион Роньел Сотолонгодихъ галаз кыле феи бягьс иллаки четинди хъайиди кьейдна ада.

Четинвилер авачиз еке агалкъунар къазанмишиз тежедайдакь, кылиндиз, спортдин виридалайни важиблу къугьунриз гъазурвал аквадай мумкинвал къазанмишиз алакьиз хьун тирди Ражаб Бутаеван тренер А.Жанаевани Олимпиададин чемпион Гъ.Гъайдарбеговани лагьана. РД-дин физический культурадин ва спортдин министрстводи, республикадин руководстводини спортсмендиз алакьдай вири жуьредин куьмекар гун хиве къуна.

Эхирдай Ражаб Бутаева вичин мукьвал гележегдин планрикайни хабар гана: ада WSB-дин плей-офф-дин бягьсера иштиракда, гьакьни Европададин чемпионатдизни гъазурвилер аквада.

"Гъалибвал рикле аваз"

КЪЕЗИЛ АТЛЕТИКА

Алатай киш юкьуз, чна виликамаз хабар гайивал, республикадин меркезда, сагьлам уьмуьр кечирмишуниз, массовый спорт вилик тухуниз талукьарна, "Гъалибвал рикле аваз" лишандик кваз РД-дин жегилрин крарин рекъай министрстводин жегилрин культурадин центрадин тешкиллувилдин комитетди къезил атлетикадай чукурунар тешкилнавай. Ана Дагъустандин вузрин ва сузурин студентри, школайра келзавай агъзурдалай виниз аялри иштиракна.

Чукурунар меркездин Мегьамед Ярагьидин ва генерал Омарован тварарихъ галай куьчейрин пилелай башламишунин, спортдин серенжемдин иштиракчийри "Труд" стадион галайвал чукурунин кьарар къабулнавай. Киват хьанвайбурун вилик РД-дин жегилрин крарин рекъай министр **Заур КЪУРБАНОВ** рахана. Ада Ватандин Чехи дяведа гъалибвал къазанмишна 70 йис тамам хьуниз талукьарнавай спортдин серенжемда иштиракун патал атанвай вирибуруз чухсагьул малумарна.

- А залум дяведа 27 миллион чи ватандашри чанар гана. Абурун арада гьа куьн хьтин гадаяр ва рушари авай. Алай девирда, а зурба гъалибвал къиметсуз ийиз алахънавай ксарни пайда хьанвай вахтунда, чи халкъдин игитвал рикелай ракъурна виже къведач. Чна чи кылел алай экуь вили цав гьихьтин зегьметдалди къазанмишнаватла, рикелай ракъурна жедач, - кьейдна министрди. - Гъайиф хьи, йисалай-суз ветеранрин, дяведин иштиракчийрин къадар къвердавай тимил жезва. Абуруз гьурмет ая, абурун гуьгьул къачу, абуруз куьмек це! - лагьана Заур Къурбанова жегилриз.

Вичин рахунра Заур Къурбанова алай вацран 7-апрелдиз, Виридуйньядин сагьламвилдин йикъаз талукьарна Махачкъалада, I Пётрдин проспекта, Журналистрин квалдин вилик, "Зарядка-эстафета" лишандик кваз спортдин серенжем кыле тухвайди, ам тешкилай "Дагъустандин жегилар" твар алай общественно-политический газетдин редакцияди нубатдин серенжем тешкилун ва кыле тухун патал РД-дин жегилрин крарин рекъай министрстводив шартунин эстафета яз гантелар вахкайдини рикел хкана.

Массовый спорт вилик тухуниз талукьарнавай серенжемар мукьвал-мукьвал тешкилун лазим тирди, абурун килин макьсад сагьлам уьмуьр пропаганда авун, шегьерэгьлийар физический культурадал ва спортдал машгьул хьун тирди лугьунихъ галаз сад хьиз, министрди нубатдин спортдин серенжем кыле тухун патал Махачкъаладин спортдин, туризмдин ва жегилрин крарин рекъай комитетдив эстафета-скакалка вахкана.

Насигьатдин гафарилай къулухъ (министр вични кыле аваз) иштиракчийри стадиондихъ чукурна. Анлай чарх яна, вирида "Гъалибвилдин югъ" мани тамамарна.

Пескова баян гана

Россиядин Президент гьам гьукуматда, гьамни президентдин администрацияда авай хейлин чиновникриз вичелай еке доходар хьунив секиндаказ эгечизава. ТАСС-ди хабар гузвайвал, идан гьакьиндай журналист-риз госуарстводин кьилин пресс-секретарь Дмитрий Пескова малумарна.

"Виридахъ жуьреба-жуьре шартлар ава, вири садав гекьигун виже кьведач", - лагьана Дмитрий Пескова. Гьа са вахтунда ада гьавурдик кутуна хьа, чиновникрин неинки дуллухар жуьреба-жуьребу, гьакьни алатай вахтни гьар жуьрединди хьана. "Са ни ятла бизнесда кьвалахна, са ни хь ятлани гьа чьа-валай банкара эцигнавай са гьихьтин ятлани пулар, мад са вуч ятла, са гьихьтин ятлани такьатар, дуллухар ава", - кьейдна ада.

Пескова гьакьни и доходар "вири законодательстводив кьадайвал кьазанмишнавай-буру хьун ва лазим тир жуьреда раиж авун чарасуз тирди" кьейдна. Пресс-секретардин гафаралди, Президентдихъ 2014-йисуз алава доходар хьанач, хабар гузва "Интерфаксди".

Доходрин гьакьиндай 2014-йисан декларациядал асаслу яз, Путин 7,654 миллион манат кьачуна. 2013-йисуз лагьайтла, ада 3,6 миллион манат кьазанмишнай. Россиядин Премьер-министр Дмитрий Медведеван мажиб кьве сеферда артух хьана. Имни а кардихъ галаз алакьалу я хьа, алатай йисан апрелдиз госуарстводин кьили Президентдин ва Гьукуматдин кьилин доход кьве сеферда гзафарунин гьакьиндай указдал кьул чьугунай. Пескова вичи 2014-йисуз 9,1 миллион манат кьазанмишна.

Гьа са вахтунда 2015-йисан мартдиз Президентди госуарстводин Кьилин, Премьер-министрдин, Гьукуматдин аппаратдин, Президентдин администрациядин, министррин ва госорганрин са жерге маса руководителрин мажибарни 10 процентдин тимилауруни кьарар кьабулна.

Виридалайни девлетлу кайванияр

2014-йисуз Россиядин чиновникрин кайванирикай виридалайни девлетлуди вице-премьер Сергей Приходькодин кайвани - Наталья хьана. Идан гьакьиндай гьукуматдин ва Кремлдин сайтра чапнавай документи шагьидвалзава. Ана министррин кабинетдин ва президентдин администрациядин кьул-лугьчийрин ва абурун хизанрин доходрин ва эменнидин гьакьиндай малуматар ава.

Наталья Приходькоди алатай йисуз 119,5 миллион манат кьазанмишна. Адахъ чилин участок, кьве квартира ва мадни са квартирада са пай, гьакьни пуд машин акьвазардай чка ава. Адан гьуьлун кьазанжияр 10 миллион манатдилай алатна.

Натальядилай гьуьгьуниз Россиядин культурадин министр Владимир Мединскийдин кайвани Марина кьезва. 33 йис хьанвай карчиди алатай йисуз 82,4 миллион манат, культурадин министрстводин кьили вичи лагьайтла, 15 миллиондилай гзаф кьазанмишна.

Виридалайни тимили кьазанмишайди МВД-дин кьил Владимир Колокольцеван кай-

вани я. Вера Колокольцевади 72,9 агьзур манат кьазанмишна (им Наталья Приходькоди кьазанмишайдалай 1639 сеферда тимили я).

Президентдин администрациядин кьул-лугьчийрин кайванирин арада виридалайни девлетлуди аялрин ихтиярар хьунин рекьай векил Павел Астахован кайвани Светлана Астахова я. Ада 2014-йисуз 37,2 миллион манатдин доход кьачуна. Кьвед лагьай чкадал Россиядин Президентдин экспертдин управленидин начальник Владимир Симоненкодин кайвани ала (28,7 миллион манат). Чиновникдин хизандиз мадни 27,5 миллион манат адан яшар бегьем тахьанвай рухвайрикай сада гьана. Виридалайни тимили кьазанмишайди Крымский федеральный округда президентдин патай тамам ихтиярар авай векил Олег Белавенцеван кайвани я - 19,7 агьзур манат.

Декларациярал асаслу яз, чиновникрин са бязи кайванири 2014-йисуз са кепекни кьазанмишна. Абурун арада Россиядин Премьер-министрдин кайвани Светлана Медведева ава.

Капитан кьунва

Средиземный гьуьле батмиш хьайи гимидай кьутармиш хьайи кьве кас, инсанар маса гунай шак финалди Италиядин властри кьунва. Идан гьакьиндай 21-апрелдиз, инфраструктурадин ва транспортдин министр Грациано Дельриодин малуматдал асаслу хьана, Рейтерди хабар гузва.

Шак физвайбуру чан аламукьай масадбурухъ галаз Сицилиядин Катания портуниз хтайдалай гьуьгьуниз кьуна. Абуру кьунин гьакьиндай буйругъ Катаниядин прокурор Джованни Сальвиди гана. Прокурордин офисдин кьуллугьчийрин гафарал асаслу яз, кьунвайбуру батмиш хьайи гимидин капитан ва адан куьмекчи я.

Вилкрай хабар гайивал, 19-апрелдин йифиз Ливиядин кьерехрив мигрантар авай гими батмиш хьана. Катзавайбурун кравай ООН-дин Верховный комиссардин управлениди ва миграциядин кьвалахрай Международной организациядин чан аламукьайбурувай хабар кьурдалай гьуьгьуниз телеф хьайибурун кьада 800 касдив агакьун мумкин я лагьана.

Гимида аваз хьайи инсанрикай анжах 28 кас кьутармишиз хьана. Гими Ливиядай Европадиз физвайди тир.

Са шумуд югъ идалай вилик Средиземный гьуьле мад кьве гими батмиш хьайидакай хабар ганай. Ихтияр авачиз маса уьлкведиз физвай инсанар авай кьве гими Ливиядай Италиядиз физвайди тир. 16-апрелдиз 41 кас, кьве югъ идалай вилик 400 кас телеф хьана.

Рейтер агентстводин делилралди, йисан сифтедилай Средиземный гьуьле 1800 кас мигрантар телеф хьана.

Миграциядин кравай Международной организацияди и гатуз Ливиядай Европадиз физ чалишмиш жедай ксарин кьада 100 агьзурдав агакьаидан патахьай виликамаз хабардарнай. Абуру Европадиз уьлкведа Муамар Каддафи тергайдалай гьуьгьуниз давам жезвай военный чуьрук себеб яз катзава.

Международный кьуватрин военный гьерекар Ливияда 2011-йисан мартдилай ноябрдал кьван давам хьана. Гьа чьаваляй инихъ граждан дьае акьваз хьанвач. Алай вахтунда Ливиядин рагьэкьечдай пад власть патал чеб-чпихъ галаз женгина авай жуьреба-жуьре исламистрин дестейрин гьуьчвиллик ква. Абурукай са паюни "Исламдин госуарстводиз" вафалу жеда лагьана кьин кьунва.

Жигьад малумарнава

Кхаата Press-ди хабар гузвайвал, "Исламдин госуарстводин" (ИГ) дестейрин бо-

евикри ва Афгьанистандин "Талибан" гьерекарти сада-садаз пак дьае (жигьад) малумарнава. Афгьанистандин Гильменд вилайетдин полициядин шеф Наби Жан Муллахилан гафаралди, талукъ тир документар уьлкведин хатасузвал хуьдай кьуватрин ихтиярда гьатнава.

Муллахилан фикирдалди, талибриз акси акьвазавай цийи дестейр Афгьанистанда уьлкведин гьукуматдин ва "Талибандин" векилрин арада ислягьвилин рахунар акьвазариз чалишмиш жезвай "са гьихьтин ятлани кьецепатан махсус кьуллугьрин патай" тереф хуьналди, пайда жезва.

The Oslo Times газетдин делилралди, террориствилин кьве тешкилатдин арада чуьрук ИГ-дин регьбер Абу Бакр аль-Багдадиди "Талибан" тешкилайди тир фекьни Мохаммад Омараз "ахмак ва савадсуз военачальник" лагьайдалай гьуьгьуниз башламиш хьана. Талибрин регьберди жаваб яз и гьерекардин гьич са членни "Исламдин госуарстводин" пайдахдик акьваздач, дестейдин пайдахар лагьайтла, садрани Афгьанистандин чилел пайда жедач лагьана малумарна.

Дестейрин членрин арада акьунар хьанвайдан гьакьиндай малуматар гьелелиг агакьнавач. Гьа са вахтунда 18-апрелдиз Афгьанистандин рагьэкьечдай патта авай Жалалабад шегьерда 33 кас телеф хьайи теракт арадал атана. И кардай жавабдарвал "Исламдин госуарстводин" вичин хивез кьачуна. "Талибанди" теракт пислемешина.

"Исламдин госуарство" (вилекдай адаз "Иракдин ва Левантдин исламдин госуарство лугьузвай") - им Иракда чкадин "Аль-Каидадин" регьбервилек кваз са жерге экстремиствилин дестейр сад хьунин рекьелди 2006-йисуз тешкилнавай радикальный десте я. 2013-йисуз дестеди "Аль-Каидадихъ" галаз алакьяр кьатна ва Сирияда кьиле физвай граждан дьаеда кьилди иштиракиз башламишна. 2014-йисан гатуз ИГ-ди Сириядин ва Иракдин хейлин мулкар вичин гьуьчвиллик кутуна, гьакьни ана, Мосул шегьер меркез яз, халифат малумарна. Са бязи маса делилралди, 2014-йисан зулуз "Исламдин госуарстводин" "Аль-Каидадихъ" галаз икьрар кутуна.

Исламистрин "Талибан" гьерекар Афгьанистанда 1994-йисуз тешкилна. 1996-2001-йисара ада уьлкве идара авунай, 2003-йисуз ООН-ди и гьерекар террориствилин тешкилат яз малумарна. 2001-йисан 11-сентябрдиз Нью-Йоркда кьиле феий терактдайла гьуьгьуниз талибри Усама бен Ладеназ чуьнуьх жедай чка гана. Жуьреба-жуьре делилрал асаслу яз, исламистри Афгьанистандин 70 процентдив агакьна мулкарал гьуьчвилзава, тешкилатда виче лагьайтла, 27 агьзурдав агакьна боевикар ава.

"Исламдин госуарство", "Талибан", "Аль-Каида" Россиядин Верховный судди террориствилин тешкилатар яз малумарнава, абурун кьвалах чи уьлкведин территориядал кьадагьа авуна.

Киевдиз кредитар хиве кьунва

США Украинадиз 1 миллиард доллар кредитрин заминвал гуз гьазур я. Идан гьа-

Рекьем

• Россиядин патарив США-дин ва НАТО-дик квай маса уьлквейрин 400-дав агакьна военный базаяр гва.

ЦБ-дин курсуналди кьенин юкьуз:

1 доллар - 54,00 манат,
1 евро - 58,00 манат,

кьизил (1 гр) - 2078,33 манат,
гимши (1 гр) - 28,00 манат.

ИНТЕРНЕТДАЙ.

Гьазурайди - Шагьисмаил ГЬАЖИМИРЗОВ

кьиндай Украинадин регьбер Петр Порошенкодин галаз телефондай рахайла, США-дин вице-президент Джозеф Байдена лагьана. Идан гьакьиндай Украинадин президентдин пресс-кьуллугьди 21-апрелдиз малумарна.

Лацу кьвалел асаслу хьана, Рейтерди хабар гузвайвал, гьакьни Байдена Киевдиз мергьяматлувилин куьмек яз 17,7 миллион долларни теклифна. Идалайни гьейри, абур Украинада реформаяр кьиле тухунин меслани веревирдна.

Порошенкоди вичин нубатдай яз Украинадиз Америкадин военный рекье тунай ва саналди тир ученияр кьиле тухунай чухсагьул лагьана. "Суьгьбетчийри оборонадин хиле, кьилди кьачуртла, Украинадиз алава куьмек гунин гьакьиндай гележегдин гьерекартер веревирдна", - кьейдна Порошенкодин пресс-кьуллугьди.

2015-йисан январдиз США-ди Украинадиз санлай кьачурла кьве миллиард доллар, вилкрай хиве кьурдалай кьве сеферда гзаф госуарстводин кредитрин заминвилер гудайдан гьакьиндай малумарнай. Куьмек Киевди экономикадин жигьетдай реформаяр кьиле тухудайла МВФ-дин кьайдайрал амал авуртла гуда.

2015-йисан мартдиз МВФ-ди Киевдиз 17,5 миллиард доллар гунин тереф хвенай. Идакай 10 миллиард 2015-йисуз гуда. Сифтеган 5 миллиарддин транш 12-мартдиз агакьна.

Ученияр башламишнава

Эстонияда 20-апрелдиз "Торнадо" тьвар алаз ученияр башламиш хьанва, - хабар гузва уьлкведин оборонадин кьуватрин официальный сайтда. Ученияр 5 юкьуз давам жеда, ана США-дин аскерри иштиракда.

Ученияра, санлай кьачурла, пияда кьушунрин 1-бригададин 2000 аскерди ва резервистри иштиракда. "Учениядин асул макьсад - им чи гьазурлухвилин дережа хьажун я", - малумарна пияда кьушунрин бригададин подполковник Арон Кальмуса.

Йисан сифтедилай альянсди Прибалтикада "Атлантикадин кьетивал" тьвар алаз ученияр кьиле тухвана ва регион фикир тагана тазвач. Гьа ик, 6-мартдиз Литвадинни США-дин махсус подразделенийрин саналди тир ученияр башламиш хьана.

Прибалтикадин политикрин арада Эстониядин векилар Россиядиз талукъ яз виридалайни чапхунчивилин рехъ кьуналди малум я. Месела, уьлкведин президент Тоомас Ильвес муькьвара мумкин тир дьае халисандаз элкьуьрун истемешуналди машгьур хьана.

Лезги
газет

УЧРЕДИТЕЛАР:

РД-дин Халкъдин Собрание,
РД-дин Гьукумат

367000, Махачкала, пл. Ленина, 1

КЪИЛИН РЕДАКТОР
А.У. САИДОВ

Тел/Факс. (872-2) 65-00-60

E-mail: lezgiGazet@yandex.ru

КЪИЛИН РЕДАКТОРДИН
ЗАМЕСТИТЕЛЬ
Ш.Ш. ШИХМУРАДОВ
65-13-55КЪИЛИН РЕДАКТОРДИН
ЗАМЕСТИТЕЛЬ -
ЖАВАБДАР СЕКРЕТАРЬ
Д. Б. БЕЙБАЛАЕВ
65-00-61

ОТДЕЛРИН РЕДАКТОРАР:

ПОЛИТИКАДИН
Н. М. ИБРАГЪИМОВ

65-02-81

ЭКОНОМИКАДИН
Ж. М. САИДОВА

65-00-59

КУЛЬТУРАДИННИ
ЛИТЕРАТУРАДИН
М. А. ЖАЛИЛОВ

65-00-64

ЯШАЙИШДИН ВА ЧАРАРИН
А. Х. ГЪАМИДОВ

65-00-63

ИНФОРМАЦИЯДИН
Э. Д. ШЕРИФАЛИЕВ

65-00-58

БУХГАЛТЕРИЯ

65-00-62

КАССА

65-00-58

ЖАВАБДАР КОРРЕКТОР
М. МАГЪАМДАЛИЕВАВЕРСТКА ИЙИЗВАЙДИ
Ш. ФЕЙЗУЛЛАЕВАНУМРАДИН РЕДАКТОР
Э. ШЕРИФАЛИЕВ

Чап ийиз вахкудай вахт - 21.00

Чап ийиз вахкана - 17.30

Газет "Лезги газетдин" компьютерин базада
газуруна.Газет "Лотос" ООО-дин типографияда
чапна.367000, Махачкала,
Пушкин куъче, 6.

Тираж 8278

Макъалар редакцияди туькьур хъйизва.
Макъалайриз рецензия гузвач ва абур эл-
къвена вахкузвач. Редакциядин макъалай-
рин авторрин фикрар сад тахун мумкин я.Газет массовый коммуникацийрин хиле зако-
нодательстводал амал авунал гузчивал аву-
нин ва культурадин ирс хуьнин рекъай РФ-
дин Федеральний къуллугдин Къиблепата-
н федеральный округда авай Управлениди ре-
гистрация хъувунва.

ПИ № ФС 10-6468 2007-йисан 26-январь

РЕДАКЦИЯДИН АДРЕС:

367018, Махачкала,
1 Петрдин проспек, 61,
7-мертеба.Ⓜ - И лишандик квай материалар
гъаькидихъ чапзавайбурун я.

НАШИ РЕКВИЗИТЫ:

ГБУ "Редакция республиканской газеты
"Лезги газет"УФК по РД
Отделение - НБ РД г.Махачкала
БИК - 048209001
ИНН - 0561051314
Р/Сч - 40601810100001000001
Л/Сч - 20036 Ш60090

Гъалибвили ачух тарсар

Къагъриман ИБРАГЪИМОВ

Гъалибвили 70 йисан юбилейдиз талукъарнавай мярекатар чка-чкада кьиле физва. ИкI, Белиж поселоқдин Г.Лезгинцеван тIварунихъ галай школада Гъалибвили ачух тарсар кьиле тухвана. Абура 5-9 классра кIелзавай аялри иштиракна. Ачух тарсарин метлеб аялриз Ватандин ЧIехи дяведин иштиракчийрин игитвилерикай чирун, абур ватанпересвилрин руьгдаллаз тербияламышун я.

5-9-классра кIелзавайбуруз тарсар гузвай муаллимар тир С.Абдулкеримовади, З.Шихжамаловади, Б.Алимурадовади, Т.Рамазановади "Чун игитвили крариз вафалу я", "Зи рикIел алама! За дамахвава!", "Телеф хъайибур - чи рикIера", "Гъич са

касни, гъич са затIни рикIелай алуднавач" темайрай ачух тарсар кьиле тухвана. Гъа са вахтунда абур тарсара Ватандин ЧIехи дяведин игитрин, игитар тир дагъустанвийрин, машгур партизанрин, игит-пионеррин шиклар, плакатар, "Пак дяве", "ТIвар алачир тепе", "Дурная", "Гъалибвили югъ" манияр ишлемишна.

Лугъун лазим я хьи, муаллимар чпин вилик эцигнавай макъсаддив агакъна. Аялри тарсара гъевесдивди иштиракна ва абур 1941-1945-йисара Советрин Союз фашистрикай хуьн патал гьукуматдин регъберри, Яру Армияди ва зегъметчи халкъди гъихътин алахъунар авунатIа ва Гъалибвал гъикI арадал гъанатIа чир хъана. Аялри манияр лагъана, шириар кIелна, игитрикай, чпин чIехи бубайрикай сугъбетар авуна.

Олимпиада

Дагъви ШЕРИФ

18-апрелдиз Вини СтIалдал математикадай нубатдин сеферда "Илимдиз кам" лишандик кваз олимпиада кьиле фена.

2000-йисуз ам технический илимрин доктор, профессор Абдул БАЛАМИРЗОЕВА багъри школада кIелзавай аялар патал вичин харжийрихъ тешкилайди тир. ИкI ада жаван ватандашир руьгъ кутазава. Аялри, муаллимири ва вири хуьруьнвийри и кардиз авур итиж акур ада йисалай-суз олимпиададин дережа хкажна. Ци муьжуд лагъай сеферда тешкилай олимпиададиз Абдул Баламирзоева Къиблепата-н Дагъустандин вири районринни шегъерин школайриз теклифна. Образованидин управленийри сифте чпин районрин школайрин арада олимпиадаяр тухвана ва тафаватлу хъайибур 18-апрелдиз Вини СтIалдал ракъурна.

Эхиримжи йисара Абдул Баламирзоева олимпиада тешкилун патал МГУ-дин механико-технический факультетда вичихъ галаз кIелай ва маса юлдашир - "Интех-софт" ООО арадал гъайи Мариф КЪАДИМОВА, ДГУ-дин профессор Абдуселим АБДУЛГЪАМИДОВА, "Надежда" школадин муаллимар тир Аскер АСКЕРОВА, Гъабибула ГЪАБИ-БУЛАЕВА куьмекар гана.

Математикадай олимпиададин тешкилатчийр, аялар ва

амай мугъманар Вини СтIалрин школадин коллективди хушдиз къабулна. Анал гъар йисан иштиракчийри къейдайвал, йисалай-суз олимпиада кьиле физвай тегъер дегиш жезва. Ци 5-7-классра кIелзавай аялри чпин тапшургуьр пуд сятда ва 8-11-классра авай аялри къуд сятда кхъена.

Абдул Баламирзоев санлай олимпиада кьиле феи тегъердилай рази яз амукъна. Анжах Къиблепата-н Дагъустандин территориальный округдин Ахцегъ, Къурагъ, Табасаран, Рутул, Дахадаев, Къайтагъ районри иштиракна. Ахцегъ райондай иштиракдайбурун тIварар тешкилатчийрив агакъарнавайтIани, чеб атанвачир.

Образованидин управленийри хабар гайила, теклиф вирида хушдиз къабулна, амма пул авачирвилляй аялар ракъуриз жедач лагъайбурун хъана, - сир ачухна Абдул муаллимди. - Санлай ци кьве виш къван аялди олимпиадада иштиракна. 1-чка Дербент районди, 2-чка Сулейман-Стальский, 3-чка Мегъарамдхуьруьн районри (абурун къадар гзаф я) къуна.

Сифтегъан чкъар къур аялриз дипломар, грамотаярни рикIел аламуькдай пишкешар, тафаватлу хъайибуруз пулдин пишкешар гана. Олимпиадада гъалиб хъайи аялар хвешила, руьгъ хкаж хъана хъфена, амайбурухъ къведай йисуз чпин алакьунар мадни хъсандиз къалурдай къаст авай.

Агъсакъалдиз мугъманвиле

Дашемир ШЕРИФАЛИЕВ

ЧIехи Гъалибвили суварин вилик Ахцегъ райондин къил Осман АБДУЛКЕРИМОВАН тапшургуьдалди райондин Счетный палатадин председатель Руслан СУЛЕЙМАНОВАХЪ галаз "Ватандин ЧIехи дяведа Гъалибвили 70 йис" медаль вахкун патал чун далу патан ва зегъметдин ве-

теран Зиямудин МАГЪМУДОВАЗ мугъман хъана. Малум хъайивал, 53 йисуз Ахцегърин 1-нумрадин юкъван мектебда муаллим яз кIвалахай Зиямудин Магъмудован и муьквара 87 йис тамам хъанва.

Чна гъурметлу агъсакъалдиз юбилейдин медалдихъ галаз санал хайи югъни тебрикзава, адахъ чандин сагъвал, яр-гъи уьмуьр хъун чи мурад я.

Эстафетадин альбом

Райсудин НАБИЕВ

ЧIехи Гъалибвили 70 йисан юбилейдин къаршида Сулейман-Стальский райондин мектебра, общественный тешкилатра, культурадин маканра, ясли-бахчайра суварриз гъазурвилер акунин гъерекатар кьиле физва. Абурун жергедай яз алай вахтунда райондин мектебра "Гъалибвили 70 йис. Гъич са касни, гъич са затIни рикIелай алатнавач" лишандик кваз юбилейдин эста-

фета гатIуннава. Эстафетадин еке альбом ва адахъ галай чирагъ нубатдалди мектебра къевезва.

ЧIехи Гъалибвиллиз бахшнавай и серенжем ДаркIушрин хуьруьн юкъван школадилай башламишна. И йикъара эстафета Курхуьруьн 1-нумрадин юкъван школадивни агакънава. И кардиз талукъ яз ина школадин руководстводи мярекатни тешкилнавай. Эхирдай шадвилдин гъалара эстафета Алкъвадрин юкъван школадив вахкана.

Ери-бине Къурагърин хуьряй тир, Краснодардин крайда яшамиз жезвай, хуси кардал машгъл, субай, 56 йисан яшда авай итимдиз хизан кутунин мураддалди кутугай кIалубрин, юкъван буйдин, чIуру хесетар квачир 40-45 йисан яшара авай лезги дишегълидал эвленмиш жез кланзава. Фикир гъаькиьиди я. Захъ галаз уьмуьр сад ийиз клан хъайи дишегълидиз бахтлу, асайиш, шад яшайиш тешкилдай вири мумкинвилер ава. Тел.: 8-903-428-72-79

Малумат

Къ.Акимован "Лезги зарияр" куьмекчи ктаб 2015-йисан сентябрдиз 2-сеферда акъудиз гъазурзава. Малуматар къабулзава. Подписка тухузза: са ктаб - 500 м., аялриз ва студентриз - 300 м. Тел. 8-928-560-18-66

Лезгийрин СтIал Сулейманан тIварунихъ галай госмуздраттеатрдин коллективди Вагъабова Эминадиз играми стха
АГЪАМИРЗЕ
рагъметдиз финихъ галаз алакьалу яз башсагълугъвал гузва.

Разыскиваю

Я, Агафонов Гафур Гапарович, 22.07.1972 г.р., сестра Агафопова Галина Гапаровна 30.05.1971 г.р. Мы родились в Фрунзенском районе г.Алма-Ата. Я разыскиваю своих родителей: маму Агафонову Людмилу Ивановну, 29.03.1954 г.р., имя отца, со слов матери, в актовом записи о рождении написано Гапар (Кафар) Абдурахманович. Родители проживали в г.Алма-Ата, ул.Арычная, 10 или Проходная, 23. Потом жили в Кокчетавской обл, Володаровский р-он, с.Володаровка.

Мы лежали в больнице. Бабушка навещала нас с сестрой. Она была на протезе. И мы не знаем по какой причине нас - меня и сестру оставили в больнице. 8.02.1974 года нас усыновила семья Москаленко. С тех пор мы не видели маму и отца. Моя сестра погибла, ей было 18 лет. Я хочу найти родителей. Может кто знает эту историю и поможет мне найти отца и мать. Помогите! С Уважением МОСКАЛЕНКО Гафур Гапарович. Звоните - 8-963-798-19-67